గండికోట శ్రీవైష్ణవ గ్రంథమాలా నెం. 14

శ్రీయైనమః

శ్రీమన్నిగమాంత మహాదేశిక విరచితంబులగు

3౨ రహస్య గ్రంథములలో

పదునాల్గవదియగు

రహస్యరత్నావళీహృదయము.

ఇయ్యది

కావ్యరత్న వేదాంతరత్న, వేదాంతతీర్థ, వేదాంతవాచస్పతి

ఇత్యాది బిరుదాంకితులగు

కందాడై శేషాచార్యులవారిచే

ఆంధ్రీకరింపబడి

స్వకీయ

వేదాంతముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రచురింపబడినది.

Madras.

1929.

Rs. 1-8-0.) (వెల 1-8-0

Printed at the
'VEDANTA PRESS'
No. 88, Seven wells Street,
G. T. MADRAS.

తా॥ కర్మపరిపాకమువలనఁ గలిగినదియగుటంజేసి చతుర్ముఖబ్రహ్మలోకమువరకును అంతయు నశుంగళంబని తలంచుకొని విరక్తులైనట్టి వారికి వాసుదేవుండే పరమగతి.

శ్లో॥ యేచవేద విదోవిప్రాః యేచాధ్యాత్మవిదోజనాః।
తేవదంతిమహాత్మానం కృష్ణం ధర్మంసనాతనం॥

తా॥ వేద వేదాంత వేత్తలగు బ్రాహ్మణులు శ్రీకృష్ణుని సనాతన ధర్మమునుగాఁ జెప్పుచున్నారు.

శ్లో॥ అమృతం సాధనం సాధ్యం తం పశ్యన్తి మనీషిణః।
యజ్ఞాఖ్యం పరమాత్మానం విష్ణుం ధ్యాయన్న సీదతి॥

తా॥ భగవంతుని ప్రాపకమునుగాను ప్రాప్యముగానును జ్ఞానులు చెప్పుచున్నారు. యజ్ఞ స్వరూపుండగు విష్ణువును ధ్యానించునట్టి వాఁడు కష్టపడఁడు.

పా॥ నాకన్తై మిన్తై నప్పురా౯ శరణేశరణ్ నమక్కు,

తా॥ శేషపర్యంకశాయి యగు భగవంతుండే మనకు శరణము.

ఈ మొదలగు ప్రమాణములయందుఁ జెప్పియున్నట్లు విలక్షణుండగు నొక యధికారి పరమప్రాప్యుండగు శ్రియఃపతియొక్కండే యేదొకదాని మూలమున వశపఱచుకొనఁదగినట్టి సిద్ధోపాయంబనుట.

"ఉణర్న్దవర్ = తెలిసికొనియున్నట్టివారు" అనఁగా ప్రతిబుద్ధులగు అధికారులనుట "ప్రాప్యస్య బ్రహ్మణోరూపం ప్రాప్తుశ్చప్రత్యగాత్మనః। ప్రాప్త్యుపాయం ఫలం ప్రాప్తేః తథా ప్రాప్తివిరోధిచ వదన్తిసకలావేదా స్సేతిహాస పురాణకాః"

న్న వర్థపంచకత్తైయుమ్ చకారసముచ్చితమాన సమ్బంధ
విశేషత్తైయుమ్ సత్వనిష్ఠరుక్కు శ్రోతవ్యవిశేషముఐ ఉరైక్క
లామ్పడి తిరున్ద క్కణ్డవర్కళై ప్రతిబుద్ధరెన్గిఅదు.

ప్రాప్యమాన బ్రహ్మమావదు? “విష్ణో స్సకాశా దు
ద్భూతం జగత్తత్రైవచ స్థితమ్। స్థితిసంయమకర్తాసౌ జగతో
ఽస్యజగచ్చ సః॥ కృష్ణ ఏవహి లోకానా ముత్పత్తి రపిచా
వ్యయః। కృష్ణస్యహి కృతేభూతం మిదం విశ్వం చరాచర
మ్” ఇత్యాదికళిల్పడియే సర్వకార్యైకకారణమాయ్ సత్యత్వ
జ్ఞానత్వాది స్వరూప నిరూపక ధర్మఙ్గళై యుడైయనుమాయ్
జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణమహోదధియుమాయ్ శుద్ధాశుద్ధవిభూతి
ద్వయత్తుక్కు మేకశేషియుమాయ్ “ఓరుయిరేయో వులకఙ్గ

(ప్రాప్యండగు బ్రహ్మముయొక్క స్వరూపమును, ప్రాప్తయగు జీవునియొక్క స్వరూపమును, ప్రాప్తికిగానగు ఉపాయము యొక్క స్వరూపమును, ప్రాప్తివలనంగలుగంగల ఫలము యొక్క స్వరూపమును, ప్రాప్తికిగానగు విరోధియొక్క స్వరూపము ను వీటినే సమస్తవేదములును ఇతిహాసపురాణంబులున్ను తెలుపుచున్నవి) ఇత్యాదులయందుం జెప్పియున్నట్టి యర్థపంచకమును, పై శ్లోకముననుండు చకారముయొక్క యర్థంబగు సముచ్చయముచేం దెలుపంబడినట్టి సంబంధ విశేషమున్ను వీటిని సత్వగుణప్రధానులగు వారికి సంపూర్ణముగ నుపదేశింపంగలవారు ప్రతిబుద్ధు లనంబడుచున్నారు.

ప్రాప్యంబగు బ్రహ్మమనంగా—"విష్ణోస్సకాశా దుద్భూతం జగత్తత్రైవ చ స్థితం స్థితిసంయమకర్తా సౌ జగతో స్యజగచ్చసః" (ఈప్రపంచము విష్ణువునుండి బుట్టి వానియందే యునికి పట్టుకలది ఈ జగత్తును రక్షించువాండును నియమించువాండును, తానే యదిగాం దానిలోనంతరాత్మగానుండువాండును అతండే) అనియు "కృష్ణ ఏవ హి లోకానా ముత్పత్తిరపి చాప్యయః । కృష్ణస్య హి కృతే భూతమిదం విశ్వం చరాచరం (కృష్ణుండే యీ జగత్తుయొక్క సృష్టి సంహారములకుం గారణంబైనవాడు కృష్ణునిచేతనే యీప్రపంచము రక్షింపంబడుచున్నది.) అనియును యీ మొదలగు తావులం జెప్పియున్నట్లు, సమస్తములగు కార్యపదార్థంబులకును తానే కారణంబై సత్యత్వము, జ్ఞానత్వము ఈ మొదలుగాంగల స్వరూపనిరూపక ధర్మంబులుగలవాండై, జ్ఞానము, శక్తి మొదలగు కల్యాణగుణంబులకాకరంబై నిత్యవిభూతిలీలావిభూతులకు రెం

ళుక్కెల్లా" మెన్నుమ్బడి పరవ్యూహాది పఞ్చప్రకార దివ్యమఙ్గళవిగ్రహయుక్తనాయ్ సర్వలోకశరణ్యనాయ్ శరణాగతవత్సలనాయ్ సర్వప్రకార నిరతిశయభోగ్యనాన నారాయణన్

ప్రాప్తావాన ప్రత్యగాత్మావావదు "పుమాన్న దేవో ననరో నపశుర్నచపాదపః। శరీరాకృతిభేదాస్తు భూపతే కర్మయోనయః॥ నాయం దేవో నమర్త్యోవా నతిర్యక్ స్థావరోపివా। జ్ఞానానన్దమయస్త్వాత్మా శేషోహి పరమాత్మనః" ఇత్యాదికళిల్పడియే దేహేంద్రియాదివిలక్షణనాయ్, జ్ఞానానంద స్వరూపనాయ్, స్వయంప్రకాశనాయ్ స్వస్మైభాసమాననాయ్, అణువాయ్, జ్ఞానానందగుణకనాయ్, పరశేషత్త్వైకరసనాయ్ పరిపూర్ణ భగవదనుభవయోగ్యనాయ్ స్వరూపానుగుణస్వచ్ఛంద కైంకర్యాశ్రయాన జీవన్.

టికిని తానొక్కండే యధిపతియై ,,ఓరుయరేయోవులకంగ భుక్కేల్లామ్'' (ఈలోకంబులకన్నింటికిన్ని యొక్కటియే యాత్మగానున్నవాఁడు) అని చెప్పఁదగినట్లు పర వ్యూహాదిరూపములగ అయిదు విధములగు దివ్యమంగళ విగ్రహములు గలిగినట్టివాఁడై, సర్వలోకశరణ్యుండై, శరణాగతవత్సలుండై, అన్ని విధములను అంతకుమించినది లేనట్టి భోగముగలవాఁడగు నారాయణుండు.

ప్రాప్తయగు ప్రత్యగాత్మ యుండఁగా—,,పుమాన్న దేవో నదరో న పశుర్నచ పాదపః శరీరాకృతిభేదా స్తుభూపైతే కర్మయోనయః'' (ఈ యాత్మ పురుషుండుగాని, దేవతగాని, నరుండుగాని, పశువుగాని, వృక్షముగాని కాదు. ఆ యా కర్మములనుబట్టి దేవాదిశరీరభేదములు గలుగుచున్నవి) అనియు, ,,నాయం దేవో నమర్త్యోవానతిర్యక్ స్థావరోపివాజ్ఞానానందమయస్త్వాత్మా శేషోహి పరమాత్మనః' (ఈయాత్మ దేవశరీరుండుగాని, మనుష్యశరీరుండుగాని తిర్యగ్జంతువుగాని స్థావరపదార్థముగాని కాదు. ఈతండు జ్ఞానానందమయుండును. పరమాత్మకు శేషభూతుండును) అనియు ఈ మొదలగు తావులఁజెప్పియున్నట్లు, దేహేంద్రియాది విలక్షణుండై, జ్ఞానానంద స్వరూపుండై, స్వయంప్రకాశుండై తనకుగాను ప్రకాశించునట్టివాఁడై అణువై, జ్ఞానానందగుణుండై పరమాత్మకు శేషభూతుండుగా నుండుటయే యెక్కువ భోగ్యముగాఁగలవాఁడై, పరిపూర్ణంబగు భగవదనుభవమునకు యోగ్యుండై, స్వరూపానురూపంబై స్వేచ్ఛగ ననుష్ఠింపఁబడునట్టి కైంకర్యముఁగోరునట్టి వాఁడగు జీవుండు.

ప్రాప్యోపాయమావదు ఇజ్జీవన్ సంసారసాగరత్తైక్కడన్దు అక్కరైప్పడుకైక్కు ఉపాయ సాధనమాక స్వబుద్ధియాలే కొళ్ళుప్పడుమ్ శాస్త్రోక్తమాన వరమ్. ఇదు సిద్ధమెన్ఱుమ్ సాధ్యమెన్ఱుమ్ ఇరణ్డువకైయాయిరుక్కుమ్.

సిద్ధోపాయమావదు నిత్యసిద్ధఙ్గళాన స్వరూపగుణఙ్గళై యుడైయనాయ్ సర్వజ్ఞనాకైయాలే పరహితవేదియాయ్, సర్వశక్తియాకైయాలే సర్వానిష్టనివారణక్షమనాయ్, సర్వభూత నిసర్గసుహృత్తాకైయాలే పరానిష్ట నివారణాదికళిల్ సర్వదా ఽభిముఖనాయ్ "సర్వజ్ఞోపి హి విశ్వేశ స్సదా కారుణికోపి సన్ । సంసారతన్త్రవాహిత్వాద్రక్ష్యాపేక్షాం ప్రతీక్షతే" ఇత్యాదికళిల్పడియే అవసరప్రతీక్షనాయ్ వ్యాజవిశేష వశీకరణీయనాయ్ సఙ్కల్పితవిశేషత్తిల్ సహకారినిరపేక్షనాయ్ స్వైర ప్రవృత్తనాయ్ మోక్షప్రదానత్తుక్కు అవ్యవహిత సఙ్కల్పాశ్రయనాన శ్రియఃపతి.

సాధ్యోపాయమావదు పురుషనుక్కు కర్తవ్యమాక చోదితమాన పురుషార్థసాధనమ్, మోక్షార్థమాన సాధ్యోపాయమ్ భక్తియెన్ఱుమ్ ప్రపత్తియెన్ఱుమ్ ఇరణ్డువకైయా యిరుక్కుమ్.

ప్రాప్యోపాయంబనఁగా— ఈ జీవుండు సంసారసముద్రమునుండి కడ తేరుటకుగాను నిరపాయంబగునట్టి సాధనముగ స్వబుద్ధిచేఁ గోరంబడునట్లు శాస్త్రోక్తంబగునట్టి యర్థము. ఇది సిద్ధమనియు, సాధ్యంబనియును రెండువిధములుగా నుండును.

సిద్ధోపాయంబనఁగా— నిత్యసిద్ధంబులగుస్వరూపగుణంబులఁగలిగినట్టివాఁడై, సర్వజ్ఞుండగుటచే పరులయొక్క హితముఁగు దెలిసినవాఁడై, సర్వశక్తియగుటంజేసి సర్వానిష్టంబులను నివారించుటలో సమర్థుండై, సమస్తభూతములకును స్వభావసిద్ధముగానే మిత్రుండైనందున పరుల యనిష్టంబులను నివారింపఁజేయుటకై సర్వదా సన్నద్ధుండై యున్నట్టివాఁడై, "సర్వజ్ఞోఽపి హి విశ్వేశస్సదా కారుణికోఽపి సన్ । సంసారతంత్రవాహిత్వా ద్రక్ష్యాపేక్షాం ప్రతీక్షతే" (సర్వేశ్వరుండు సర్వజ్ఞుండైనను కారుణికుండైనను సంసారతంత్రమును నడిపించునట్టివాఁడైనందున రక్ష్యాపేక్షను ఈజీవునికోరికనున్న యెదురు చూచుచున్నాఁడు) ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు తగినట్టిసమయముకై నిరీక్షించునట్టివాఁడై, యేదొక వ్యాజమాత్రమున వశపఱచుకొనఁదగినట్టివాఁడై సంకల్పించుకొనిన దానిని నెఱవేర్చుటలో వేఱొకని సహాయము నపేక్షింపనివాఁడై, స్వార్థముగాఁ బ్రవర్తించునట్టివాఁడై, మోక్షము నొసంగుటలో నిరాటంకంబైనట్టి సంకల్పముగలవాఁడగు శ్రియఃపతి.

సాధ్యోపాయంబనఁగా— పురుషునిచే ననుష్ఠింపవలసినదిగా విధింపఁబడినట్టి పురుషార్థసాధనము. మోక్షార్థంబగు సాధ్యోపాయము భక్తియనియు, ప్రపత్తియనియును రెండు విధములు గలది.

భక్తిరూపమాన సాధ్యోపాయమ్ కర్మయోగజ్ఞాన యోగసంస్కృతాంతఃకరణసాధ్యమాయ్ అష్టాంగయోగయుక్తమాయ్, వర్ణాది నియతాధికారమాయ్, వర్ణాశ్రమ ధర్మేతికర్తవ్యతాకమాయ్ (కృచ్ఛ్రసాధ్యమాయ్) తైలధారావదవిచ్ఛిన్నస్మృతిసంతతి రూపమాయ్, అహరహరభ్యాసాధేయాతిశయమాయ్, ఆప్రయాణ మనువర్తనీయమాయ్, ప్రారబ్ధేతర పుణ్యపాపనివర్తకమాయ్ స్వయత్నసాధ్యాన్తిమ ప్రత్యయవిశేషమాయిరుక్కుమ్.

ప్రపత్తిరూపమాన సాధ్యోపాయమ్ మహావిశ్వాసాది సంస్కృతాంతఃకరణసాధ్యమాయ్, షడంగయోగసంజ్ఞితమాయ్, అనన్యోపాయ సర్వాధికారమాయ్ ఆనుకూల్యసంకల్పాదిమాత్రపరికరమాయ్, సుకరమాయ్, ప్రార్థనాన్విత సకృద్భరన్యాసరూపమాయ్, అనాధేయాతిశయమాయ్, ఆదేహపాతమ్ స్వస్వరూపావృత్త్యాదికర్తవ్యశేషరహితమాయ్, ప్రారబ్ధకర్మనివర్తకమాయ్ స్వప్రయత్న సాపేక్షాన్తిమప్రత్యయానపేక్షమాయిరుక్కుమ్. సాధ్యోపాయత్తిల్ అనుపాయత్వాదివ్యపదేశమ్ పరసంకల్ప సాపేక్షత్వాదినిబంధనమ్.

భక్తిరూపంబగు సాధ్యోపాయము కర్మయోగ, జ్ఞాన యోగంబుల సంస్కారముగల యంతఃకరణముచేసాధింపవలసినదై, అష్టాంగయోగయుక్తంబై, వర్ణాదులనుబట్టియుండునట్టి యధికారముగలదియై, వర్ణాశ్రమధర్మానుష్ఠానముచే నుపకరింపఁబడునదియై, (కష్టముతో సాధింపవలసినదై) తైలధారవలె నెడతెగని స్మృతి సంతానరూపంబై. ప్రతిదినము అభ్యసింపగా నభ్యసింపఁగా నతిశయించునదియై, యావజ్జీవమనుష్ఠింపవలసినదియై, ప్రారబ్ధమును తప్ప తక్కిన పుణ్యపాపకర్మంబులను (సంచితాగాములను) నశింపఁజేయునదియై, స్వప్రయత్నముచే తనే అంతిమస్మృతిఁగలుగఁజేసికొనవలసినదిగా నుండును.

ప్రపత్తిరూపంబగు సాధ్యోపాయంబనునది మహావిశ్వాసాదుల సంస్కారముగల యంతఃకరణముచే సాధింపవలసినదియై, షడంగయోగంబను ప్రసిద్ధికలదై, అనన్యోపాయులగు వారికందఱికిని యధికారముగలదియై, ఆనుకూల్యసంకల్పాదులు మాత్రము అంగముగాఁగలదియై, సుకరంబై, ప్రార్థనతోఁగూడినదైనకర్తృత్వంబగు భరన్యాసరూపంబై, వేఱొక్కదాని మూలముగనతిశయమునుపొందింపనక్కఱలేనిదై, యావజ్జీవము పదేపదే యనుష్ఠించుచుండుట యను వేఱొక్క తరువాయి లేనిదై, ప్రారబ్ధకర్మమును నయితము నశింపఁజేయునట్టిదియై, అంతిమస్మృతినిస్వప్రయత్నముచే సాధించుకొనన క్కఱలేనిదిగాను నుండగలదు. సాధ్యోపాయము (స్వతంత్రమగు) మోక్షోపాయముకాదని (కొందఱు) చెప్పుట యది సర్వేశ్వరునిసంకల్పమునుబట్టి యుండునదియైనందున నని యెఱుంగునది.

ఇజ్జు ఫలమావదు స్వాధికారానుగుణ వశీకరణవిశేషత్తాలే ఉత్తరపూర్వాఘాశ్లేషవినాశజ్గళ్ పిఱన్దు స్థూలశరీర నివృత్తియుణ్డాయ్ ఊర్ధ్వగతివిశేషత్తాలే ఉత్క్రాన్తనాయ్ అర్చిరాదిమార్గత్తాలే ఆతివాహికరాలే అతిలంఘిత త్రిగుణమణ్డలనాయ్ అవధూతసూక్ష్మశరీరనాయ్ అప్రాకృత దేశవిశేష ప్రవిష్టనాయ్ అవిర్భూతస్వరూపనాయ్ అపహతపాప్మత్వాది గుణాష్టక విశిష్టనానవనుడైయ దేశకాలస్వరూపపరిచ్ఛేద రహిత కైఙ్కర్యపర్యన్తమాన పరిపూర్ణ భగవదనుభవానన్దమ్.

ప్రాప్తివిరోధి యావదు బీజాంకురన్యాయత్తాలే అనాదియాక ప్రవృత్తమాన నకృత్యకరణ కృత్యాకరణ ప్రవాహత్తాలే ఉత్పన్నమాయ్ ప్రాయశ్చిత్తప్రణ్ణాదాఱ్కు అనతిలంఘనీయఫలమాయ్ ఆగమైకసమధిగమ్యమాయ్ అనుప్రేక్షణీయవిపాకసమయమాయ్ ఆబ్రహ్మాన్తంబ మభివ్యాప్తమాయ్ అత్యంతవిషమప్రవాహమాయ్ అతిఘోరనరకాద్యనర్థపరంపరాహేతువాయ్ చక్రవత్పరివర్తనమాయ్ ఆమోక్షమనువర్తమాన భగవన్నిగ్రహసన్తానముమ్ అదిఱ్ కార్యకారణ వర్గముమ్,

ఈసందర్భమున ఫలమనఁగా—స్వాధికారానుగుణంబగు వశీకరణోపాయముచే (భక్తిచేఁగాని ప్రపత్తిచేఁగాని) సంచితాగామి పాపకర్మంబులు నశించి, యీ స్థూలశరీరము విడిచిపోయి, ఊర్ధ్వనాడి గుండ శరీరములోనుండి బయలు వెడలి, అర్చిరాది మార్గము నవలంబించి ఆతివాహికుల సహాయముచే పాంచభౌతికమండలము నతిక్రమించిపోయి, సూక్ష్మశరీరమును విడనాడినట్టివాఁడై, అప్రాకృతదేశవిశేషమును (శ్రీవైకుంఠమును) బొంది, స్వస్వరూపావిర్భావముగలవాఁడై అపహతపాప్మత్వాది గుణవిశిష్టుండైనట్టి జీవునికి దేశకాల స్వరూప పరిచ్ఛేద రహితంబైనట్టిదై కైంకర్యపర్యంతంబగు పరిపూర్ణ భగవదనుభవము వలనఁగలుగునట్టి యానందము.

ప్రాప్తివిరోధియనఁగా—బీజాంకురన్యాయప్రకారము అనాదికాలముగ వచ్చుచున్నట్టి యకృత్యాకరణ కృత్యాకరణ పరంపరచే నుత్పన్నంబైనదై, అందులకుగాను ప్రాయశ్చిత్తము నొనర్చుకొననట్టి వారిచే తప్పక యనుభవింపవలసినదియై, శాస్త్రముద్వారా మాత్రమే తెలియఁదగినదియై, ఫలానుభవ మెప్పుడో తెలియనిదియై, ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంత మంతటను వ్యాపించియుండునదై, మిక్కిలి క్రూరంబైనట్టి ప్రవర్తనగలదై, అత్యంతము భయంకరంబులగు నరకానుభవాద్యనర్థంబులకు పరంపరగా హేతుభూతంబై, చక్రమువలె నావృత్తిగలదియై ఈతండు మోక్షమును బొందువరకును తటస్థించుచుండునట్టి, భగవన్నిగ్రహమున్ను, అందులకుగానగు కార్యకారణ సముదాయంబును.

ఇట్టి సమ్బన్ధమానదు — ప్రాప్తావాన జీవాత్మావుక్కు ప్రాప్యనాన పరమాత్మావోడుణ్డాన తొడర్పు. ఇదు ఆధేయత్వమ్ విధేయత్వమ్ అపృథక్సిద్ధత్వమ్ శేషత్వమ్ శరీరత్వమ్ దాస్యత్వమ్ రక్ష్యత్వమ్ కింకరత్వమ్ భోగ్యత్వమ్ భోక్తృత్వమ్ ఎన్గిఱపడి సామాన్యవిశేషాది రూపమాయ్క్కొణ్డుమ్ పరిణామంగళాలే వివిధమాన విభక్తమాయిరుక్కుమ్.

ఇప్పడి మోక్షశాస్త్రప్రసిద్ధమాన ప్రాప్యత్తైయుమ్ ప్రాపకత్తైయుమ్ ప్రాప్తృప్రాయత్తైయుమ్ ప్రాప్తియైయుమ్ ప్రాప్తివిరోధిత్తైయుమ్ సమ్బన్ధత్తైయుమ్ శాస్త్రదృష్టియాలే సమ్యక్కాక క్కణ్డవర్కళే ఉణర్న్దవర్గళ్ అదు.

ఉణర్న్దవర్గళ్ గోష్ఠి పుకలెన్ఱుకాట్ట వేణ్డియదు. "తద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా । ఉపదేక్ష్యన్తి తే జ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్త్వదర్శినః । యే సన్తుష్టా శ్రీతో పేతాస్సత్త్వార్జవదయాన్వితాః । జితేంద్రియా జితక్రోధాస్తానుపాస్వచ పృచ్ఛచ" ఇత్యాదిగళిల్ప్పడియే సమ్యగుపసన్నరానార్కు సర్వా

ఈతావున సంబంధమనఁగా— ప్రాప్తయగు జీవాత్మకు ప్రాప్యుండగు పరమాత్మతోఁగల సంబంధము. ఇది ఆధేయత్వమనియు, విధేయత్వమనియు, అపృథక్సిద్ధత్వము (వేఱుగానుండనిదగుట) అనియు శేషత్వమనియు, శరీరత్వమనియు కింకరత్వమనియు, భోగ్యత్వమనియు, భోక్తృత్వమనియు, ఇట్లు సామాన్యవిశేషాదిరూపముగ పలు తెఱంగుల విభజింపఁబడియున్నది.

ఇట్లు మోక్షశాస్త్రముచేఁ దెలియవచ్చునట్టి ప్రాప్యమునున్న, ప్రాప్తనున్న, ప్రాప్త్యుపాయమునున్న, ప్రాప్తిఫలమున్న, ప్రాప్తిప్రతిబంధకమునున్న, సంబంధమునున్న శాస్త్రదృష్టిచే బాగుగా నెఱింగియుండునట్టివారు ప్రతిబుద్ధులనఁబడుచున్నారు.

"కాట్ట=చూపింపఁగా" అనఁగా అట్లు ప్రతిబుద్ధులైనట్టి వారు ఉపదేశింపఁగా ననుట. ఉపదేశించుటయెట్లనఁగా, "తద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా ఉపదేక్ష్యన్తి తే జ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్త్వదర్శినః" (ఆచార్యుని సన్నిధియందు దండము సమర్పించి కౌశలప్రశ్నలనడిగి వారికి పరిచర్యనొనర్చి వారివలన తత్త్వార్థముల నెఱుంగుము. తత్త్వద్రష్టలగు జ్ఞానులు జ్ఞానమును ఉపదేశించుదురు) అనియు "యే సన్తుష్టాశ్శీలోపేతాః సత్యార్జవదయాపరాః జితేన్ద్రియాజితక్రోధాస్తానుపాస్వచపృచ్ఛచ" (శాస్త్రజ్ఞులై సత్యార్జవాద్యాత్మగుణోపేతులై జితేంద్రియులును శాంతస్వరూపులైనట్టి వారిని ఆశ్రయించి వారిని సద్విషయములను గుఱించి యడుగుమా) అనియును ఈ మొదలగు తావులఁజెప్పియున్నట్లు, భక్తిశ్రీ

పేషితార్థంగళైయుమ్ ఉపదేశిక్కవల్ల వనన్యప్రయోజనరాన జ్ఞానికళ్ పుకలొన్నిల్లాద నమక్కు ,,సర్వయోగ్య మనాయాస మప్రమాద మనూపమమ్। ప్రపన్నార్తిహరం కృష్ణం శరణం గన్తుమర్హసి''ఇత్యాది కళిల్పడియే నిరపాయ సాధ్యోపాయ విశేషత్తాలే వశీకరణీయమాన సిద్ధోపాయత్తై వెళియిట్టు వైత్తపడి.

ఇత్తాలే నానున్ ఎన్నై రక్షిత్తుక్కొళ్ళమాట్టేన్. నీయు ఎనక్కు రక్షకరల్లై. మేలే ఎన్నుడైయ వ్యాపారవిశేషత్తాలే అశేషయఞ్ దేవరీరే యెన్నైరక్షిత్తరుళవేణుమెన్ఱు భరన్యాసరూప వశీకరణ విశేషానుష్ఠానముమ్ ఫలితమ్.

అగ్గనన్ఱిక్కే ఓన్ఱే పుకలెన్ఱుణర్న్దవర్ ఎన్ఱు ఆచార్యర్ కళై విశేషిక్కిఱదాకవుమామ్. అప్పోదు, (కాట్ట) ఎన్ఱదు 'శివ భరోహము కారిషి ధార్మికై'రిత్యాదికళిల్పడియే సర్వ శేషిత్వాదికళిలే 'ఆత్మాత్మీయభరంచ యత్కించి ద్దుర్భరం దుస్త్యజం మమ । తత్సర్వం తవవిన్యస్తం శుభయోః పాద

ధతో నాశ్రయించునట్టి వారికపేక్షితంబులగు శాస్త్రార్థంబుల నన్నింటిని యుపదేశింప సమర్థులై యనన్యప్రయోజనులగు జ్ఞానులు వేఱొక్క యుపాయం బెద్దియును లేనట్టి మనకు "సర్వయోగ్య మనాయాస మప్రమాద మనూపమం ప్రపన్నార్తి హారం విష్ణుం శరణం గంతు మర్హసి" (అందఱికిన్ని అధికారముగలదియు, కష్టంబెద్దియునులేనిదియు, ప్రమాదము కవకాశమీయనిదియు, నిరుపమానమునునగు ఉపాయమునుగాఁగొని ఆశ్రితులకష్టములఁ దొలగించునట్టివాఁడగు విష్ణువు నాశ్రయింపుమా) ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు నిరపాయంబగు సాధ్యోపాయము (ప్రపత్తి) మూలముగ వశపఱచుకొనఁదగినట్టి సిద్ధోపాయము నుపదేశించుదురనుట.

దీని తాత్పర్యమేమనగాఁ—నేనున్ను నన్ను రక్షించుకొనజాలను. వేఱే నాకురక్షకు లెవ్వరున్ను లేరు. అటుపయిని, నే నొర్చునట్టి దానితో నిమిత్తములేకుండ దేవరవారే నన్ను రక్షించి కృపచేయవలయుననెడి భరన్యాసరూపంబగు వశీకరణోపాయానుష్ఠానము తెలుపఁబడిన దనుట.

అథవా "ఒన్ఱేఫుకలెన్ఱునర్న్దవర్" అను దానిని ఆచార్యులకు విశేషణముగానును గొనవచ్చును. అట్లు అన్వయించుకొనునప్పుడు "కాట్ట=చూపింపఁగా" అనఁగా, "తవభరోహమకారిషిధార్మికైః" (ఓస్వామీ నాభారమును నీపై బెట్టుమని ధార్మికు లుపదేశించిరి) అన్నట్లు, సర్వశేషియగు సర్వేశ్వరుని శ్రీపాదములయందు "ఆత్మాత్మీయంచ యత్కించిద్దుర్భరం దుస్త్యజంమమ తత్సర్వం తవ విన్యస్తం శుభయోః పాదపద్మయోః" (ఓస్వామీ! నాచే భరింపనేరనిదియు, దు

పద్మయోః' ఎన్ను ఆత్మాత్మీయంగాన స్వామి అనన్యార్హత్వేన సమర్పిక్క వేణ్డుమవడి.

(తిరువరుళాల్) ఎన్నదు 'సతతం నిపతితం భూమౌ శరణ్యశ్శరణాగతమ్ । వధార్హమపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యపాలయత్ ॥ కృపయా కేవల మాత్మనా తుష్టుప' ఇత్యాదికళిల్ పడియే ప్రత్యుపకారాది నిరపేక్ష పరమకృపైయాలే ఎన్నపడి.

'యామాలంబ్య సుఖేనేమం దుస్తరం త్రిగుణోదధిం । నిస్తరన్త్యచిరేణైవ వ్యక్తంధ్యానపరాయణాః' ఎన్గిఱ న్యాయత్తాలే అవిలమ్బితానాయాసమాయ్ ఫలసిద్ధియుణ్డాక్కుమ్పడి ఆశ్రితరక్షణత్తిలే ఆత్మలాభత్తై అభిముఖనాక్కికిఱ అఖిలజగన్మాతావినుడైయ అనపాయకృపైయాలే ఎన్నవుమామ్.

స్వ్యజంబునగు ఆత్మాత్మీయంబెద్దికలదో) అది యంతయును మంగళశరీరంబులకు సిపాదపద్మముల యందర్పింపఁబడినది) అని చెప్పినట్లు. ఆత్మాత్మీయంబులగు మనలను వానిచే మాత్రమే రక్షింపవలసినట్టి వారినిగా వానికి సమర్పింపఁగా నని యర్థము.

"తిరువరుళాల్ = పరమకృపచేత" అనఁగా "సతం నిపతితంభూమౌ శరణ్యశ్శరణాగతం వధార్హమపి కాకుత్థ్సః కృపయాపర్యపాలయత్" (వధార్హుండైనను కాకాసురుండు శరణాగతుండై శ్రీరామచంద్రుని శ్రీపాదములపై బడఁగా, కృపతో రక్షించెను) అనియు, "కృపయా కేవలమాత్మసాత్కురు" (ఓస్వామీ! నియొక్క కృపచేతనే నన్ను నీవస్తువునుగాఁ జేసికొనుము) అనియు, ఈమొదలగు తావులఁ జెప్పియున్నట్లు, ప్రత్యుపకారము నపేక్షింపనిదియగు పరమ కృపచేననుట

అథవా, (తిరువరుళాల్ = లక్ష్మీదేవికృపచే) అనఁగా "యామాలంబ్యసుఖేనేమందు స్తరంత్రిగుణోదధింనిస్తరన్యచిరేణైవవ్యక్తంధ్యాయ పరాయణాః"(ఏలక్ష్మీదేవిని ధ్యానించి మహాయోగులుసత్త్వరజస్తమోగుణమయంబును, వ్యక్తంబును, దుస్తరంబునగు సంసారమును శీఘ్రముగా నతిక్రమించుచున్నారో) అన్నట్లు ఆలస్యము కాకుండగను, కష్టపడనక్కఱ లేకుండగను ఫలసిద్ధిగలుగునట్లు, ఆశ్రితులను రక్షించు విషయమున తన భర్తను అభిముఖునిగాఁ జేయునట్టి యఖిలజగన్మాతయొక్క (లక్ష్మీదేవియొక్క) ఉపాయరహితంబగు కృపచేననియును అర్థము చెప్పుకొనవచ్చును.

(అన్తైముడై క్కులజ్ఞాణ్ణ)ఎన్ఱదు ‘అనేనైవతు మంత్రేణ స్వాత్మానం మయినిక్షిపేత్ । మయినిక్షిప్తకర్తవ్యః కృతకృత్యో భవిష్యతి‘ ఎన్ఱుమ్ ‘దురాచారోఽపిసర్వాశీకృతఘ్నో నాస్తికః పురా । సమాశ్రయేదాదిదేవం శ్రద్ధయా శరణంహియః॥ నిర్దోషం విద్ధి తంజంతుం ప్రభావాత్పరమాత్మనః’ ఎన్ఱుమ్ ‘త్యక్త్వా పుత్రాంశ్చ దారాంశ్చ రాఘవం శరణంగతః ఎన్ఱుమ్ ‘అనన్యైనం హరిశ్రేష్ఠ దత్తమస్యాభయం మయా’’ ఎన్ఱుమ్ శ్లోకఙ్గళిలపడియే భరసమర్పణ సమనంతరం సముక్షస్వరక్షణార్థ కర్తవ్య శేషమిల్లాదపడి భరస్వీకారం పణ్ణినవరెన్ఱపడి.

(నమ్మాత్తికిరి తిరుమాళ్) ఎన్ఱదు ‘వేగవత్యాఉత్తరే తీరే పుణ్యకోట్యాం హరిస్స్వయమ్ । వరదస్సర్వభూతానా మద్యాపి పరిదృశ్యతే,’ ‘నిగరిల్ పుకళాయులకు మూన్ఱుడైయా

«అన్ఱేయడైక్కలంకొండ = ఆరోజుననే మమ్ములను రక్ష్యవస్తువుగా నంగీకరించినట్టి, అనఁగా — «అనేనైవతుమంత్రేణ స్వాత్మానం మయినిక్షిపేత్ మయినిక్షిప్తకర్తవ్యః కృతకృత్యోభవిష్యతి" (ఈమంత్రముచేతనే తన భారమునంతయును నాపైయుంచునది. నాపై నుంచినవాఁడు కృతకృత్యుండు కాఁగలడు) అనియు, «దురాచారోపి సర్వాశీ కృతఘ్నో నాస్తికః పురా। సమాశ్రయేదాదిదేవం శ్రద్ధయా శరణంహియః నిర్దోషం విద్ధితంజంతుంప్రభావాత్పరమాత్మనః" (ఇంతకుముందు దురాచారుండైనను, ఆహారనియమము లేనివాఁడైనను, కృతఘ్నుండైనను, నాస్తికుండైనను, ఆదిదేవుండగు భగవంతుని యాశ్రయించినచో, వాని ప్రభావమువలననట్టి వానిని దోషరహితునిగా నెఱుంగునది) అనియు, «త్యక్త్వాపుత్రాంశ్చదారాంశ్చ రాఘవం శరణంగతః" (దారాపుత్రులను విడనాడి శ్రీరామచంద్రుని శరణుజొచ్చెను) అనియు, «ఆనయైనంహరిశ్రేష్ఠ దత్తమస్యాభయంమయా" (ఓసుగ్రీవా! విభీషణుని పిలుచుకొనిరమ్ము నేనతనికి యభయము నిచ్చినాఁడను) అనియును చెప్పియున్నట్లు భరసమర్పణనొసర్గినపిదప మనకు మనలను రక్షించుకొనుటకై చేయవలసిన దద్దియును లేకుండునట్లు మన భారమునంతయును తనపైబెట్టుకొనుట కొప్పుకొనినాడనుట.

(నమ్మత్తికిరిత్తిరుమాల్ = మాహస్థిగిరియందు వేంచేసియున్నట్టి శ్రియఃపతి, అనఁగా «వేగవత్యాస్తుతీరే పుణ్యకోట్యాంహరిస్స్వయం। వరదస్సర్వభూతానా మద్యాపి పరిదృశ్యతే' (వేగవతీనద్యుత్తర తీరమున పుణ్యకోటి విమానంబున నారాయణుండు స్వయముగవచ్చి వేంచేసియుండి

(అరవము

యెన్నైయాళ్‌వానే' ఇత్యాది కళిల్ప్పడియే ఆశ్రిత సంరక్షణో

పయుక్త సౌశీల్య వాత్సల్యస్వామిత్వ విశిష్టనాయ్ ఎన్గపడి.

(ఇన్ద్రైయుళ్ళై లిట్టైయడిశేర్ప్పర్) న్దను నణ్ణినవర్

కళుక్కు విణ్ణులక్ న్దరగెళ్ళైన్దు రక్షాపేక్షా ప్రతీక్షనాయ్

మణ్ణులకిల్వన్దు ఘంప్రపదానోన్ముఖనాయ్ నిఱ్కుం పెరుమాళ్

'క్వాహమత్యన్తదుర్బుద్ధిః క్వచాత్మహితవీక్షణమ్ । యద్ధితం

మమ దేవేశ తదాజ్ఞాపయ మాధవ॥ త్వాం ప్రపన్నోస్మి దా

సస్తే నాన్యాకాపి గతిర్మమ । అద్యైవ కింకరీకృత్య సిధేహి

త్వత్పదాంబుజే' ఇత్యాది కళిప్పడియే నామ్ పరమపురుషార్థ

క మనస్కారాముళవిల్ అప్పొదే కొడువులకు కాట్టాదే

నులయభీష్టంబులను నెరవేర్చుచునిప్పటికిని సేవింపఁబడుచున్నా డు) అనియు, «సికరిల్ పుకళ్ళాయులకు మూన్ఱుక్కుడైయాయె నై గాళ్ళానే' (అనవద్యంబులగు కల్యాణగుణములు గలవాఁడు ను, మూఁడులోకములకును స్వామియునైన వాఁడు నాకు ర క్షకుండు) అనియును ఈ మొదలకు తావులఁ జెప్పియున్నట్లు ఆశ్రితులను రక్షించుటలో నుపయుక్తంబులగు సౌశీల్య, వా త్సల్య స్వామిత్వంబులతోఁ గూడియుండునట్టివాఁడైన యనుట.

«ఇన్ఱైయే శైయిల్ యిన్ఱైయడిశేర్వర్' = ఈరోజుననే యొప్పుకొంటిమేని తన సుందరములగు శ్రీపాదములతోఁ జే ర్చుకొనును' అనఁగా ఆశ్రయించినవారికి పరమపదము నొ సంగుటకై సిద్ధముగానుండి రక్షింపమని కోరితేచాలుననుకొ ని యందులకై నిరీక్షించుచుండి యీలీలావిభూతికి వచ్చి వేం చేసియుండి, ఫలప్రదానోన్ముఖుండై యున్నట్టి పెరుమాళ్ళు' «త్వాహమత్యంతదుర్బుద్ధిః త్వచాత్మ హితవీక్షణం। యద్ధితం మమదేవేశ తదాజ్ఞాపయ మాధవ। త్వాం ప్రపన్నోస్మి దాస స్తేనాన్యోత్వాపిగతిర్మమ అద్యైవకింకరీకృత్యనిధేహిత్వత్పదాం బుజే» స్వామీ? నేనా అత్యంతము దుర్బుద్ధిగలవాఁడను, ఇట్టి వాఁడనగు నేనునాహితమునకై యోచించుకొనుటయెక్కడ? దేవరవారిని శరణుజొచ్చినాడను మీరే నాకు హితమునునియ మింపుడు ఈరోజుననే నన్ను దేవరవారి కింకరునిగాఁ జేసికొని దేవరవారి శ్రీపాదములయందుఁ జేర్చుకొనుము] ఈ మొద లగు తావులఁ జెప్పియున్నట్లు, మనము పరమపురుషార్థము విషయమున మనస్సుగలవారమగు నప్పుడు వెంటనే యీ కారాగృహంబగు నరలోకమును మనకుఁ గానరాకుండఁ జేసి, నిరతి

కొళ్ళుమ్ శోతి యుయరత్తుక్కూట్టియ తిరువడి కూట్టి యరుళ్వరెన్ఱపడి.

(ఇవిప్పిఱవో్మ్) ఎన్ఱదు 'ఇన్ఱు శెట్టు' ఇత్యాది కళిఱ్ఱుడియె పరావర పురుషార్థ వివేకత్తాలే ఐశ్వర్య కైవల్యజ్ఞైరౌష్ప్రాప్తిత్తినామ్ ఏదేను మొఱు భగవత్క్షేత్రవాస కైంకర్యాది సంగత్తాలే. ఇజ్జేతిరువేఙ్కడక్కులత్తిరుక్కుమ్ శైనై' ఎన్ఱు తిరువై యుమ్ తిరుక్కు మళవిలుమ్ 'శరణమాకుమ్ తనతాళడైన్దార్ కెల్లామ్, మరణమానాల్ వైకున్దమ్ కొడుక్కుమ్ పిరాన్' 'త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి సోఽర్జున' 'కొళ్ళక్కుఱైవిలన్ వేణ్డిత్తెల్లామ్ తరుమ్' ఇత్యాదిగళిఱ్పడియే ఇవ్వుయినుక్కు ఒరు శరీర పరిగ్రహముణ్డాకాదపడి ప్రారబ్ధకర్మవిశేషత్తైయుమ్ ఒళివిత్తు కాలే కట్టుతు రక్షిత్తరుళువరెన్ఱపడి.

(సన్తపనువదెల్లా) మెన్ఱను ఇన్దేహమ్ విడుముళవుమ్ 'భోగ్యైః పుణ్యక్షయం తథా' ఎన్గిఱపడియే అనుకూలంగళ్ పను

---

*పా॥ ఇఙ్గేతిరువేఙ్కడక్కులత్తిరుక్కుమ్ శైనై ఇగుమానిలమున్నణుమిఴ్న్ద,
శెఙ్గోల త్తపవళవాయ్ చ్చెన్దామరై క్కణ్ణెన్నమ్మాన్,
పొఙ్గేఴుపుగఴ్కళ్ వాయవాయ్ప్పులన్గొళ్ వడివెన్ మనత్తాయ్
అఙ్గేయ్ మలర్గళ్ కైయవాయ్వழிపట్టోడవరుళిలే.

తా॥ విస్తారమైనట్టి భూమిని ప్రళయకాలమున మ్రింగి సృష్టికాలమున వెడల గ్రక్కినట్టిన్ని యెఱ్ఱగ పగడమువలెనుండు అధరమునున్ను, తామర పుష్పమువలె నుండు తిరునేత్రములనున్ను గలిగియున్నట్టి నా స్వామియొక్క కల్యాణ గుణంబులను నోరార అనుసంధించుకొనుచు, మనోహరంబగు దివ్యమంగళవిగ్రహమునున్ను మనసార స్మరించుకొనుచు వానికి దగినట్టి పుష్పంబులను చేతిలోనుంచుకొని భగవద్భక్తులు మనోవా

కయ జ్యోతిర్మయంబైనట్టి యథార్థ (లోకమునందు దుర్లభంబు లగు తన శ్రీపాదంబులతోఁ జేర్చుకొను నారాయణుఁడనుట.

«ఇప్పిఱవినోమ్=ఇఁక యీలోకమునందు జన్మింపము' అనఁగా «కణ్ణుకేట్టు' ఇత్యాదిగాథలయందుఁ జెప్పియున్నట్లు, పరావరపురుషార్థ వివేకముచే నైశ్వర్య కైవల్యంబులను విడనాడినట్టి మనము ఏదైన నొకభగవత్ క్షేత్రమునందు వసించి కైంకర్యాదులనొనర్చుచు, *«ఇంగేతిరున్దేఱ్క్కుప్పిఱిక్కుమ్ ఏన్ఱే' అని సాయించినట్లు మోక్షముకై త్వరపడకుండినను «శరణమాకుమ్ తన తాళ్దైన్దార్క్కెల్లామ్ మరణమానాల్ వైకున్దమ్ కొడుక్కుమ్ పిరాన్' (తన శ్రీపాదంబుల నాశ్రయించిన వారికి మోక్షోపాయము గాఁగలఁడు మరణము నొందినప్పుడు వైకుంఠము నిచ్చునట్టి యుపకారకుండు) అనియు, «త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ నైతిమామేతి సోర్జున' (ఓ యర్జునా! నన్ను శరణుజొచ్చినవాఁడు శరీరమును విడనాడినపిమ్మట నన్నుఁ బొందుచున్నాఁడు మరల యీ లోకమున జన్మింపఁడు) అనియు, «కొళ్ళక్కుఱైవిలన్ వేండిత్తెల్లామ్ తరుమ్' (కొరతలేకుండ కావలసినవాటి నన్నింటిని యీయఁగలఁడు) ఇత్యాదిగాథలఁ జెప్పియున్నట్లు ఇఁక నీవు వేఱె జన్మింపెత్త నక్కఱలేకుండ ప్రారబ్ధకర్మమునున్ను ఏదోక దానిమూలముగ నశింపఁజేసి రక్షింపఁగలఁడనుట.

«నన్దవరువ తెల్లామ్= రానున్న దంతయును మంచిదేను' అనఁగా ఈదేహము విడిచిపోవువఱకును «భోగైః పుణ్యక్షయంతథా' (భోగానుభవముచే పుణ్యకర్మంబులను నశింపఁజేసికొను

కార్యంబులతో నొనర్చుచువచ్చునట్టి కైంకర్యమార్గమునసుండి యీ లోకమున సంచరించునట్టి నాకేమితక్కువ?

మన్నై సహాన్యసుఖాని భక్తైర్భ్యోహితబుద్ధ్యా కరోషిహి । శస్త్ర
క్షారాగ్ని కర్మాణి స్వపుత్రాయయథా పితా ॥ యన్యాను
గ్రహమిచ్ఛామి తస్య విత్తంహరామ్యహమ్' ఇత్యాదిగళిల్ప
డియే ప్రారబ్ధమువృత్తిల్ శక్తై తీర్త్తపడియాలుమ్ (రత్న
పర్వత మారుహ్య యథారత్నంనరో మునే। సతాఽనుభూప
మాదత్తే తథా కృష్ణా న్మనోరథాన్ ॥ పఙ్క్తల్పాదేప భగవాన్
తత్త్వతో ధ్యావితాత్మనామ్ । వృత్తాన్యముష్మిం కాలం సేచయ
త్యమృతేనతు' ఇత్యాదిగళిల్పడియే కైంకర్యమనోరథతుక్కు
భంగం వారామైయాలుమ్ యావచ్ఛరీరపాతమ్ నడక్కవు
మకై యెల్లామ్ప్రియహితవిశేషంగళైస్తు ప్రీతరాకిఅపడి. (ప్రియ
మితర దథాపివా యద్యథా వితరసి వరద ప్రభో త్వంహిమే।
తదనుభవనమేవ యుక్తంహి మే త్వయి నిహితభరోస్మిసోఽ
హంయతః' ఎన్ఱార్కళిఱె.

ను) అని చెప్పియున్నట్లు అనుకూలంబులైనవి తటస్థింపనప్పు డది ప్రారబ్ధ పుణ్యకర్మ రూపమగు బంధము విడిపోవుట యగుటం జేసియును, రామున్న ప్రతికూలంబులు 'హారిద్రః ఖానిభక్తేభ్యో హితబుద్ధ్యా కరోతిహి శస్త్రక్షారాగ్నికర్మాణి స్వపుత్రాయపితా యథా యస్యానుగ్రహమిచ్ఛామి తస్యవిత్తం హరామ్యహం' (కన్నతండ్రి కొడుకులకు రుపుకోసి చురుకులో కాచుటను హితబుద్ధితో నొనర్చునట్లు, భగవంతుండు తనభక్తులకు కష్టంబులను హితబుద్ధితో గలుగఁజేయుచున్నాడు ఎవ్వానియెడల భగవంతుని కనుగ్రహము గలుగుచున్నదో, వాని ద్రవ్యమును హరించుచున్నాడు) ఇత్యాదివాక్యములఁ జెప్పియున్నట్లు, ప్రారబ్ధ దుష్కృతములనుండి భయమును పోగొట్టుటయగుటం జేసియును 'రత్నపర్వతమారుహ్య యథారత్నం నరోమునే సత్వానురూపమాదత్తే తథాకృష్ణాన్మనోరథాన్ సంకల్పాదేవ భగవాన్ తత్త్వతో భావితాత్మనాం వృత్తాంతమఖిలం కాలం సేచయత్యప్యుతేనతు' (రత్నముల పర్వతము నెక్కినను తనశక్తికొలదియే రత్నములఁ గొనివచ్చునట్లు, అట్లే భగవంతునివలన తనకోరికలను నెరవేర్చుకొనును. సంకల్పమువలననే భగవంతుండు తనను శరణుజొచ్చినవారినడవడికను పరిశుద్ధపఱచుచున్నాడు) ఇత్యాదివాక్యములఁ జెప్పియున్నట్లు కైంకర్య మనోరథమునకు భంగము గలుగక పోవుటం జేసియును, జీవించియున్న కాలములో మనకు సంభవించునవి యన్నియును ప్రియంబులును హితంబులునని తలంచుకొని సంతోషపడునది యనుట. 'ప్రియమితరదథాపి యద్యథావితరసి వరదప్రభో త్వంహిమే తదనుభవనమేవ యుక్తంహిమే త్వయినిహిత భరోస్మి సోహంయతః'

(నమక్కుప్పర మెయ్యిలదే) ఎన్నదు సర్వజ్ఞనుమాయ్

సర్వశక్తికనుమాయ్ పరమకారుణికనుమాయ్ పరను శేషియా

న పెరుమాళ్ భరన్వీకారమ్పణ్ణి దేహయాత్రైయై నమ్ముడై

య కర్మానుగుణమాక నడత్తుకైయాలుమ్ ఆత్మయాత్రైయై

తమ్ముడైయ ప్రధానరూప కృపానుగుణమాక నిర్వహిక్కైయా

లుమ్ 'జనార్దనం ప్రణిపతితో నసీదతి। న వాసుదేవభక్తానా

మశుభం విద్యతే క్వచిత్। న క్రోధో నచ మాత్సర్యం నలోభో

నాశుభామతిః। భవంతి కృతపుణ్యానాం భక్తానాం పురుషో

త్తమే' ఇత్యాదికళిల్పడియే బుద్ధిపూర్వకమాక అపాయంగళి

లన్వయమొణ్ణామైయాలుమ్ప్రవృత్తంగళాకిల్ ఏదేను మొరుకణ్ణ

న్వీవు శెయ్దు విడుకైయాలుమ్ పరావర తత్త్వవివేకత్తాలే పర

తంత్రకర్తృత్వప్రతిపత్తియై యుడైయనుమాయ్ నకించనా

కించనాధికారి వివేకత్తాలే న్యస్తభరనుమాన నమక్కు ఆత్మ

రక్షార్థమాక ఇఙ్గొరుకర్తవ్యవిశేషమిల్లై ఎన్నపడి.

'ఓవరదరాజా! ప్రియమునుగాని యప్రియమునుగాని నీవుదే నిఁ గలుగఁజేసినను నావిషయమగు సమస్తభారమును నీపై యుంచియున్నట్టి నాకు వాటిననుభవించుటయే యుక్తము' అని కదా పూర్వాచార్యులున్ను సాయించియున్నారు.

'నమక్కుప్పర మొన్ఱిలతే= మనకు అంతకుపైన చేయ పలసినదిలేదు కదా' అనఁగా సర్వజ్ఞుండును, సర్వశక్తియును, పరమకారుణికుండును, పరమశేషియునగు భగవంతుడు మన రక్షణభారము నంతయును తనపై బెట్టుకొని మనదేహయాత్రను మన కర్మానుగుణముగ నడిపించుటం జేసియును, ఆత్మయాత్రనన్ననో, తనయొక్క ప్రధానంబగు కృప కనుగుణముగ నిర్వహించుకొని పోవుటంజేసియును 'జనార్దనం ప్రణిపతితో నసీదతి' (భగవంతుని శరణుజొచ్చినట్టివాఁడు కష్టపడడు) అనియు 'నవాసుదేవభక్తానా మశుభం విద్యతేక్వచిత్ । నక్రోధోనచమాత్సర్యం నలోభోనాశుభామతిః' (వాసుదేవుని విషయమున భక్తిగలవారికి అశుభము కలుగదు. క్రోధముగాని, మాత్సర్యముగాని, లోభముగాని, అమంగళమగు బుద్ధిగాని యిపి యట్టివారి కెన్నటికిన్ని కలుగవు) అనియు, ఈ మొదలగు తావులఁ జెప్పియున్నట్లు బుద్ధిపూర్వకముగ నపాయంబులలోఁ బడనీయక పోవుటంజేసియును, ఒకవేళ, అట్లు అపాయంబులలోఁ బడుట తటస్థించినట్లయిన ఏదైననొక స్వల్పశిక్షనొనర్చి వాటినుండి తప్పించుటంజేసియును పరావరతత్త్వముల విషయమగు వివేకముచే మన మొనర్చునది యంతయును వాని సంకల్పమున కధీనంబైనది యనెడి యధ్యవసాయముగలవారమై సకించనా కించనాధికారి వివేకముచే మన

ఇనిప్పిఅవాన్ ఎన్నుమ్ నమక్కు-ఎన్నుమ్ బహువచన ప్రయోగత్తాలే 'పశుర్మనుష్యః పక్షీ వా యేచ వైష్ణవసంశ్రయాః తేనైవ తే ప్రయాస్యంతి తద్విష్ణోః పరమం పద' మిత్యాదికళిల్ప డియే అనుబంధిరక్షణ మిఙ్గే సూచిత మాకిఱదు.

౧. 'ఒరుజీవను క్కొరుజీవ న్తంజమల్లన్' ఎన్నదు

శ్లో॥ స్వయమ్మృత్పిండభూతస్య పరతంత్రస్య దేహినః'
స్వరక్షణేప్యశక్తస్య కో హేతుః పరరక్షణే॥

శ్లో॥ బ్రహ్మాణం శితికంఠం చ యాశ్చాన్యా దేవతాః స్మృతాః
ప్రతిబుద్ధా న సేవంతే యస్మాత్పరిమితం ఫలం॥

శ్లో॥ ఆసన్నజ్ఞానవిరహా దశుద్ధా దేవతాగణాః।
బ్రహ్మేశానాదయస్సర్వే స్వస్వాతంత్ర్యేణగర్వితాః॥

శ్లో॥ అన్యేతుపురుషవ్యాఘ్ర చేతసో యే వ్యపాశ్రయాః।
అశుద్ధాస్తేస్సమస్తాస్స్యుః దేవాద్యాః కర్మయోనయః॥

రక్షణభారమునంతయును వానిపై యుంచినట్టి మనకు మన యొక్క రక్షణవిషయమై మనమెద్దియును చేయనక్కఱ లేదు.

‘ఇనిప్పిరవామ్=ఇంక మరల జన్మింపము’ ‘నమక్కు= మనకు’ అనుతావులనుండు బహువచన ప్రయోగముచే ‘పశుర్మనుష్యః పక్షీవా యేచ వైష్ణవ సంశ్రయాః । తేనైవ తే ప్రయాస్యంతి తద్విష్ణోః పరమంపదం’ (పశువుగాని, మనుష్యుండుగాని, పక్షిగాని యేదియైనను వైష్ణవసంబంధము గలదియైనట్లయిన, నందుమూలముగానే యది పరమపదమును బొందగలదు) ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు భగవద్భక్తులకేగాక వారి సంబంధముగలవారికిన్ని మోక్షము గలుగఁగలదని యీతావున సూచితమగుచున్నది.

౧. ఒకజీవునికి వేఱొక్క జీవుండు రక్షకుండు కాఁడు. దీని యభిప్రాయ మేమనగా—

తా॥ తానే మృత్పిండమువలె పరతంత్రుండైనట్టి జీవుండు తనను తాను రక్షించుకొననేరని స్థితిలోనుండఁగానే తండు ఇతరులను రక్షించుట యెట్లు?

తా॥ బ్రహ్మరుద్రాదుల నాశ్రయించుటచే లభించునట్టి ఫలము పరిమితంబై నదియైనందున జ్ఞానులు వారిని సేవింపరు.

తా॥ భగవంతునికే యనన్యార్హ శేషభూతుల మనెడి జ్ఞానము లేనందున బ్రహ్మరుద్రాదులు పరిశుద్ధులుగారు. వారు స్వాతంత్ర్యరూపమగుదోషముమూలముగ తిరస్కృతులు.

తా॥ మనస్సుచేఁ దలంపఁగూడనివారును, కర్మమూలముగ జన్మించినవారలగు దేవాదులందఱును అపరిశుద్ధులు.

శ్లో॥ ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంతా జగదంతర్వ్యవస్థితాః।
ప్రాణినఃకర్మజనిత సంసారవశవర్తినః॥

శ్లో॥ యతస్తతోన తేజ్ఞానే జ్ఞానినాముపకారకాః।
అవిద్యాంతర్గతాస్సర్వే తేహిసంసారగోచరాః॥

శ్లో॥ పశ్చాదుద్భూతబోధాశ్చ ధ్యానేనైవోపకారకాః॥
నైసర్గికోసనైబోధస్తేషామప్యన్యతోయతః॥
శ్లో॥ పశవఃపాశితాఃపూర్వం పరమేణ స్వలీలయా।
తేనైవమోచనీయాస్తే నాన్యైర్మోచయితుంక్షమాః॥

ఇత్యాదికళిఱ్పడియె పగతంత్ర చేతనర్కళిల్ ఆరేను మొరువర్ తఙ్గళుక్కిప్పడియిరుక్కుమ్ నిరపేక్ష రక్షకనాకమాట్టా నెన్ఱపడి.

౨. శ్రీమాన నారాయణ నొరువనుమే సర్వజీవర్కళుక్కుమ్ తంజమ్' ఎన్ఱదు.

శ్లో॥ శ్రీమన్నారాయణ స్వామిన్ననన్య శరణస్తవ।
చరణౌశరణం యాతి స్తవైవాస్యహముచ్యత॥

శ్లో॥ మామేవయేప్రపద్యంతే మాయామేతాంతరన్తితే।

శ్లో॥ తమేవచాద్యంపురుషంప్రపద్యే
యతఃప్రవృత్తిః ప్రసృతా పురాణీ॥

తా॥ చతుర్ముఖబ్రహ్మను మొదలుకొని యీబ్రహ్మాండమునులోనుండునట్టి సమస్తజీవరాశులును కర్మమూలముగ సంసారమునఁ బడియుండువారు.

తా॥ అవిద్యలోనుండునట్టి వారందఱును సంసారమునఁ బడియుండునట్టివారు వారు. జ్ఞాననిష్ఠులు కానందున జ్ఞానుల కుపకారకులు కారు.

తా॥ తరువాత గలిగినట్టిబోధలు స్వతస్సిద్ధములు కాక, యితరులనుండి కలిగినవిగాన, నవి ధ్యానమున నుపయోగపడవు.

తా॥ ఈజీవులందఱును ఇంతకుముందు భగవంతునిచే స్వలీలార్థము సంసారబంధమున నుంచబడియున్నారు. కావున వానిచేతనే యట్టిబంధము విడిపింపబడ వలయునుగాని యితరులచే నది విడిపింప శక్యము కాదు.

ఈ మొదలగు ప్రమాణములయందుఁ జెప్పియున్న ప్రకారము పరతంత్రులగు ఈ జీవాత్మలలో నొక్కండు వేఱొకనికి రక్షకుండు కాజాలఁడు.

౨. శ్రీమానగు నారాయణుండే జీవులందఱికిని రక్షకుండు. దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

తా॥ శ్రీమన్నారాయణా! స్వామీ! నేను వేఱొకరక్షకుండులేనివాఁడను. నీ శ్రీపాదములనే యుపాయముగా నమ్మియున్నవాఁడను నేను నీకు శేషభూతుండను.

తా॥ ఎవ్వరు నన్ను శరణుజొచ్చుచున్నారో వారు యీమాయనుండి విడదలయగుచున్నారు.

తా॥ జగత్త్రయమును సృజంచినట్టివాఁడగు ఆదిపురుషునే నేను శరణు జొచ్చుచున్నాను.

శ్లో॥ తమేవశరణంగచ్ఛ సర్వభావేనభారత।
తత్ప్రసాదాత్పరాం శాంతింస్థానంప్రాప్స్యసి శాశ్వతం॥
శ్లో॥ సంసారార్ణవమగ్నానాం విషయాక్రాంతచేతసాం।
విష్ణుపోతంవినానాన్యత్ కించిదస్తిపరాయణం॥
శ్లో॥ సంసారసాగరంఘోర మనంతక్లేశభాజనం।
త్వామేవశరణంప్రాప్య నిస్తరంతిమనీషిణః॥
శ్లో॥ సర్వలోకశరణ్యాయ రాఘవాయమహాత్మనే।
నివేదయతమాంక్షిప్రం॥

ఇత్యాదికళిల్ప్పడియే సత్యసమ్పూర్ణగుణవిశేష విశిష్టనాన నారాయణనొరువనుమే అకించనరాయుమ్ సంచనరాయుముళ్ళ సర్వజీవర్కళుక్కుమ్ స్వబుద్ధ్యధీన సహకారత్వ తిరస్కాపేక్షార హితమాక అనిష్టనివృత్తియైయుమ్ ఇష్టప్రాప్తియైయుమ్ పణ్ణువ నెన్ఱుపడి. ఇవనైప్పఱ్ఱినవర్కళై ఒరువరుమ్ బాధిక్కమాట్టాద పడియైయుమ్ స్వభావతస్సర్వసమనాయ్, 'నమేద్వేష్యో஽స్తి'ఎన్ఱవిననుక్కు ద్వేష్యరాన్ప్రసాపరాధరానారైయొరువరుమ్ రక్షిక్కమాట్టాదడియైయుమ్ [1]'గజంవావీక్ష్య సింహంవా' [2]'బ్రహ్మస్వయంభూః' ఎన్నిఱ శ్లోకత్తిల్ తాత్పర్యత్తిలుమ్ ప్రహ్లాద సుముఖకాక రావణాది వృత్తాంతఙ్గళిలుమ్ కండుకొళ్‌వదు,

---

(1) శ్లో॥ గజంవావీక్ష్య సింహంవావ్యాఘ్రంవావనమాశ్రితా। నాహారయతిసంత్రాసం బాహూరామస్యసంశ్రితా॥ తా॥ శ్రీరామచంద్రుని శరణు జొచ్చినట్టిజంతు వెద్దియైనను వనమందలి గజసింహాదులనుండి భయపడదు.

(2) శ్లో॥ బ్రహ్మస్వయంభూశ్చతురాననోవా రుద్రస్త్రినేత్ర స్త్రిపురాంతకోవా। ఇంద్రోసరేంద్రస్సురనాయకోవా త్రాతుంనశక్తా ఇతిరామవధ్యం॥

తా॥ భగవంతునిచే నశింపఁజేయఁదలంచినట్టివానిని బ్రహ్మరుద్రేంద్రాదులలో నెవ్వండును రక్షింపంజాలఁడు.

తా॥ఓయర్జునా! అట్టి భగవంతునే శరణుజొచ్చువాని యనుగ్రహమువలన శాంతిని పరపదమునున్ను పొందగలవు.

తా॥ సంసార సముద్రమునంబడియుండి శబ్దాదివిషయ మగ్నంబైనట్టి మనస్సుగలవారికి విష్ణువనంబడు ఓడతప్ప వేఱొక్కటి రక్షకంబు కాఁజాలదు.

తా॥ ఈసంసార సముద్రము లెక్కలేని కష్టంబుల కాకరంబయినది. స్వామీ! జ్ఞానులు నిన్ను శరణుజొచ్చి దీనినతిక్రమింపగలరు.

తా॥ అందఱినిన్ని రక్షించుటకై సన్నద్ధుండై యున్నట్టి శ్రీరామచంద్రుని సముఖమున నేను శరణుజొచ్చినానని వెంటనే తెలుపుడు.

ఇత్యాదితాత్పులఁ జెప్పియున్నట్లు పత్నీసంబంధ గుణ విశేష విశిష్టుండగు నారాయణుండొక్కండే, అకించనులుగాను సకించనులుగాను నుండునట్టి సమస్తజీవులకును స్వబుద్ధ్యాధీన సహకార్యతిరిక్తాపేక్షా రహితముగ అనఁగా వారువారు కోరవలసినది తప్ప వేఱొక్కటి చేయనక్కఱలేకుండ అనిష్టనివృత్తినిన్ని ఇష్టప్రాప్తినిన్ని జేయఁగలడనుట. ఈతనిని ఆశ్రయించినట్టివారి నితరులెవ్వరును బాధింపజాలరను విషయమును, స్వభావసిద్ధముగ సర్వసముండై ‹నమేద్వేష్యోస్తి› (నాకు శత్రువు లెవ్వరును లేరు) అన్నట్టియీతనికి ద్వేష్యులనఁ బడునట్లు అపరాధయుక్తులైనట్టివారి నొక్కరున్ను రక్షింపజాలకుండుటనున్ను ‹గజంవా వీక్ష్యసింహంవా' ‹బ్రహ్మాస్వయంభూః›అనుశ్లోకములయొక్కతాత్పర్యార్థమునందును, ప్రహ్లాద, సుముఖ, కాకాసుర, రావణాదులచరిత్రలయందుఁ దెలియఁదగును.

3. ‘ఇజ్జీవన్ అనాదికాలం అనుభవిత్తు పోరాద శ్రియఃపతియై పెఱుకైక్కు హేతువానవుపాయత్తై రహస్యత్రిమముఖత్తాలే ఉపదేశిత్తు అవ్వళియాలే ఆచార్య నివనుక్కుత్తంజమాక్కినార్’ ఎన్ఱదు.

‘దాసభూతా స్స్వతస్సర్వే హ్యాత్మానః పరమాత్మనః’ ఇత్యాది కళిప్పడియే సూరికళోడొక్క స్వరూపయోగ్యతై ఉణ్డాయిరుక్క స్వాపరాధత్తాలే స్వతః ప్రాప్తమాన భగవదనుభవత్తై యిళన్ద సంసారిచేతనన్ ఇప్పేఱుపెఱుకైక్కు అవినాభావత్తాలే విశ్వసనీయమాన ఉపాయవిశేషత్తై అధ్యాత్మ శాస్త్రసారమాన మూలమంత్రాదికళాలే ఉపదేశిత్తు ‘ఆచార్యః ప్లావితా తస్య జ్ఞానం ప్లవ ఇహోచ్యతే॥ సాక్షాన్నారాయణో దేవః కృత్వా మర్త్యమయీం తనూమ్।మగ్నా నుద్ధరతే లోకా న్కారుణ్యా చ్ఛాస్త్రపాణినా’ ఇత్యాది కళిప్పడియే ఆచార్య నివనుక్కు పరంపరయా మోక్షసాధన మాక్కినా నెన్నపడి. ‘పాపిష్ఠః క్షత్రబన్ధుశ్చ పుణ్డరీకశ్చ పుణ్యకృత్’

3. ఈజీవుండు అనాదికాలముగ అనుభవించుటకు
ంవని శ్రియఃపతిని అట్లు లభించుటకు హేతువగు ఉపాయ
ను రహస్యత్రయముద్వారా యుపదేశించుటచే నందు
ాలముగ ఆచార్యుండు యీజీవునికి రక్షకుండగుచున్నాడు.

దీనియభిప్రాయమేమనఁగా

'దాసభూతాస్స్వతస్సర్వే హ్యాత్మానః పరమాత్మనః'
ముస్తములను ఆత్మలుసర్వేశ్వరునికిదాసభూతులు) అన్న
నిత్యసూరులతోఁబాటు భగవంతుని యనుభవించుటకుస్వ
పసిద్ధముగ యోగ్యతయున్నప్పటికిన్ని తానొనర్చియున్నట్టి
పరాధంబులమూలముగ దానిఁబోగొట్టుకొనినట్టి సంసారి
గుజీవుండు ఈఫలమునులభించుటకు ఎన్నటికిని విడువకుండ
ర్మయుండవలసినదియగు ఉపాయ (ప్రపత్తి) స్వరూపమును
ాంతశాస్త్రసారంబగు తిరుమంత్రాదులమూలముగ ఉపదే
చి, 'ఆచార్యః ప్లావితాతస్య జ్ఞానంప్లవఇహోచ్యతే। సాక్షా
రాయణోదేవః కృత్వామర్త్యమయీంతనుం।మగ్నానుద్ధ
ిలోకాన్ కారుణ్యాచ్ఛాస్త్రపాణినా'(ఆచార్యుండు నావికుని
టివాఁడు వానిజ్ఞానము నావ(పడవ)వంటిది ,సాక్షాత్తుగనారా
ముండే నరశరీరమును ధరించివచ్చి శాస్త్రమును చేతంబట్టు
) దానిమూలముగ సంసారసాగర మగ్నులైనట్టి వారినుద్ధ
కుటకై వచ్చినాడని యాచార్య నెఱుంగువది) ఇత్యాదిశా
ంఁ జెప్పియున్నట్లు ఆచార్యుండు ఈజీవునికి క్రమేణ మోక్ష
కము కాఁగలడనుట,'పాష్టః క్షత్రబంధుశ్చ పుండరీకశ్చపుణ్యా
న్। ఆచార్యవత్తయాముక్తౌ తస్మా దాచార్యవాన్ భవేత్'
పిష్టుండగుక్షత్రబంధువును పుణ్యాత్ముండగు పుండరీకుండును

ఆచార్యవత్తయా ముక్తౌ తస్మా దాచార్యవాన్భవేత్' ఎన్గిర
ఉక్కిమిదువే తాత్పర్యమ్.

౪. సర్వస్వామినియాయ్ సర్వేశ్వరనుక్కు శేష
మాయ్ సహధర్మచారిణియాన పెరియపిరాట్టియార్ ఇత్తై
యిల్ వాత్సల్యాతిశయత్తాలుమ్ అత్తైయిల్ వాల్లభ్యాతి
శయత్తాలుమ్ పురుషకారమాయ్ క్కొణ్డు ఇజ్జీవర్కళుక్కు
త్తంజమాకిఱాళ్ ఎన్గిరదు.

శ్లో॥ సర్వేషా మేవ లోకానా మీశ్వరీ మమవల్లభా।
అస్యా మమచ శేషంహి విభూతి రుభయాత్మికా॥

శ్లో॥ దేవతిర్యఙ్మనుష్యేషు పున్నామా భగవాన్హరిః।
స్త్రీనామ్నీలక్ష్మీర్మైత్రేయ నాన యోర్విద్యతేపరమ్॥
నిత్యైవైషాజగన్మాతా విష్ణోశ్శ్రీ రనపాయినీ।

శ్లో॥ యజ్ఞవిద్యా మహావిద్యాగుహ్యావిద్యాచ శోభనే।
ఆత్మవిద్యాచదేవిత్వం విముక్తిఫలదాయినీ॥

శ్లో॥ ఇయంసీతా మమసుతా సహధర్మచరీతవ।
సర్వైశ్వర్యగుణోపేతా నిత్యంతద్ధర్మధర్మిణీ॥

శ్లో॥ కరుణాపూనతముఖీ కమలాక్షీ శశిప్రభా।
కల్యాణవాహినీకల్యా కలికల్మషనాశినీ॥

ఆచార్యుని యాశ్రయించి యుండుటచేనే ముక్తిని బొందినారు కావున నాచార్యుని యాశ్రయించినవారు కావలసినది) అని తెలుపునట్టిశ్లోకముయొక్క యభిప్రాయమున్న ఈపైని గనం బఱచినదియె.

౪. సర్వస్వామినియై, సర్వేశ్వరునికి శేషమై, సహధర్మచారిణియగు పెరియపిరాట్టి యీజీవునియెడల యెక్కువ వాత్సల్యముగలది యగుటంజేసియును, సర్వేశ్వరునికి యెక్కువ ప్రియురాలగుటంజేసియును పురుషకారభూతురాలై జీవులకు రక్షకురాలగుచున్నది.

దీని యభిప్రాయమేమనంగా—

తా॥ నాపత్నియగు శ్రీదేవిసమస్తలోకముల కధిపతురాలు విభూతులు రెండును మాయుభయులకును శేషభూతములు.

తా॥ ఓమైత్రేయ! దేవ తిర్యఙ్మనుష్యులలో పురుషుండు సర్వేశ్వరుండు స్త్రీ లక్ష్మిదేవి. ఈమె విష్ణువును యెన్నడును విడనాడక యుండునది.

తా॥ ఓదేవి యజ్ఞవిద్యాదులును మోక్షప్రదంబగు బ్రహ్మవిద్యయు నన్నివిద్యలును నీవే.

తా॥ ఓరామచంద్రా? నాకుమార్తెయగు సీతాదేవి నీతోంబాటుగ ప్రవర్తించునది. సర్వైశ్వర్య గుణములుగలదియై నిత్యము తదనుగుణముగ ప్రవర్తించునది.

తా॥ ముఖమునందే కారుణ్యము తెలియ వచ్చునదియు, కొంచము తలవంచుకొనినదియు, పద్మములవంటి నేత్రములు గలదియు, చంద్రునివలె నాహ్లాదకరంబైనదియు, మంగళకరురాలును, కలిదోషమును నశింపంజేయునదియును.

శ్లో॥ సర్వార్తివిచ్ఛేదకరీ సర్వేష్టాపరిపూరికా॥

శ్లో॥ ఆర్యాయాశోదాపనుదా ధర్మకామార్థమోక్షదా।
అప్రమేయక్రియాసూక్ష్మా పరనిర్వాణదాయినీ॥

శ్లో॥ వాచః పరం ప్రార్థయితా ప్రపద్యే నియతశ్శ్రియమ్॥

శ్లో॥ ప్రాయశ్చిత్తప్రసంగేతు సర్వపాపసముద్భవే।
మామేకాం దేవదేవస్య మహిషీం శరణం వ్రజేత్॥

శ్లో॥ సర్వకామప్రదాం రమ్యాం సంసారార్ణవతారిణీం।
క్షిప్రప్రసాదినీం లక్ష్మీం శరణ్యామనుచింతయేత్॥

శ్లో॥ ప్రణిపాతప్రసన్నాహి మైథిలీ జనకాత్మజా॥

శ్లో॥ అలమేషాపరిత్రాతుం రాక్షస్యోమహతోభయాత్॥

శ్లో॥ అలమేషాపరిత్రాతుం రాఘవాద్రాక్షసీగణమ్॥

ఇత్యాదికళిల్ శ్లోకన్గళ్ సర్వశేషివ్యతిరిక్త సర్వశేషిత్వమ్ నిగ్రహాసమానాధికరణ సర్వానుగ్రహాపత్త్వమిత్యాది స్వభా

తా॥ ఈమె సమస్తకష్టములను పోగొట్టునది. సర్వేష్టములను చేకూర్చునది.

తా॥ పూజ్యురాలును, కీర్తినిచ్చునదియును, ధనమునిచ్చునదియును, ధర్మకామార్థమోక్షంబుల నిచ్చునదియును, వాచామగోచరంబులగు పనులఁ జేయునదియును, సూక్ష్మమైనదియును మోక్షప్రదయును.

తా॥ భగవంతుని ప్రార్థించునట్టి నేను లక్ష్మీవిశిష్టుండగు భగవంతుని శరణు జొచ్చుచున్నాను.

తా॥ సర్వపాపంబుల నొనర్చినందున ప్రాయశ్చిత్తము నొనర్చుకొనవలసినప్పుడు దేవదేవుండగు భగవంతునికి పత్నియగు నన్ను శరణుజొచ్చునది.

తా॥ సమస్తకోరికలను నెరవేర్చునదియు,సంసారసముద్రమును దాటించునదియు, శీఘ్రముగ అనుగ్రహించునదియు, శరణ్యురాలగు లక్ష్మీదేవిని స్మరించుకొనునది.

తా॥ సీతాదేవి దండము సమర్పించినంత మాత్రమున ననుగ్రహించునది.

తా॥ రాక్షసులను గొప్పభయమునుండి రక్షించుట కీమే సమర్థురాలు.

తా॥ శ్రీరామచంద్రునినుండి రాక్షసగణమును రక్షించుట కీమే సమర్థురాలు.

ఈపైని గనఁబఱచినవి మొదలగు ప్రమాణములయందుఁ దెలిపియున్నట్లు, సర్వశేషియగు భగవంతునికితప్ప తక్కిన వారికందఱికిని యీమెయున్ను శేషియగుటను, నిగ్రహంబనునది యెంతమాత్రము లేకుండ యందఱినిన్ని యను

ఴవిశేషఙ్గళై యుడైయవళాన పిరాట్టి సాపరాధరానవర్కళై ళ్లారుక్కుమ్ శాసితావాన సర్వేశ్వరన్ అభిమతఙ్కొళ్ళమాట్టాదే తయఙ్గాదపడి యవనుడైయ పితృత్వ ప్రయుక్తమాన ఔష్మళీభావత్తై , 'ఉచితైరుపాయైర్విస్మార్య' ఎన్ఱుమ్పడియాక్కి ఇవర్కళై యవన్ తిరువడికళిలే శేర్త్తు,తన్నడియార్ తిరత్తకత్తు త్తామరైయాళాకిలుమ్ శిదకురైక్కుంమేల్ ఎన్నడియా రదుశెయ్యార్, ఎన్ఱుమ్పడి పణ్ణిక్కొణ్డు , 'భవేయం శరణంహివః' ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్దపడియే ఇవర్కళుక్కు రక్షా హేతువాకిఱాళెన్ఱపడి.

౫౧. ఇవళై పురుషకారమాక్క వేణ్డుకిఱదు ఈశ్వరన్ దణ్డధరనాకైయాలే. ఎన్నదు

అప్రమేయోనియోజ్యశ్చ యత్రకామగమో వశీ ।
స్వాతంత్ర్య మైశ్వర మపర్యనుయోజ్య మాహుః' ఇత్యాదికళిల్పడియే నిరంకుశ స్వతంత్రనాన సర్వేశ్వరన్ ,'తస్మాచ్ఛాస్త్రంప్రమాణం తే కార్యాకార్యవ్యవస్థితౌ' ఎన్ఱుక్షేత్రజ్ఞరుక్కు

గ్రహించుటయే ప్రధానముగాఁ గలది యగుటయును, ఈమొదలగు స్వభావంబులఁ గలిగియున్నట్టిది యగు పిరాట్టి సాపరాధులగు చేతనుల నందఱిని శిక్షించునట్టి వాఁడగు సర్వేశ్వరుని యిష్టంబెద్దియో యడిగి తెలిసికొనకయే నిరర్థ్యాంతరముగ వానికిఁగల పితృత్వమును బట్టియుండునది యగు నిగ్రహమును 'ఉచితైరుపాయైర్విస్మార్య' (ఉచితంబులగు ఉపాయంబులచేమఱపించి) అని సాయించినట్లొనర్చి, వీరిని వాని శ్రీపాదములయందుఁ జేర్చి, 'తన్నడి కూర్ తిరుత్తకత్తు తామరై యాళ్లున్ శిదకురైక్కుం మేల్ ఎన్నడియారదు శెయ్యార్' (ఇట్లు యీచేతనులను సర్వేశ్వరునితోఁ జేర్చినట్టి పిరాట్టియైనను అటు పిమ్మట వారిపై నెపముబెట్టినట్లయిన. నాదాసులట్లు చేయరని నిరాకరించువాఁడు) అన్నట్లొనర్చి, 'భవేయం శరణం హి వః' (మిమ్ములను రక్షించెదను) అని సాయించినట్లు వీరిని సర్వేశ్వరుండు రక్షించుటలో హేతుభూతురాలు కాఁగలదనుట.

౫. ఈశ్వరుండు దండించునట్టివాఁడగుటం జేసి యీమెను పురుషకారముగాఁ గొనవలసి వచ్చినది.

దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

'అప్రమేయోఽనియోజ్యశ్చ యత్రకామగమో వశీ స్వాతంత్ర్యమైశ్వరమపర్యనుయోజ్యమాహుః' (సర్వేశ్వరుండు వాచామగోచరుండును, వేఱొకనిచే నియమింపఁబడనివాఁడును, స్వేచ్ఛగ ప్రవర్తించువాఁడును, సర్వమును తనవశమున నుంచుకొనియుండు నట్టివాఁడును. సర్వేశ్వరుని స్వాతంత్ర్యము అడ్డులేనిది) అని చెప్పియున్నట్లు, నిరంకుశస్వతంత్రుండగు సర్వేశ్వరుండు 'తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యాకా

కృత్యాకృత్య వ్యవస్థాపకమాన శాస్త్రత్తై అనాదియాక ప్రవర్తిప్పిక్క ప్రవాహానాదికర్మ సంయుక్తరాయ్ ఆజ్ఞాతిలంఘనమ్పణ్ణినవర్కళై ఇవన్ 'క్షిపామ్యజస్ర మశుభాన్' ఎన్గిఱపడియే నిగ్రహిత్తుప్పోరుమవనాక ప్రమాణసిద్ధనాకైయాలే స్వాపరాధభూయస్త్తైయాలే భీతరానవర్కళుక్కు ఆర్ద్రస్వభావాదికళాలే అనతిలంఘనీయ వాక్యైయాన విజ్ఞప్తియై పురుషకారమాక్క వేణ్డుకిఱ దెన్నపడి.

౬. ఇద్దణ్డకారణ మనాదియాన ఆజ్ఞాతిలంఘనమ్ ఎన్నదు.

'సమోఽహం సర్వభూతేషు' ఎన్ను సర్వసమనాన సర్వేశ్వరన్ తనక్కు వైషమ్యనైర్ఘృణ్యాదికళ్ వారాదపడి వ్యవస్థిత నిగ్రహాంపణ్ణుకైక్కు విశేషకారణమ్ 'నిమిత్తమాత్రమేవాసౌ సృజ్యానాం సర్గకర్మణి, ప్రధానకారిణీభూతా యుతోవై సృజ్యశక్తయః॥ నిమిత్తమాత్రం ముక్త్వైవ నాన్యత్కించిదపేక్షతే। నీయతే తపతాం శ్రేష్ఠ స్వశక్త్యా వస్తువస్తుతామ్ ర్మభి ర్భావితాః పూర్వైః కుశలాకుశలైః ప్రజాః' ఎన్నుమ్ 'హ

ర్య వ్యవస్థితౌ' (ఇది చేయవలసినది ఇదిచేయకూడనిది యని నిర్ణయించుకొనుటకుగాను శాస్త్రమే యాధారము) అన్నట్లు యీచేతనులకు కృత్యాకృత్యంబులను నిర్ణయించునట్టి శాస్త్రమును అనాదికాలముగాఁ బ్రవర్తింపఁజేయఁగా, ప్రవాహానాదియగు కర్మముతోఁగూడియున్నట్టివారై భగవదాజ్ఞ నతిక్రమించి ప్రవర్తించునట్టి వీరిని యీతండు 'క్షిపామ్య జస్రమశుభాన్' అన్నట్లు శిక్షించునట్టివాఁడుగాను శాస్త్రమునుండి తెలియవచ్చుటంజేసి, తమ యపరాధంబు లెక్కువయైనందున భయపడునట్టివారికి వస్తుస్థితినిబట్టి తనమాటకువ్యతిరిక్తములేనిదియగు విష్ణుపత్నిని పురుషకారముగాఁ గొనవలయుననుట.

౬. దండించుటకు హేతువు ఈచేతనుండు అనాదికాలముగ భగవదాజ్ఞను అతిక్రమించి ప్రవర్తించుటయే.

దీనియభిప్రాయమేమనఁగా—

'సమోహంసర్వభూతేషు' (నేను అందఱియెడలను సమానుండను) అన్నట్లు, సర్వసముండగు సర్వేశ్వరుండు తనకు వైషమ్యము (పక్షపాతము) నైర్ఘృణ్యము (దయారాహిత్యము) మొదలగునవి తటస్థింపకుండునట్లు, ఒకవిధమైనకట్టుబాటుప్రకారము శిక్షించుటకు ముఖ్యకారణము, 'నిమిత్తమాత్రమే వాసౌ సృజ్యానాం సర్గకర్మణి ప్రధానకారణీభూతా యతో వై సృజ్యశక్తయః। నిమిత్తమాత్రం ముక్త్వైవనాన్యత్కించిదపేక్షతే సీయతే తపతాం శ్రేష్ఠ స్వశక్త్యావస్తువస్తుతాం। కర్మభిర్భావితాః పూర్వైః కుశలాకుశలైః ప్రజాః' (సృజింపఁబడునట్టి వస్తువులు తమసృష్టివిషయమున నిమిత్తమాత్రము నపేక్షించునవి. వాటియందుఁగల శక్తులే యందులకు ముఖ్యకారణములు. నిమి

న్యతే తాత కః కేన యత్ర స్స్వకృతభుక్పుమాన్ 'ఎన్నుమ్, శుభే త్వసౌ తుష్యతి దుష్కృతేతు నతుష్యతే ఽసౌ వరమశ్శరీరీ' ఎన్నుమ్ ,నానే నానావిదనరకఙ్ఙళుక్కు ప్పాపం శెయ్ దే' నెన్నుమ్ ప్రమాణసిద్ధమాయ్ ప్రవాహానాదియాన విరుద్ధానుష్ఠానమెన్నపడి.

౨. ఇప్పడి అపరాధానురూపమాక దండధరనాయ్ పోరుకిఱ శరణ్యనుడైయ వశీకరణఙ్గళిల్ ప్రధానమ్ సర్వాకిఙ్ప నాధికారమాన ఆత్మరక్షాభరసమర్పణమ్ ఎన్నదు.

' అనిత్యమసుఖంలోక మిమంప్రాప్య భజస్వమామ్ ' ఎన్నుమ్ ' సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య మామేకంశరణంవ్రజ ' ఎన్నుమ్.

' పితరంమాతరందారా న్పుత్రాన్బన్ధూన్ సఖీన్గురూన్ రత్నానిధనధాన్యాని క్షేత్రాణిచగృహాణిచ॥ సర్వధర్మాంశ్చ సంత్యజ్య సర్వకామాంశ్చసాక్షరాన్ । లోకవిక్రాన్తచరణౌ

త్తమాత్రమును తప్ప వేఱొక్కదాని నపేక్షింపవు, స్వశక్తిచే తనే వస్తువు లాయా శరీరంబులం బొందుచున్నవి. అట్టి నిమిత్తమాత్రములగు శక్తులు వారువారొనర్చినట్టి పుణ్యపాప కర్మంబులే) అనియు 'హన్యతే తాతకః కేన యతః స్వకృతభుక్పుమా౯' (ఎవ్వండు ఎవ్వనిచే బాధింపఁబడుచున్నాఁడు ? వాని వాని కర్మమును వాఁడువాఁడు అనుభవించుచున్నాఁడు) అనియు 'శుభేత్వసౌతుష్యతి దుష్కృతేతు నతుష్యతేసౌ పరమశ్శరీరీ' (ఈచేతనుండు పుణ్యకర్మము నొనర్చినయెడల భగవంతుండు సంతోషించును. పాపకర్మము నొనర్చినయెడల సంతోషింపఁడు) అనియును 'నానే నానావిత నరకంపుకుంవాపం శెయ్ తే' (నేనే నానావిధంబులగు నరకంబులను బొందింపఁజేయునట్టి పాపంబుల నొనర్చినాఁడను) అనియును నిట్టి ప్రమాణంబుల మూలముగఁ దెలియవచ్చునదియై ప్రవాహానాదియగు శాస్త్రవిరుద్ధానుష్ఠానంబనుట.

౨. ఇట్లు అపరాధానుగుణముగ దండించునట్టి సర్వేశ్వరుని వశపఱచుకొనుటకు గానగు వాటిలోఁ బ్రధానంబైనది సర్వాకించనాధికారంబగు ఆత్మరక్షాభరసమర్పణము.

దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

'అనిత్యమసుఖంలోక మిమంప్రాప్య భజస్వమాం (అనిత్యంబును, సుఖరహితంబునగు ఈలోకమున జన్మించి నన్నుభజింపుము) అనియు, 'సర్వధర్మా౯ పరిత్యజ్య మామేకం శరణంవ్రజ' (అన్నింటిని విడనాడి నన్ను శరణుజొచ్చుము) అనియు, 'పితరం మాతరం దారాన్పుత్రా౯ బంధూ౯ సఖీ౯ గురూ౯ రత్నాని ధనధాన్యాని క్షేత్రాణిచ గృహాణిచ। సర్వధ

శరణం తే వ్రజం విభో' ఎన్నుమ్ 'వృథైవ భవతో యాతా నిష్ఫలా జన్మసన్తతిః। తస్యామన్యతమం జన్మ సంచింత్య శరణం వ్రజ' ఎన్నుమ్ 'అహమస్మ్యపరాధానామాలయోऽకించనోऽగతిః। త్వమేవోపాయభూతో మే భవేతి ప్రార్థనామతిః॥ శరణాగతిరిత్యుక్తా సా దేవేऽస్మిన్ ప్రయుజ్యతామ్। తస్యానుబంధాః పాప్మానః సర్వే నశ్యంతి తత్క్షణాత్' ఎన్నుమ్ 'భక్త్యా పరమయా వాపి ప్రపత్త్యా వా మహామతే। ప్రాప్యోऽహం నాన్యథా ప్రాప్యో మమ కైంకర్యలిప్సుభిః' ఎన్నుమ్ 'శరణం త్వాం ప్రపన్నా యే ధ్యానయోగవివర్జితాః। తేపి మృత్యుమతిక్రమ్య యాన్తి తద్వైష్ణవం పదమ్' ఎన్నుమ్

ర్థాంశ్చ సంత్యజ్య సర్వకామాంశ్చసాక్షరాన్ లోకవిక్రాంత చ
రణౌ శరణం తే వ్రజం ప్రభో' (మాతాపితాదిబంధువర్గము
నున్ను, ధనధాన్యక్షేత్రాది సంపత్తునున్ను, సర్వధర్మములను
న్ను, సర్వకోరికలనున్ను విడనాడి నీ శ్రీపాదంబులను శరణు
జొచ్చితిని) అనియు, 'వృథైవభవతో యాతా నిష్ఫలా జన్మనం
తతిః। తస్యామన్యతమంజన్మ సంచింత్య శరణంవ్రజ'(వృథాగా
అనేకజన్మలనెత్తి నావు వాటిలో నొక్క జన్మమునైనను తలం
చుకొని భగవంతుని శరణుజొచ్చుము?) అనియు, 'అహమస్మ్య
పరాధానా మాలయోఽకించనోఽగతిః త్వమేవో పాయభూ
తో మే భవేతిప్రార్థనామతిః। శరణాగతిరిత్యుక్తా సా దేవేస్మిన్ప్ర
యుజ్యతాం। తస్యానుబంధాః పాప్మానః సర్వేనశ్యంతి తత్క్షణాత్'
(స్వామీ! నేను అపరాధభూయిష్ఠుండను, ఎట్టి యోగ్యతయును లేని
వాఁడను, వేఱొక్క మోక్షోపాయము లేనివాఁడను కావున
నీవే యుపాయంబై నన్నురక్షింపుమా యను ప్రార్థన శరణా
గతి యనఁబడును. ఇట్టి శరణాగతిని భగవంతుని విషయమున
నొనర్చునది. అట్లు శరణాగతిచేసిన వానిపాపము లన్నియును
వెంటనే నశించుచున్నవి) అనియు, 'భక్త్యాపరమయా వాపిప్ర
పత్త్యావా మహామతే ప్రాప్యోహంనాన్యథాప్రాప్యోమమకైంక
ర్యలిప్సుభిః'(నాకైంకర్యమునుగోరువారిచే నేనుభక్తిచేఁగానిప్ర
పత్తిచేఁగాని పొందవలసినవాఁడను) వేఱొక్కవిధమునపొందుట
కవకాశములేదు) అనియు, 'శరణంత్వాం ప్రపన్నాయేధ్యాన
యోగవివర్జితాః। తేపిమృత్యుమతిక్రమ్య యాంతి తద్వైష్ణవం
పదం' (భక్తియోగరహితులై నీకు శరణాగతిచేసినట్టివారును
జన్మమరణాది రూపమగు సంసారము నతిక్రమించి పరమపద

ముముక్షువుక్కు శరణ్యప్రసాదనత్తుక్కాక చ్చొల్లప్పట్ట ఉపాయత్తిల్ వైత్తుక్కొణ్డు ‘నిక్షేపాపరపర్యాయో న్యాసఃపంచాఙ్గసంయుతః। సన్న్యాసస్త్యాగ ఇత్యుక్తశ్శరణాగతిరిత్యపి’ ఎన్నుమ్ ‘ఆత్మాత్మీయభరన్యాసో హ్యాత్మనిక్షేప ఉచ్యతే’ ఎన్నుమ్ శొల్లప్పట్ట స్వరూపభరసమర్పణమ్.

‘ఇదం శరణమజ్ఞానా మిదమేవవిజానతామ్। ఇదంతితీర్షతాంపార మిదమానన్త్యమిచ్ఛతామ్॥ తావదార్తి స్తదావాంఛా తావన్మోహ స్తదాఽసుఖం। యావన్నయాతిశరణంత్వామశేషాఘనాశనమ్॥ ప్రపత్తేఃక్వచిదప్యేవం పరాపేక్షానవిద్యతే। సాహిసర్వత్రసర్వేషాం సర్వకామఫలప్రదా॥ ఉపాయభక్తిః

మును బొందుచున్నారు) అనియు నిట్లు ముముక్షువు సర్వేశ్వ
రుని సంతోషపెట్టుటకై సాధభూతంబులుగాను చెప్పఁబడినట్టి
యుపాయంబులలో ‘నిక్షేపాంపరపర్యాయో న్యాసః పంచాంగ
సంయుతః సన్న్యాసస్త్యాగ ఇత్యుక్త శ్శరణాగతిరిత్యపి’ (నిక్షేప
మనఁబడునట్టి న్యాసము అయిదుఅంగములు గలది. అది సన్న్యా
సమనియును, త్యాగమనియును శరణాగతియనియును పేర్కొ
నఁబడుట కద్దు) అనియు ‘ఆత్మాత్మీయభరన్యాసో హ్యాత్మనిక్షేప
ఉచ్యతే’ (ఆత్మాత్మీయంబు లన్నింటిని సర్వేశ్వరునికొప్పగిం
చుట ఆత్మనిక్షేప మనఁబడును) అనియును చెప్పియున్నట్టి
స్వరక్షాభర సమర్పణము.

‘ఇదంశరణమజ్ఞానా మిదమేవవిజానతాం। ఇదంతితీర్ష
తాంపార మిదమానంత్యమిచ్ఛతాం।తావదార్తి స్తదావాంఛా
తావన్మోహ స్తదాఽసుఖ।। యావన్న యాతిశరణం త్వామశేషా
ఘవినాశనం। ప్రపత్తేఃక్వచిద ప్యేవం పరాపేక్షానవిద్యతే।సాహి
సర్వత్రసర్వేషాం సర్వకామఫలప్రదా। ఉపాయభక్తిః ప్రారబ్ధ
వ్యతిరిక్తాఘనాశినీ। సాధ్యభక్తిస్తు సాహంత్రీ ప్రారబ్ధస్యాపిభూ
యసీ। సత్కర్మనిరతాస్సిద్ధాస్సాంఖ్యయోగవిద స్తథా। నార్హన్తి
శరణస్థస్య కలాంకోటితమామపి’ (జ్ఞానులకును అజ్ఞానులకును
సంసారము నతిక్రమించుటకును మోక్షమునుబొందుటకునునిది
యేసాధనము. ఎంతవరకుపాపవినాశకంబగు శరణాగతినిచేయక
యుండెనో, అంతవరకే చింతయును కోరికలును, మోహమును
కష్టమును కలుగఁగలవు. ప్రపత్తి ఫలమునిచ్చుటలో వేఱొక్క
దాని సహాయము నపేక్షించునది కాదు. అది యన్నితావుల
నందఱికొక్కయును అన్నికోరికలను నెరవేర్చునది. భక్త్యపా

 (అరవము

ప్రారబ్ధ వ్యతిరిక్తాఘనాశినీ । సాధ్యభక్తిస్తు సాహంత్రీ ప్రారబ్ధస్యాపి భూయసీ। సత్కర్మనిరతాస్సిద్ధాస్సాంఖ్యయోగవిద స్తథా। నార్హంతి శరణస్థస్య కలాంకోటితమీమపి ' ఇత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే వర్ణవిశేషాది రహితమాయ్ అత్యంతాకించనరుక్కుమ్ అధికరిక్కలాయాలుమ్ ఉపాయాంతరపర్యంత సకల ఫలసాధనమాకైయాలుమ్ ఆర్త్తియిల్ తారతమ్యత్తుక్కను గుణమాక ప్రారబ్ధకర్మత్తైయుమ్ కழிక్కవల్లదాకైయాలుమ్ సుకరమాకైయాలుమ్ దుష్కరపరికరనిరపేక్షమాయ్ సకృత్కర్తవ్యమాకైయాలుమ్ సర్వరుక్కుమ్ స్వాభిమతావిళంబిత ఫలసిద్ధిక్కు ఇదువే ప్రధానమెన్నపడి.

ఇదిల్ సొన్న ప్రపత్తిరూపమాన స్వరక్షాభర సమర్పణమావదు—స్వరక్షణార్థ స్వప్రవృత్త్యభిమాన నివృత్తియోడుమ్ ప్రార్థనైయోడుమ్ కూడిన శరణ్యైకసాధ్య స్వరక్షణాధ్యవసాయవిశేషమ్.

యను ప్రారబ్ధకర్మమునుతప్ప, తక్కిన సంచితాగామి పాప కర్మంబులనుమాత్రమే నశింపఁజేయునది. ప్రపత్తి యన్ననో, ప్రారబ్ధకర్మమునున్ను నశింపఁజేయునది గాన, నిది దానికంటెను బలవత్తరమైనది. కర్మయోగనిష్ఠులుగాని సిద్ధపురుషులుగాని, సాంఖ్యయోగ వేత్తలుకాని శరణాగతినిష్ఠునితో నొకకోటిభాగమంతైనను సమానులు కారు) ఇత్యాదితావులయందుఁ జెప్పియున్నట్లు, వర్ణాశ్రమాది నియమరహితంబై మిక్కిలి యకించనులకున్ను అనుష్ఠింపఁదగియుండుటం జేసియును, ఉపాయాంతరము లొసంగునట్టి ఫలంబులతోఁగూడ సమస్తఫలములను చేకూర్చుటకు సాధనంబగుటంజేసియును, వారివారియార్తికిఁగల తారతమ్యమునుబట్టి ప్రారబ్ధకర్మమునున్ను నశింపఁజేయునది యగుటంజేసియును, సులభసాధ్యంబైనది యగుటంజేసియును, గుహ్యతరంబులగు అంగముల సహాయము నపేక్షింపనిదై యొక్కతూరిమాత్ర మనుష్ఠింపవలసినది యగుటంజేసియును, అంతకన్న తమతమ యిష్టంబులను శీఘ్రముగా నెరవేర్చుకొను విషయమున శరణాగతియే ప్రధానంబైనదియని తెలియఁగునది.

ఈతావునఁ జెప్పఁబడినట్టి ప్రపత్తిరూపంబగు స్వరక్షాభర సమర్పణంబనునది తనను రక్షించుకొనువిషయమున స్వప్రయత్నముగాని, తద్వ్యయమగు అభిమానముగాని వీటిలో నద్దిగను లేకుండ, భగవంతునిప్రార్థించుచు, భగవంతుండొక్కండే రక్షకుండనెడి నిశ్చితజ్ఞానము.

౮. ఇదు సపరికరమాన సకృత్కర్తవ్యమ్ ఎన్గిఱదు.

'సకృత్కృత శ్శాస్త్రార్థః' ఎన్గిఱ సామాన్యప్రాప్తియా లుమ్ 'అవృత్తి రసకృదుపదేశాత్' ఎన్గిఱ విశేష హేతు విల్లా మైయాలుమ్ 'సకృదేవప్రపన్నాయ తవాస్మీతిచయాచతే। అభ యంసర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతంమమ॥ సకృదేవహి శా స్త్రార్థః కృతోయన్తారయేన్నరం । ననుప్రపన్నస్సకృదేవనాథ తవాహమస్మీతిచయాచమానః॥ సకృత్త్వార్థనామాత్రేణాపేక్షి తందాస్యతి' ఇత్యాది ప్రమాణ సంప్రదాయఙ్గళాలుమ్ ప్రపత్తి మంత్రఙ్గళిల్ వర్తమానవ్యపదేశమ్ అనుష్ఠాన కాలాభిప్రాయ

౮. ఇది దీక్షాయోగములతో సహా ఒక్కతూరి మాత్రము అనుష్ఠింపవలసినది.

దీని యభిప్రాయ మేమనఁగా — 'సకృత్కృతశ్శాస్త్రార్థః' (శాస్త్రమున విధింపఁబడినట్టిదానిని ఒక్కతూరియనుష్ఠించునది) అను సామాన్యశాస్త్రము ప్రవర్తించుటం జేసియును, 'ఆవృత్తిరసకృదుపదేశాత్' అను బ్రహ్మసూత్రమునందు ఉపాసనము పదేపదే యుపదేశింపఁబడినందున దానిని పదేపదే యనుష్ఠించునది యని చెప్పుటకు ప్రత్యేకముగ నొక హేతువున్నట్లు, దీనిని పదేపదే యనుష్ఠింపవలయుటకుగాను నట్టి హేతువిద్దియును లేకపోవుటం జేసియును, 'సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతి చ యాచతే। అభయం సర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతం మమ। సకృదేవహి శాస్త్రార్థః కృతోయం తారయేన్నరం। సను ప్రపన్నస్సకృదేవనాథ తవాహమస్మీతి చ యాచమానః। 'సకృత్ప్రార్థనామాత్రేణా పేక్షితం దాస్యతి' (ప్రపన్నుండు ఒక్కతూరిమాత్రమే నీవాఁడనని ప్రార్థించువాఁడు. అట్టి వారికందరికిని మోక్షము నిచ్చుటయే నాయొక్క దీక్ష. శాస్త్రమున విధింపఁబడినది యొక్కతూరి యనుష్ఠించినంతమాత్రమున ఆజీవుని తరింపఁగలదు. నేను నీదాసుండనని యొక్కతూరి ప్రార్థించునట్టివాఁడు గదా ప్రపన్నుం డనఁబడుచున్నాఁడు. ఒక్కతూరి ప్రార్థించినంతమాత్రమున భగవంతుండు అపేక్షితంబుల నొసంగుచున్నాఁడు) ఇత్యాది ప్రమాణ సంప్రదాయంబుల మూలముగను, ప్రపత్తిమంత్రముల (ద్వయ చరమశ్లోకముల) యందుండు క్రియాపదములు (ప్రపద్యే=వ్రజ అనునవి) వర్తమాన కాలికములుగాఁ బ్రయోగించియుండుటలో ను

మాకైయాలుమ్ (ద్రౌపదీ విభీషణ గజేంద్ర సుముఖ కాక కపోతాది వృత్తాంతవిశేషఙ్గళాలుమ్ అనుకూల్య సఙ్కల్పాదిగ పంచక సంయుక్తమాన భరసమర్పణత్తుక్కు సద్రుదనుష్ఠానమిప శాస్త్రీయమెన్నపడి.

౯. ఇస్సమర్పణత్తై తాననుష్ఠిక్కవుమామ్. తనక్కాక ఆచార్యాదిక ళనుష్ఠిక్కవుమామ్ ఎన్గిఱదు.

(శాస్త్రఫలం ప్రయోక్తరి' యెన్ఱు స్వస్థై యుక్తాముఱుక్కచ్చెయ్ తే పుత్రాదికళైయిట్టుమ్ పిత్రాదికళ్ శిలమర్త్యతజ్ఞ్గళై అనుష్ఠిక్క శాస్త్రీయమాకైయాలుమ్, (ప్రదిశతు భగవానశేషపుంసాం హరి రపజన్మ జరాదికాం సమృద్ధిమ్॥ మయోద్య భక్త్యా పరమేశ్వరే కేశే స్మృతే జన్ధాంతరి వాసుదేవే' ఎన్గిఱ పరాశర శౌనక వాక్యఙ్గళాలుమ్, మఱ్ఱుమ్ పరమర్షికళుడైయ వృత్తాంత ప్రకారత్తాలుమ్ (ప్రహ్లాద విభీషణ దశరథ ద్రౌపదీప్రభృతికళ్ స్వసంబన్ధికళిలే శిలరైప్పఱ్ఱి ప్రవర్త్తిప్పిత్తాకాణ్కైయాలుమ్, లోకత్తిలు మివ్వనుష్ఠానముండాకైయాలుమ్ (వేదంవల్లార్కళైక్కొణ్డు మేల్నోర్పెరుమా

ద్దేశము అనుష్ఠానకాలముఁ దెలుపుట యగుటంజేసియును, ద్రౌపదీ, విభీషణ, గజేంద్ర, సుముఖ, కాకాసుర కపోతాదుల చరిత్రలను బట్టియును ఆనుకూల్య సంకల్పాద్యంగ సంపదలతోఁ గూడియుండునది యగు భరసమర్పణమును (శరణాగతిని) ఒక్కతూరిమాత్రము అనుష్ఠించుటయే శాస్త్రీయమగును.

౯. ఈ భరసమర్పణను తాను స్వయముగా ననుష్ఠింపవచ్చును. అథవా తనకుగాను ఆచార్యాదులును అనుష్ఠింపవచ్చును. దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

'శాస్త్రఫలం ప్రయోక్తరి' (శాస్త్రవిధానమును విని యెవ్వండనుష్ఠించునో ఫలమున్నూ వానిదే) అనెడి నియమమొకటి యుండియున్నను, పుత్రాదులకుగాను పిత్రాదులు కొన్ని సుకృతకార్యములు నాచరించుట శాస్త్రసిద్ధంబగుటంజేసియును, 'ప్రదిశతు భగవానశేషపుంసాం హరిరపజన్మజరాదికాం సమృద్ధిం' (భగవంతుండు సమస్తజనులకును జన్మమరణరహితంబగు సమృద్ధి నొసంగుఁగాక' అనియు 'మయాద్యభక్త్యా పరమేశ్వరేశే స్మృతే జగద్ధాత్రి వాసుదేవే' (జగత్కర్తగాను శాస్త్రమునఁ దెలుపఁబడినట్టి భగవంతుఁడు వినయముగా నాచే నిప్పుడే ప్రపత్తిచేయ బడినది) అను పరాశర శౌనక వాక్యంబులనుబట్టియును, ఇంకను తక్కిన మహాత్ము లనేకుల చరిత్రలనుబట్టియును, ప్రహ్లాదుండు, శ్రీవిభీషణులవారు, దశరథుండు, ద్రౌపది మొదలగువారు తమతో సంబంధించి యుండిన వారిలో కొందఱికిగాను తాము ప్రపత్తిచేసియున్నట్లు తెలియవచ్చుటంజేసియును, లోకమునందును ఇట్టియనుష్ఠానముండియుండుటంజేసియును, 'వేదంవల్లార్కళై క్కొండు విణ్ణోర్ పెరుమాన్ తిరు

రుప్పాదమ్ పణిన్దిఱ్కళ్ నోయ్ దుతీర్త్తు' ఎన్ఱార్ వారరుళిచ్చెయ్ద వ్యాయత్తాలుమ్, ఎల్లిప్పుతు కైనకర్ విట్టిచ్ తిర్ తంగళ్ తేవరై వల్లపరిశు వరువిప్పరేలదు కాణ్డుమే' ఎన్ఱు నాయ్చ్చియార్ అరుళిచ్చెయ్ కైయాలుమ్, ఇప్పడి పూర్వాచార్య రనుష్ఠాన సంప్రదాయంగళాలుమ్, ఇప్రపత్తియై త్తానుష్ఠిత్తాల్ ఫలసిద్ధియుండామాప్పోలే, తనక్కాక వాచార్యాదికళనుష్ఠిత్తాలుమ్ ఫలసిద్ధిక్కు కుఱైయిల్లై ఎన్ఱపడి. త్వయ్యాచార్యైర్వినిహితభరా స్తావకా రంగనాథ। అంధో౽నంధగ్రహాణవశగ' ఎన్గి ఆన్యాపతిల కత్తిల్ శ్లోకంగళైయు మిఙ్గే యనుసన్ధిప్పదు॥

౧౦. ఇదుక్కుక్కోలిన ఫలత్తైపర్థ్ని పునఃప్రవత్తి

ముదలాన కర్తవ్యశేషమిల్లై ఎన్ఱదు.

(సకృదేవప్రపన్నస్య కృత్యంనైవాస్తి కించన' ఇత్యాదికళిల్పడియే శేయ్దవేల్లియైవాద విదముక్కు స్వాభిమత ఫలత్తిలేవ త్తైపత్తిని సాధ్యమాక పణ్ణిన ప్రపత్తిక్కు స్వరూపాన్య థారూపమాకవాద లబ్ధమాకవాదల్ ఉరుకర్తవ్యశేషమిల్లామైయు శేషస్వాధికారానుగుణమాక స్వామిసంతోషాతిశయ

పాదమ్ పణిన్దివళ్ నోయ్ దుతీర్' (వేదవేదాంతార్థ వేత్తలగు ఆచార్యులంగొని వారిమూలముగ నిత్యసూరి నిర్వాహకుండగు శ్రీయుఃపతియొక్క శ్రీపాదములకు నమస్కరించి యీ కష్టమును పోఁగొట్టుకొనకపోయినట్లయిన) అని శ్రీనమ్మాళ్వారులు సాయించిన ప్రక్రియను బట్టియును, విల్లిపుత్తూరు విట్టుచిత్తర్ తంగళ్ తేవరైవణఙ్గి పఱైకొళ్వతు కాండుమే' (శ్రీవిల్లిపుత్తూరుకు నిర్వాహకులగు శ్రీపెరియాళ్వారులు తమస్వామి క్రమమైన మార్గముచే నిచటికి రప్పించిరేని మనము సేవింపవచ్చును) అని యాండాళు సాయించినదానిఁబట్టియు, ఇవ్విధములగు పూర్వాచార్యుల యనుష్ఠానసంప్రదాయంబులఁ బట్టియును ఈప్రపత్తిని తాను స్వయముగ అనుష్ఠించినట్లయిన, ఎట్టిఫలము సిద్ధింపఁగలదో, తనకుగాను ఆచార్యాదులనుష్ఠించినను, అట్టి ఫలము గలుగుటలో నవ్విధమగు కొరతయున్నలేదని యెఱుంగునది. త్వయ్యాచార్యైర్వినిహిత భరాస్త్వవకారంగనాథ' అంధోనంధ గ్రహణవశగః' (ఓ రంగనాథ! మాయాచార్యులవారిచే మా రక్షణభారము వంతయును నీపై నుంచఁబడినారము. అజ్ఞానుండగు జీవుండు జ్ఞానియగు ఆచార్యునివశమున నుంచబడినవాఁడు) అను న్యాసతిలకము నందలిశ్లోకంబులయున్న ఈసందర్భమున ననుసంధించుకొనునది.

౧౦. దీని మూలముగాఁ గోరిన ఫలముకుగాను పునః ప్రపత్తి మొదలగు వాటిని కేటినిన్ని అనుష్ఠింపనక్కరలేదు.

దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

సకృదేవ ప్రపన్నస్య కృత్యం నైవాస్తికించన' (ప్రపన్నునకు చేయవలసినది యొక్కతడవే. అటుపైని చేయవలసినది యెద్దియును లేదు) ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు

మాయ్ క్కొణ్డు స్వయంప్రయోజనమాన కైంకర్యవిశేషంగళు
క్కుమ్ భక్తితత్వజ్ఞానాదికళై ప్పఱ్ఱవాదల్ విళంబాతుమత్తై
యాతే యాదల్ 'అపాయసంప్లవే సద్యః ప్రాయశ్చిత్తం
సమాచరేత్ । ప్రాయశ్చిత్తిరియం సాऽత్ర యత్పునశ్శరణం
వ్రజేత్' ఎన్గిఱ నైమిత్తిక విశేషమాదల్ పునః ప్రపత్తి స్స
హ్ణమదుక్కుమ్ పూర్వప్రపత్తియినుడైయ నైరపేక్ష్యత్తోడు
విరోధమిల్లై ఎన్ఱపడి.

౧౧. ఇప్పడి కృతకృత్యనాన ప్రపన్ననుక్కు పరా-
శ్రీమాదిధర్మఙ్గళ్ స్వతంత్రాజ్ఞాసిద్ధఙ్గళాన కైంకర్యవిశేషఙ్గళ్
ఎన్ఱదు.

మఱ్ఱొరు ఫలవిశేషత్తై పఱ్ఱవన్తిక్కే అకరణత్తిల్
అజ్ఞాతిలంఘనదోషం వరుమ్పడికళాయ్ 'శ్రేయోఽర్థివినై ఎ
న్ఱుమ్ చెయ్యుమ్' ఎన్ఱు స్వతంత్ర భగవదాజ్ఞానురూప శాస్త్ర
విహితంగళాన వర్ణాశ్రమాది ధర్మంగళ్ తత్వహిత నిష్కర్షము

ఆత్మసమర్పణయాగము నొనర్చినట్టి యీతనికి స్వాభీష్టంబగు ఫలము లభించుటకుగాను అంగములతో సహా యొనర్పంబడినట్టి ప్రవృత్తివిషయమున దానిని పదేపదే యనుష్ఠించుటగాని, దాని కంగముగానుగాని చేయవలసినది మరియెద్దియును లేకున్నను తన యధికారమునకుఁదగినట్లు భగవంతుని సంతోషపెట్టుటకై యొనర్పఁబడునవి యైనందున స్వయం ప్రయోజనములగు (నేఱొక్క ఫలము నపేక్షింపఁబడనివియగు) కైంకర్యంబులకును, భక్తి, తత్త్వజ్ఞానాదులకై గాని, భగవద్భాగవతులకు నతిశయముఁ గలుగఁజేయుటకై గాని, మోక్షము గలుగుటలో నాలస్యమును సహించియుండఁ జాలమిచేఁ గాని, 'అపాయసంప్లవే సద్యః ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్। ప్రాయశ్చిత్తిరియం సాత్ర యత్పునః శరణం వ్రజేత్' (ఏదైన నొక బాధకము సంఘట సించినప్పుడు వెంటనే ప్రాయశ్చిత్తము నొనర్చవలసినది, ఆ విషయమున ప్రాయశ్చిత్తంబనునది మరల ప్రపత్తిచేయుటయే) అన్నట్లు నైమిత్తికముగానుగాని (యేదైన యనర్థము ఘటసించినప్పుడు దానిఁ దొలగించుటకై గాని) యొనర్పఁబడునట్టి పునః ప్రపత్తికిని పూర్వ మొనర్చియున్నట్టి ప్రపత్తియొక్క నైరపేక్ష్యముతో (ఇతరాపేక్షారాహిత్యముతో) విరోధముండజాలదనుట.

౧౧. ఇవ్విధముగ కృతకృత్యుండగు ప్రపన్నునికి వర్ణాశ్రమాదిధర్మానుష్ఠానంబులు స్వతంత్రాజ్ఞా(భగవదాజ్ఞా) సిద్ధంబు అగు కైంకర్య విశేషంబులు. దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

నేఱొక్క ఫలముకై యాశపడుటచేఁ గాకుండ, అనుష్ఠింపక పోయినట్లయిన భగవదాజ్ఞాతిక్రమణమును ఘటిల్లింపఁజేయునవియై, 'శెయ్యేల్ తీవినై ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్యుమ్' (క్రూరము

డైయనాయ్ ‘దేవర్షి భూతాప్తనృణాం పిత్ౄణాం నకింకరో నాయ మృణీచ రాజన్ । సర్వాత్మనాయ శ్శరణం శరణ్యం నారాయణం లోకగురుం ప్రపన్నః’ ఇత్యాదికళిల్పడియే అన్య భజనాదిదోష రహితనాన విపనుక్కు శక్తివంచనం పణ్ణాదే అవర్జనీయ్యంగళాన స్వామియుకన్ద కైంకర్యమెన్రపడి.

భగవత్కైంకర్యరతియాన ప్రపన్ననై పర్రి ‘ఉపా యాపాయ సంత్యాగీ మధ్యమాం వృత్తిమాశ్రితః। మామేవ శరణం ప్రాప్య మామేవాంతే సమశ్నుతే’ ఎన్రుమ్ ‘అవిప్లవా యధర్మాణాం పాలనాయ కులస్యచ । సంగ్రహాయచ లోకా నాం మర్యాదాస్థాపనాయచ॥ ప్రియాయ మమ విష్ణోశ్చ దేవ దేవస్య శార్ఙ్గిణః । మనీషీ వైదికాచారం మనసాపి నలంఘ

లగు పాపకర్మములను చేయవలదని చెప్పుదురు) అని సంగ్రహం త్రుండగు భగవంతుని యాజ్ఞకు అనుగుణంబులై శాస్త్ర నియమితంబులగు వర్ణాశ్రమాది ధర్మంబులు, తత్సాహితంబుల విషయమున నిశ్చితంబగు జ్ఞానముగలవాండ్రై, 'దేవర్షిభూతా త్మనృణాం పితౄణాం నకింకరోనాయమృణీచ రాజన్ సర్వా త్మనాయశ్శరణాంశరణ్యం నారాయణం లోకగురుంప్రపన్నః' (లోకగురువగు భగవంతుని శరణుజొచ్చినట్టివాడు దేవపితౄఋణములు గలవాండుకాని. వారికి కింకరుండుగాను కాండు ఇత్యాది తావులం జెప్పియున్నట్లు వేదోక్తనియామకోపంబుకుంచుట మొదలగునవి లేనట్టివాండగు ఈతనికి సాధ్యమైనంతవరకు విడ నాడకూడనిదై భగవదభిమతంబులైనట్టి కైంకర్యంబు లనుట

భగవత్కైంకర్యకరనుండగు ఈప్రపన్నుని గురించి యే 'ఉపాయాపాయసంత్యాగీ మధ్యమాం స్థితిమాశ్రితః మా మేవశరణంప్రాప్య మామేవాంతే సమశ్నుతే' (ఉపాయం బులగు కర్మజ్ఞాన భక్తులనున్ను, అపాయంబులగు నిషిద్ధాచా రంబులనున్ను విడనాడినవాండై మధ్యస్థుండుగానుండి నన్నుశ రణుజొచ్చినట్టివాండు శరీరావసానమున నన్నుబొందుచున్నా డు) అనియు 'అవిప్లవాయ ధర్మాణాం పాలనాయ కులస్యచ। సంగ్రహాయచలోకానాం మర్యాదా స్థాపనాయచ ప్రియాయ మమవిష్ణోశ్చ దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః। మనీషీవైదికాచారంమ వసాపి నలంఘయేత్' (ధర్మలోపము గలుగకుండుటకుగానును

యేత్' ఎన్నుమ్ శ్లోకత్తిల్ ప్రమాణాగ్రస్తమాయుమ్ శ్రీభాష్యకారాదికళుమ అరుళిచ్చెయ్ద నిత్యజ్గళైయుమ్ ఇజ్గే యనుసన్ధిప్పదు.

౧౨. ఇనను శాస్త్రజ్ఞానుజ్ఞాసిద్ధజ్గళాన కైంకర్యజ్గళెల్లామ్ స్వయంప్రయోజనజ్గళ్ ఎన్నగు.

ఆహారశుద్ధి, ఆచారనియమమ్, అపరాధపరిహారమ్ముదలాన మున్బుశొన్న అజ్ఞాసిద్ధజ్గళాన వర్ణాశ్రమాది ధర్మంగళుమ్ పండైనాళాలే సన్నిగళుమ్ పంయన్నాళ్ తిరువడిగళుమ్ కొణ్డునిన్ఱ కోయిల్ శీయ్త్తు' ఇత్యాదికళిల్పడియే ఇచ్ఛైయుళ్ళపోదు శైత్యవుమామ్ అల్లాదపోదు తవిరవుమామ్పడియే త్తమాకసిద్ధి వంత్రరాంతరగుణానుసంధాన స్తుతిసంకీర్తన సమ్మార్జనోపలేపన మాలాకరణ దీపారోపణాది కైంకర్యంగళెల్లామ్ సర్వవిధబంధువాన సర్వస్వామియుమానైయ సంప్రీతిహేతువాకైయాలే అనుక్తభార్యాదికళుక్కైయు శుశ్రూషణాదికళ్ పో

వర్ణమును కాపాడుటకు గానును, లోకసంగ్రహార్థము గానును శాస్త్రపద్ధతిని స్థాపించుటకు గానును దేవదేవుండనగు నాయొక్క సంతోషార్థమును జ్ఞానవైరాగ్యములుండు వైదికధర్మంబుల నాచారంబులను మనస్సుచేనైనను విడనాడ గూడదు) అని తెలుపునట్టి ప్రమాణంబులయున్ను శ్రీభాష్యకారులవారు మొదలగు పూర్వాచార్యులు వ్రాయించిన ఆహ్నికగ్రంథంబులయున్ను ఈ సందర్భమున ననుసంధించుకొనునది.

౧౨. ఈతనికి ఆజ్ఞానుజ్ఞాసిద్ధంబులగు కైంకర్యంబులన్నియును స్వయంప్రయోజనములు. దీనివివరము యేమనగా —

ఆహారశుద్ధి, ఆచారనియమము, అపరాధపరిహారము, మొదలుగాంగల యెందుచెప్పియున్నట్టి భగవదాజ్ఞాసిద్ధంబులగు వర్ణాశ్రమాచారధర్మంబులును, (ఎంగ్గైనావాళాలే సెన్రు వరుళుమ్ శంగయ్యాల్ తిరువరుళుమ్ కొండుకోయిల్ శేయ్త్తు' (చిరకాలమునకు నీయొక్క యనుగ్రహమునను పిరాట్టియొక్క యనుగ్రహమునను మీసన్నిధికైంకర్యమొనర్చునంటిని) ఇత్యాదిశాస్త్రములంజెప్పియున్నట్లు, ఇష్టమువచ్చినప్పుడు చేయంబడునవిగాను ఇష్టములేనప్పుడు విడువంబడునవిగాను యుండునట్టి ఇష్టానుసారమొనర్పబడు అంతరంగగుణానుసంధానము భగవన్నామస్తోత్రము, భగవన్నామసంకీర్తనము, భగవదాలయసమ్మార్జనము లేపనము (భగవదాలయమును పూసి యలుకుట) మాలలంగట్టుట, భగవదాలయమున దీపములంబెట్టుట మొదలగు కైంకర్యంబులన్నియును, సర్వవిధబంధువును సర్వస్వామియునగు భగవంతునికి సంతోషమునుం గలుగంజేయునవి యగుటంజేసి, శాస్త్రసిద్ధములు కానట్టి భార్యాశుశ్రూషాదుల వలెనున్ను

లవుమ్ము క్తరుడైయవ్యాపారంగళ్‌పోలవుమ్‌. ప్రిహ్మణుమ్యా
మి' ఎన్నుమ్ ప్రియోజనమొళ్ళియ మన్ఱిఱ్ఱు ప్రియోజన
విశేషత్తై క్కణిశిక్కవేండాదపడిద్దుగ్గ తావపిజా తాయాం', గా
మయే నైష్టవత్వంతు' సర్వేషు దేశకాలేషు' ఇత్యాదికళిల్పడి
యే ఇన్నైత్తన్నై యే ఉద్దేశిత్తు ప్రివర్తిక్కుమ్పడి స్వరూపో
న్వాదుక్కళాయిరుక్కు మెన్నపడి.

౧౪. కరణాకరణరూపజ్ఞళాన వపచా జ్ఞళ్ ప్రుక్ద
లుమ్ ప్రిపన్ననుక్కు నరకాదికళిల్ లై యెన్ను.

అంగమాక వాదల్ స్వతంత్రమాక వాదల్ భగవత్ప్రప
త్తియై కైముదలాకప్పత్తిన పరిన్మైకా న్నిక్కు ప్రిబలప్రా
రబ్ధ దుష్కృతవిశేషత్తాలే బుద్ధిపూర్వకమాక అకృత్యకరణ
కృత్యాకరణరూపమాన అజ్ఞాతిలంఘన మ్పణ్డాకిల్ దృష్టాధ
ర్మవ్యతిక్రమః' సాహసంచ పూర్వేషాం తేషాం తేజోవిశేషే
ణ ప్రత్యవాయో నవిద్యతే' ఎన్ను విషయమన్నిక్కే నమ్మళవి
ల్ తదన్వీక్ష్య ప్రియుంజాన స్సీదత్యవరః' ఎన్నుమ్పడి సిత్తైక్క
యాలుమ్ ధర్మాతిక్రమణంపణ్ణిన మహాత్మాక్కళుక్కుమ్ పుర్వ
తవినాశాది ప్రత్యవాయం శొల్లుకైయాలుమ్ అవ్వకృత్యకరణ

ముక్తులయొక్క వ్యాపారవిశేషంబులవలెనున్న, 'పరిహర్షయిష్యామి' అన్నట్లు సంతోషపెట్టుటనే ప్రయోజనముతప్ప వేఱొక్కప్రయోజనమును చెప్పనక్కఱలేకుండ, 'మర్గతావపి జాతానాం' 'కామయే వైష్ణవత్వంతు' 'సర్వేషు దేశకాలేషు' (కష్టస్థితిలోనున్నను ఏకాలమునందైనను ఏదేశమునందున్నను వైష్ణవుండుగా నుండవలయును) ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు వాటినే యొక్కప్రయోజనముగాఁదలంచి ప్రవర్తించునట్లుస్వాభావికముగానే భోగ్యములుగా నుండగలవనుట.

౧౩. అకృత్యకరణకృత్యాకరణరూపంబులగు అపచారంబులు తటస్థించినను, పరిపన్నునికి నరకానుభవాదులు లేవు.

దీనియభిప్రాయమేమనఁగా——

వేఱొక యుపాయము కంగముగాను గాని, స్వతంత్రోపాయముగానుగాని భగవత్ప్రపత్తిపైయాధారపడినపరమైకాంతికి ప్రబలంబులగు ప్రారబ్ధ పాపకర్మంబులమూలముగ బుద్ధిపూర్వకముగ అకృత్యకరణ, కృత్యాకరణరూపంబగు భగవదాజ్ఞాతిక్రమణము తటస్థించినట్లయిన, నది 'దృష్టోధర్మవ్యతిక్రమః' 'సాహసంచపూర్వేషాం' 'తేషాం తేజోవిశేషేణప్రత్యవాయోనవిద్యతే' (జ్ఞానులవద్ద ధర్మవ్యతిరిక్తమగు ఆచరణ యుండవచ్చును. అది వారిసాహసము. అది వారిప్రభావాతిశయమువలన నశింపఁగలదు) అన్నట్లుబాధకముకాకుండ, మనవిషయమునను, 'తదన్వీక్ష్యప్రయుంజానస్సీదత్యవరః' (వారినిజూచి మనమున్న అట్లాచరించితిమేని కష్టపడుదుము) అని చెప్పఁదగినట్లుండుటం జేసియును, ధర్మాతిక్రమణంబొనర్చినట్టి మహాత్ములకున్న సుకృతనాశము మొదలుగాఁగల ప్రత్యయవాయమును (అనర్థముఁ)

గళ్ ప్రత్యవాయ హేతుక్కళాయ్ నిన్రాల్, స్వపురుష మభివీక్ష్య పాశహ స్తం వదతి యమః కిలతస్య కర్ణమూలే। పరిహార మధుసూదన ప్రపన్నాన్ప్రభురహ మన్యనృణాం న వైష్ణవానామ్॥ దేవం శార్ఙ్గధరంవిష్ణుం యే ప్రపన్నాః పరాయణం। న తేషాం యమసాలోక్యం నచతే నరకౌకసః॥ యేన్యశం సా దురాత్మానః పాపాచారరతా స్తథా। తేపి యాంతి పరంధామ నరా నారాయణాశ్రయాః' ఇత్యాదికళిల్పడియే నరకాది మహాక్లేశం వారాదేయథాసంభవ మనుతాపశిక్షై ప్రక్లేశజ్గళాలే అపరాధసిన్హార మ్యుడ్డామెన్రుపడి, కింకరా దండ పాశౌవా నయమోనచయాతనాః। సమర్థా స్తస్య యస్యాత్మా కేశవాలంబనస్సదా॥ నమఃకూఱు శెయ్ దుకొణ్ డిరున్దకుళ్ ప్ర మెణ్ణమల్లనే, నలియు నరకము నైన్దు సమనుక్కెజ్ణుయాతొన్రుమిల్లై' ఇత్యాదికళైయు మిజ్జేయుమనుసన్ధిప్పదు.

౧౮. రాజకుమారనుక్కు మవధానమ్బణ్ణి సడక్క వేణ్డుమాప్పోలే లఘు ప్రత్యవాయముమ్ వారామైత్యాక వపచారజ్గళ్ దూరపరిహారణీయజ్గళ్ ఎన్రదు.

చెప్పియుండుటం జేసియును, అట్టి యకృత్యములు అనర్థహేతువు లుగానున్నట్లయిన, 'స్వపురుషమభివీక్ష్య పాశహస్తం వదతియమః కిలతస్యకర్ణమూలే పరిహరమధుసూదన ప్రపన్నాన్ప్రభురహమన్యనృణాం నవైష్ణవానాం। దేవం శార్ఙ్గధరం విష్ణుం యే ప్రపన్నాః పరాయణం న తేషాం యమసాలోక్యం న చ తే నరకౌకసః। యే నృశంసాదురాత్మానః పాపాచారరతాస్సదా। తేపి యాంతి పరంధామ నరా నారాయణాశ్రయాః' (యముండు దూతలతో విష్ణుభక్తులయొద్దకు మాత్రము పోవద్దని రహస్యముగాఁ జెప్పెను నారాయణునికి భక్తులైనట్టివారెన్నటికిని నరకమును బొందరు అట్టివారు పాపాత్ములైనను పరమపదమును బొందుచున్నారు) ఇత్యాదిశాస్త్రములఁ జెప్పియున్నట్లు, నరకానుభవాది మహాకష్టములు సంప్రాప్తించకుండ, సాధ్యమైనంతవరకు శిక్షవలనను, కష్టానుభవమువలననున్ను అట్టియపరాధములు నశించిపోగలవని ట. 'కింకరాదండపాశౌ వా న యమో న చ యాతనాః। సమర్థాస్తస్యయస్యాత్మా కేశవాలంబనస్సదా' (యముండుగాని, వానికింకరులుగాని, వారిపాశములుగాని భగవద్భక్తుని బాధింపఁజాలవు) అనియు 'నమర్కూలు శెయ్తుకొండిరున్న కుఱ్ఱమెణ్ణ వల్లనే నలియునరకమున్నైన్దు నమనుక్కింగుయాతొన్ఱుమిల్లై' (యముండు నన్ను పెరుమాళ్లనుండి విడతీసి నేను చేసినట్టిపాపంబులను మనస్సునందైనను చింతింపఁగలఁడా! కావున కష్టాపాదకంబులగు నరకాదులు లేవు) ఇత్యాదులననుసంధించుకొనునది.

౧౪. రాజకుమారుండైనను జాగరూకతతోఁ బ్రవర్తింపవలసినట్లు, అల్పశిక్షయైనను రాకుండుటకై యపచారపడకూడదు.

దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

:పితాసిలోకస్య చరాచరస్య త్వమస్య పూజ్యశ్చ గురు ర్గరీయాన్' ఇత్యాదికళిల్ శొల్లప్పట్ట స్వభావంగళుడైయ భగవాన్ ఇవనై పుత్రాదికళై ప్పోలే పక్షపాతియాయ్ రక్షిక్కప్పడి నిఱ్కుం భాగవతనుక్కు యమవిషయ గమనమిల్లైయెన్నుమ్, అపచారంగళ్ పుకున్దాల్ అన్నైసిఙ్గుకెక్కు శిల ఉపక్లేశంగళళవుమ్ ఫలమాయ్ విడుమెన్నుమ్ శొల్లుకిఱ శాస్త్రార్థంగళిన్ పడియే బుద్ధిపూర్వాపరాధం పిఱన్దు పునః ప్రవృత్తి పణ్ణాదపోదు శిక్షారూపప్రత్యవాయ విశేషంగళ్ వరుమ్పడియా యిరుక్కైక్కాగాలే ఇప్పడి ఈశ్వరనిగ్రహంగళుక్కు ఇలక్కాకామైక్కాక ‘చత్వారియస్య ద్వారాణి సుగుప్తానిమనీషిణః। ఉపస్థముదరం పాణి ర్వాక్చతుర్థీ సవై పుమాన్' ఇదుకళిల్చొన్న వవధానవిశేషముడైయనాయ్ అనాగతాన్వేషణం పణ్ణినవివన్ ‘నయవేన్ పిఱర్ పొరుళై', ‘నళ్ళేన్ కీళారోడు, ఉయ్యాదనక్కై యొత్తి కుఱైక్కచ్చెప్పోదోమ్' ఇత్యాదికళిఱ్పడియే

'పితాసిలోకస్య చరాచరస్య త్వమస్యపూజ్యశ్చగురుర్గ
రీయాన్' (స్వామీ నీవు స్థావరజంగమాత్మకమగు యీజగ
త్తుకు తండ్రివైనవాఁడవు. ఈ జగత్తులో నుండువారికి పూజ్యుఁ
డవును, అందరికంటెను గొప్పవాఁడవును) ఇత్యాదివాక్యములఁ
జెప్పియున్నట్టిస్వరూపస్వభావంబులఁగల భగవంతుండు ఈతనివి
షయమున తండ్రిపుత్రునివిషయమునవలెనే పక్షపాతియైరక్షిం
చుటకుదగినట్లున్నట్టి భగవద్భక్తునికి యముని యొద్దకుఁ బోనక్క
ఱలేదనియు, అపచారంబులు తటస్థించినను, అవి నశించుటకు
గాను కొన్ని శిక్షారూపంబులగు కష్టంబులాదులకు ఫలముగాఁ
గలుగఁజేయఁబడుననియును చెప్పినట్టి శాస్త్రము కనుగుణ
ముగ, బుద్ధిపూర్వకంబగు అపచారము తటస్థించినప్పుడు పునః
ప్రపత్తి నొనర్పని యెడల, శిక్షారూపంబులగు కొన్నికష్టంబులు
సంప్రాప్తింపవలసియుండును. కావున నిట్లు సర్వేశ్వరుని నిగ్ర
హమునకు పాత్రుఁడు కాకుండుటకుగాను, 'చత్వారియస్యద్వా
రాణి సుగుప్తానిమనీషిణాం। ఉపస్థముదరంపాణిర్వాక్చతుర్థ
స్సవై పుమాన్' (ఎవ్వనియొక్క నాల్గుద్వారములును బాగుగా
కాపాడబడినవో వాఁడే మనుష్యుండు. అవి యేవియనఁగా
వ్యభిచారాది రాహిత్యముచే మర్మస్థలమును కాపాడుకొనుట
యును, ఆహారనియమముచే ఉదరమును కాపాడుకొనుటయును,
చౌర్యాదుల నొనర్పకపోవుటచే హస్తమును కాపాడుకొనుట
యును, పరుషవాక్యములఁ బలుకకపోవుటచే వాక్కును కాపాడు
కొనుటయును) ఈవాక్యములఁ జెప్పఁబడిన ప్రవర్తనగలవాఁడై రా
బోవుదానికై జాగరూకతతో వర్తించునట్టి యాతండు 'నయవేత్
పరరోస్పిరుశై' (ఇతరులవస్తువుల నపహరింపను 'నశ్యేత్ కిల్బిషాదోడు'

ఙ్కావే అపరాధఙ్గళ్ పుకురాదపడివర్తిక్క ప్రాప్తమెన్ఱుమ్ విహితప్రతిషిద్ధేచ యథామతియథాబలం। త్వయ్యాహితభర శ్శ్రీమాన్ వర్తేరాజకుమారవత్' ఎన్గిఱ వచనత్తుక్కు అనశ్య కర్తవ్యఙ్గళిల్ ప్రవృత్తిరూపమాగవుమ్ పరిహరణీయఙ్గళిల్ నివృత్తిరూపమాగవుమ్ పణ్ణవేణ్డుమ్ వృత్తియిల్ ఎనక్కు శ్శజ్ఞానబల ఙ్గళుక్కు అనురూపమాగ ఉపాయబుద్ధియైయుమ్ అతిలంఘనత్తిల్ పరమఫల ప్రతిబన్ధకబుద్ధియైయుమ్ విట్టు ప్రవృత్తియా నిన్ఱనెన్గైయిలే తాత్పర్యమ్.

౧౫. ప్రపత్తిక్కు కోలినఫలత్తుక్కు ఒన్ఱాలుమ్ ప్రతిబన్ధకమిల్లై ఎన్నదు.

మిత్రభావేనసంప్రాప్తం నత్యజేయంకథంచన। దోషో యద్యపితస్యస్యా త్సతామేతదగర్హితమ్ ॥ కౌన్తేయ ప్రతిజానీహి నమేభక్తః ప్రణశ్యతి । సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య మామేకం శరణంవ్రజ। అహంత్వాసర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామిమాశుచః॥మామేకమేవశరణ మాత్మానంసర్వదేహినాం।యాహి సర్వాత్మభావేన యాస్యసిహ్యకుతోభయ' మెన్గిఱపడియే శర

(నీచులతోఁ జేరను) ' శ్రేయ్యాదన తీయ్యామ్ తీక్ష్ణ ఋత్విచ్చేన్నోదోషః' (పెద్దలు అనుష్ఠింపనికార్యములఁ జేయను ఇతరులకు చెడుపుచేయునట్టి యసత్యముల నాడను) ఇత్యాదివాక్యములఁ జెప్పియున్నట్లు, ఇఁకమీఁదు అపరాధంబులు సహింపకుండునట్లు ప్రవర్తింప వలయుననుట. ' విహితప్రతిషిద్ధేచ యథామతియథాబలం । త్వదాజ్ఞాహిత భరశ్శ్రీమార్గ వర్తే రాజకుమారవత్ ' అను వచనముకు అవశ్యముగా ననుష్ఠింప వలసినట్టి వాటి ననుష్ఠించుచును, పరిహరింప వలసిన వాటిని పరిహరించుచును నిర్విఘ్నముగ నడుచుకొనువిషయమున నాయొక్క జ్ఞానశక్తులకుఁదగినట్లు, ఉపాయబుద్ధినిన్ని అతిక్రమించి ప్రవర్తించినట్లయిన, పరమఫల (మోక్ష) ముకు ప్రతిబంధకంబులగునని బుద్ధినిన్ని విడనాడియుండి నడుచుకొనుచున్నానని తెలుపుటయే తాత్పర్యము.

౧౫. ప్రపత్తిమూలముగాఁగోరిన ఫలము కొద్దియును ప్రతిబంధకము కాఁజాలదు. దీని యభిప్రాయ మేమనఁగా—

'మిత్రభావేనసంప్రాప్తం నత్యజేయంకథంచన। దోషో యద్యపితస్యస్యా త్సతామేతదగర్హితం ॥ కౌంతేయప్రతిజానీహి నమేభక్తఃప్రణశ్యతి । సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణంవ్రజ। అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామిమాశుచః।మామేకమేవశరణ మాత్మానంసర్వదేహినాం।యాహి సర్వాత్మభావేన యాస్యసిహ్యకుతోభయం' (మిత్రభావముతో వచ్చి నన్ను శరణుజొచ్చినను, అట్టివానినిన్ని విడనాడను. అట్టి వానికి దోషములున్నను వాటిని సత్పురుషులు నిందింపరు. ఓ యర్జునా! నాభక్తుండెన్నటికిని నశింపడని నమ్మియుండుము. ఉపాయంబులుగాఁ జెప్పఁబడినట్టి సమస్తధర్మంబులనువిడనాడి

న్యాభిప్రాయ విశేషత్తాలుమ్ ‹ తేషాన్తు తపసాంన్యాస మతి రిక్తంతపశ్శ్రుతమ్ ’ ఎన్గిఱ ప్రభావాతిశయత్తాలుమ్ ‹ నేహాభి క్రమనాశో_స్తి ప్రత్యవాయోనవిద్యతే। స్వల్పమప్యస్యధర్మస్య త్రాయతేమహతోభయాత్ ’ ఎన్గిఱ నివృత్తి ధర్మాన్తరోప క్రమత్తిల్ శొన్న నిష్కర్షమ్, నిష్కామనుడైయ ప్రపత్తియిల్ కైముతిక న్యాయసిద్ధమాకైయాలుమ్, ‹ యాచనాన్నశ్యతి ధు ౹వం॥ ఉపాయాపాయసంయోగే నిష్ఠయాహీయతేనయా’ ఎన్నదు.ఏషాసావైదికీనిష్ఠా హ్యుపాయాపాయమధ్యమా’ఎన్గిఱ పడియే ఉపాయాపాయ త్యాగవిశిష్ట మధ్యమవృత్తియిను డైయ విశేషణ వైకల్యమాత్ర పరమాకైయాలుమ్, ‹రాజ్ఞా నానామవిస్రంభా దాంజనేయున్యబన్ధనే। యథావిగళితాసద్య

నన్నొక్కనినే శరణుజొచ్చుము. నేను నిన్ను సర్వపాపములనుండి యును విముక్తునిగాఁ జేసెదను. దుఃఖింపకుము సమస్తాత్మలలో నంతరాత్మగా నుండునట్టినన్ను అన్ని విధములను శరణుజొచ్చుము. అప్పుడు నీవు సంసారభయములేనివాఁడ వగుదువు) అను తావులఁ దెలిపియున్నట్టి భగవదభిప్రాయమును బట్టియును, 'తేషాంతుతపసాంన్యాస మతిరిక్తంతపఉశ్శ్రుతం' (అన్నితపస్సులకంటెనున్ను నిక్షేపంబనునది విలక్షణంబైనట్టి తపస్సుగాఁ దెలుపఁబడినది) అన్నట్టి ప్రభావాతిశయమును బట్టియును, 'నేహాభిక్రమనాశోస్తి ప్రత్యవాయోనవిద్యతే। స్వల్పమప్యస్యధర్మస్య త్రాయతేమహతోభయాత్' ఆరంభించినది నశించుటగాని, ముగింపకపోవుటచే దోషముగాని లేదు. ఈ కర్మయోగముయొక్క లేశమంతైనను గొప్పసంసారభయమునుండి యీచేతనుని రక్షింపఁగలదు) అని భక్తియోగారంభమున కర్మయోగమును గురించి చెప్పఁబడిననిష్కర్షంబనునదినిష్కాముని ప్రవృత్తివిషయమున వేఱుచెప్పనక్కఱలేకపోవుటం జేసియును, 'యాచనాన్నశ్యతిధ్రువం। ఉపాయాపాయసంయోగే నిష్ఠయాహీయతేనయా' (యాచనవలన నిశ్చితముగ నశించును ఉపాయాపాయంబులు రెండును తటస్థించినప్పుడు యీప్రవృత్తినిష్ఠ చెడిపోవును) అని చెప్పినది. 'ఏషావైదికీనిష్ఠా హ్యుపాయాపాయమధ్యమా' (ఈవైదికనిష్ఠ ఉపాయాపాయంబులకు రెంటికిని మధ్యస్థముగా నుండునది) అన్నట్లు ఉపాయ (కర్మయోగాదులు) అపాయ (నిషిద్ధాచరణము) త్యాగ విశిష్టంబగు మధ్యమవృత్తియొక్క (ప్రవృత్తియొక్క) విశేషణ వైకల్యమునుమాత్రము తెలుపునదియగుటం జేసియును, 'రాక్షసానామవిస్రంభాదాంజ

స్త్వమోఘాప్యప్రతిబంధనా॥ తథాపుంసామవిస్రంభాత్ప్రపత్తిః ప్రచ్యుతాధవేత్। తస్మాద్విస్రంభయుక్తానాం ముక్తిందాస్యతి సాచిరాత్' ఎన్ఱు ప్రపత్త్యనుష్ఠానకాలత్తిల్ విశ్వాసహ్రాసంగ ళై కల్యపరిహార పరమాక్కైయాలుమ్, 'యజ్ఞోఽనృతేనక్షరతి దానంక్షరతికీర్తనాత్। ఆయుర్విప్రాపవాదేన తపఃక్షరతివిస్మ యాత్' ఇత్యాదికళిఱ్చొల్లే మర్యాదైయుమ్ ప్రపత్తిక్కు విశేషిత్తు ప్రతిబంధకాదికళై చ్చొల్లువ దొరువిశేషవచనమిల్లామైయాలు మ్ లోకవేదంగళిల్ ఒరిడత్తిలుమ్ సమర్థకారుణికవిషయ శర ణాగతిక్కు ఫలహాని కాణామైయాలుమ్ అపవాదభీతరాన శ్రీ * భరతాళ్వార్ 'శేష్య పురస్తాచ్ఛాలాయాః॥ శిరసా యాచ తస్తస్య వచనం నకృతంమయా' ఇత్యాది మాత్రత్తైక్కొణ్డు

* శ్రీభరతులవారు రాజధానికివచ్చి రాజ్యము నేలుటకై శ్రీరాముని శరణుజొచ్చెనని వడగలవారును తెంగలవారును ఒప్పుకొందురు. తెంగలవారుభరతుని శరణాగతి ఫలించలేదందురు. భరతుండు శిరసాప్రార్థించినను వానివచనమును నెరవేర్పకపోతి నేయని రాముండు అనుతపించినందునను శరణాగతి చేసినపిమ్మట భరతుండు సంతోషముతో రథము నెక్కిపోయి నందునను వాని శరణాగతి ఫలించినదని వడగలవారు చెప్పుదురు.

నేయస్యబంధనే । యథావిగళితా సద్యస్త్వమోఘాప్యస్త్ర
బంధనా। తథాపుంసామవిస్రంభా త్ప్రపత్తిః ప్రచ్యుతా భవేత్।
తస్మాద్విస్రంభయుక్తానాం ముక్తిందాస్యతిసాచిరాత్' (రాక్ష
సులు ఆంజనేయుని బ్రహ్మాస్త్రముచే బంధించినప్పటికిన్ని అట్టి
బ్రహ్మాస్త్రబంధమునందు వారికి నమ్మకము లేనందున నదియమో
ఘంబైనదియైనను వెంటనే వ్యర్థంబైనట్లు, ప్రపత్తియును దాని
యందు నమ్మకములేనివారి విషయమున నది వ్యర్థము కాఁ
గలదు. కావున నది తనయందు నమ్మకముగలవారికి వెంటనే
ఫలము నొసంగఁ గలదు) అని చెప్పినది ప్రపత్త్యనుష్ఠాన కాల
మునందు విశ్వాసరూపాంగమునందలి లోపమును పరిహరిం
చుటకైనందునను, 'యజ్ఞోనృతేనక్షరతి దానంక్షరతి కీర్తనాత్।
ఆయుర్విప్రాపమానేన తపఃక్షరతివిస్మయాత్' (అసత్యమాడు
టచే యజ్ఞఫలము నశించును. ఇతరులకు చెప్పుటచే దానఫలము
క్షీణించు[ను]. బ్రాహ్మణులను అవమానపఱచుటచే ఆయుర్దా
యము క్షీణించును. విస్మయముచే తపస్సు క్షీణించును) ఇత్యాది
తావులయందువలెనే ప్రపత్తివిషయమునను న్న ప్రత్యేకించి
ఫలప్రతిబంధకాదులఁ దెలుపునట్టి ప్రమాణవచనం బెద్దియును
లేకపోవుటం జేసియును, లోకమునందుగాని శాస్త్రమునందు
గాని ఒక్కతావుననున్న సమర్థుండగు సర్వేశ్వరుని విషయ
మున నొనర్చినట్టి శరణాగతికియొక్క ఫలమున కెవ్విధమైన
హానియైనను యున్నట్లు కానఁబడనందునను, లోకాపవాదము
వలనభయపడినట్టి *శ్రీభరతులవారును 'శేష్యేపురస్తాచ్ఛాలా
యాః' (పర్ణశాలయొక్క వాకిటిని పండుకొనెదను) అని యొన
ర్చినట్టి ప్రపత్తిని తలంచుకొని 'శిరసా యాచతస్తస్య వచనం

ఇవ్విప త్తిపణినారెన్ఱు శ్లోకములుదుక్కు యథాభిప్రాయం య థాకాల మభిమతసిద్ధి యుణ్డాకైయాలున్. 'తావదార్తి స్తథా వాంచా తావన్మోహ స్తథాసుఖం। యావన్నయాతి శరణం త్వా మశేషాఘనాశన' మెన్ఱు భగవత్ప్రపన్ననుక్కు అభిమత ఫలమప్పోదే సిద్ధిక్కుమ్పడి సిత్తిక్కైయాలుమ్, సర్వశ క్తియాయ్ పరమకారుణికవాన సర్వేశ్వరనై ప్పఱ్ఱి ప్రపత్తి పణ్ణుకిఱవర్ యాదొరుకాల త్తిలే యాదొరుఫలం వరవేణుమెన్ఱు కోలివార్ అన్దకాల త్తిలే అన్దఫలమవనుక్కు వరుకై నియతమ్. నడుప్పుకున్ద నిషిద్ధకామ్యజ్గళు ముదుక్కు ప్రతిబంధకజ్గళత్తిక్కు అధికారానుగుణ ప్రాయశ్చిత్తాదికళాలే నడువే తీర్న్దువిడు మెన్ఱపడి.

౧౬. బుద్ధిపూర్వాపచారజ్గళ్ పుకుందాలున్ ప్రాయ శ్చిత్తవిశేష మధికారివిశేష నియతమ్ ఎన్ఱదు.

శ్లో॥ శరీరం బల మాయుశ్చ వయః కాలంచ కర్మచ।
సమీక్ష్య ధర్మవిద్బుద్ధ్యా ప్రాయశ్చిత్తానినిర్దిశేత్॥

శ్లో॥ అపిచే త్పాతకం కించి ద్యోగీ కుర్యా త్ప్రమాదతః।
యోగమేవహి కుర్వీత నాన్యంయత్నం సమాచరేత్॥

నక్రోశంమయా' (శిరసాయాచించునట్టి భరతునియొక్క వాక్యము ప్రకారముచేయకపోతిని)అనిశ్రీరామచంద్రుండు అనుతాపపడిన దానినిబట్టి భరతులు ఈ ప్రవృత్తినొనర్చినారని చెప్పునట్టి వారిమతమునను, అభిప్రాయప్రకారము సకాలమున అభీష్టము సిద్ధించుటంజేసియును, 'తావదార్తి స్తదావాంఛా తావన్మోహ స్తదా సుఖం । యావన్న యాతిశరణం త్వామశేషాఘనాశనం' అన్నట్లు భగవంతుని శరణుజొచ్చినవాని కట్టి శరణాగతియొక్క ఫలమప్పుడే కలుగుచుండుటం జేసియును, సర్వశక్తుడు పరమ కారుణికుండగు సర్వేశ్వరుని విషయమున ప్రవృత్తి చేసినట్టివాడు యేదొక కాలమున యేదొక ఫలము కలుగవలయునని కోరినట్లయిన, ఆకాలమునందా ఫలము వానికి నియతముగఁ గలుగగలదు. మధ్యను తటస్థించునట్టి నిషిద్ధకామ్యకర్మంబులంతయును ప్రతిబంధకంబులు కాకుండ, అధికారానుగుణముగ ప్రాయశ్చిత్తాదుల మూలముగ మధ్యనే నశించి పోగలవనుట,

౧౬. బుద్ధిపూర్వకముగ అపచారంబుల నొనర్చుట తటస్థించినను, ప్రాయశ్చిత్తము ఆయా యధికారినిబట్టియుండును.

దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

తా॥ ధర్మవేత్తయైనవాఁడు శరీరస్థితిని, బలమును, ఆయుస్సును, వయస్సును, కాలమును, కర్మను వీటిని బాగుగా బుద్ధిలో యోచించి ప్రాయశ్చిత్తమును నియమింపవలయును.

తా॥ యోగనిష్ఠుండు ప్రమాదవశమున పాతకము నొనర్చెనేని, అందులకు ప్రాయశ్చిత్తముగాను యోగమునే యొనర్చునది. వేఱొక ప్రయత్నముఁ జేయనక్కఱలేదు.

శ్లో॥ ఉపపాతకయుక్తోపి మహాపాతకవానపి।
యామిన్యాః పాదమేకన్తు బ్రహ్మధ్యానం సమాచరేత్॥

శ్లో॥ అథపాతకభీతస్త్వం సర్వభావేన భారత।
విముక్తాన్యసమారంభో నారాయణపరో భవ॥

శ్లో॥ మేరుమందరమాత్రోపి రాశిః పాపస్య కర్మణః॥
కేశవం వైద్య మాసాద్య దుర్వ్యాధిరివ నశ్యతి॥

శ్లో॥ నామ్నోస్తి యావతీశక్తిః పాపనిర్హరణే హరేః।
శ్వపచోపినరః కర్తుం తావన్న కిల్బిషమ్॥

శ్లో॥ అవశేనాపి యన్నామ్ని కీర్తితే సర్వపాతకైః।
పుమాన్విముచ్యతే సద్యస్సింహత్రస్తైః మృగైరివ॥

శ్లో॥ అయం హి కృతనిర్వేదో జన్మకోట్యంహసామపి।
యద్వ్యాజహార వివశో నామస్వస్త్యయనం హరేః॥

శ్లో॥ ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణి తపః కర్మాత్మకాని వై।
యాని తేషామశేషాణాం కృష్ణానుస్మరణం పరమ్॥

శ్లో॥ కృతే పాపేఽనుతాపో వై యస్య పుంసః ప్రజాయతే।
ప్రాయశ్చిత్తం తు తస్యైకం హరిసంస్మరణం పరమ్॥

తా॥ ఉపపాతకము నొనర్చినను, మహాపాతకము నొనర్చినను అందులకు ప్రాయశ్చిత్తముగాను ఒకజాముసేపు బ్రహ్మధ్యానము నొనర్చునది.

తా॥ ఓయర్జునా, పాతకములనుండి భయపడితివేని, అన్నింటిని విడవాడి నారాయణైక పరుండ వగుము,

తా॥ మేరుమందర పర్వతములంత పాపరాశియైనను, దుర్వ్యాధి మంచిదైన దుర్లనిచే పోగొట్టబడునట్లు, నారాయణుండను వైద్యునిచే పోగొట్టబడును.

తా॥ ఓనారాయణా? నీయొక్క నామ సంకీర్తనముయొక్క ప్రభావం బెట్టిదియని చెప్పఁదగును? ఛండాలుండైనను నీ నామసంకీర్తన మొనర్చునట్టివాఁడు పాపముచేయ నొల్లఁడు.

తా॥ పరవశుండుగా నుండియైనను నీ నామోచ్చారణముఁ జేసినంతమాత్రమున సమస్తపాతకములు సింహమునుండి భయపడనట్టి మృగములవలెనే చిల్లాచిదరై పోవుచున్నవి,

తా॥ కోట్లకొలది పాపంబులనొనర్చినను, అనుతాపమునుబొందినవాడు పరవశుండై దేనిని యుచ్చరించినను, అదిహరినామ స్మరణంబగుచున్నది.

తా॥ తపః కర్మాత్మకంబులగు ప్రాయశ్చిత్తంబు లన్నిటికంటెను భగవన్నామ స్మరణము మేలైనది,

తా॥ పాపంబొనర్చినపిదప అనుతాపము గలవాని అందు విషయమున శ్రేష్ఠంబగు ప్రాయశ్చిత్తము భగవన్నామస్మరణం బొక్కటియే।

శ్లో॥ అతిపాపప్రసక్తోపి ధ్యాయన్నిమిష మచ్యుతమ్।
భూయ స్తపస్వీభవతి ప ఙ్క్తిపావనపావనః॥

శ్లో॥ నారాయణంజపేన్నిత్యం ప్రణమ్యపురుషోత్తమమ్।
స్వపన్నారాయణంవిప్ర స్తిష్ఠన్ జాగ్రన్సనాతనమ్॥

శ్లో॥ ఉన్మిషన్నిమిషన్వాపి నమోనారాయణేతివై।
భోజ్యం పేయంచ లేహ్యంచ నమోనారాయణేతియః॥
అభిమంత్ర్య ప్రభుఞ్జీత సయాతి పరమాంగతిమ్॥

ఇత్యాదికళిల్పడియే ఏకనిమిత్తన్తనక్కే విద్వదవిద్వ ద్వర్ణాశ్రమ వయోవస్థాది వైషమ్యత్తాలే ప్రాయశ్చిత్తం మాఱి నానాప్రకారమాయ్ పోరుకిఱపడియే ప్రపన్ననై పఱ్ఱి, అపాయసంప్లవే సద్యః ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్। ప్రాయశ్చిత్తిరియంసాఽత్ర యత్పునశ్శరణంవ్రజేత్' ఎన్ఱుపడిక్కు విశేష వచన ముణ్డాకైయాలుమ్; యది కించిదతిక్రాంతంవిశ్వాసాత్ప్రణయేనవా। క్షేన్తుమర్హసితన్మహ్యం మేనకశ్చిన్నాపరాధ్యతి' ఇత్యాదికళిల్ సొన్నన్యాయత్తాలుమ్, ఇప్పడిక్కు సత్సంప్రదాయా

తా॥ ఎంతపాప మొనర్చినను, నిమిషమాత్రము భగవంతుని ధ్యానించినయెడల నతండు తపోవంతుండును పంక్తిపావనుండునగుచున్నాడు.

తా॥ స్వప్నమునందును మేల్కొనియున్నప్పుడును ఎల్లప్పుడును సనాతనుండగు శ్రీమన్నారాయణుని స్మరించుకొనునది

తా॥ కండ్లుమూసికొని యుండిగాని తెరచియున్నప్పుడుగాని నమోనారాయణాయ యనిచెప్పుచు భోజన పానాదికిని యల నొనర్చువది, అట్లు నారాయణ మంత్రముచే మంత్రించి భుజంచునట్టివాడు పరమపదమును బొందుచున్నాడు.

ఈప్పని గనంబఱచినవిధమున నొక్కవిధమైనట్టి కర్మకే ప్రాయశ్చిత్తంబనునది విద్వాంసులు, అవిద్వాంసులు, వర్ణము, ఆశ్రమము వయస్సు మొదలుగాంగల యవస్థాభేదములంబట్టి మారి నానావిధములై యుండునట్లు, ప్రపన్నుని విషయమునందది ‹అపాయసంప్లవే సద్యః ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్। ప్రాయశ్చిత్తిరియంసాత్ర యత్పునః శరణంవ్రజేత్’ (అనర్థము సంభవించినప్పుడు ప్రాయశ్చిత్తము నొసర్చుకొనునది. ప్రపన్నుని విషయమున ప్రాయశ్చిత్తము పునః ప్రపత్తినొనర్చుటయే) అని ప్రత్యేకించి చెప్పియుండుటంజేసియున్ను, ‹యదికించిదతిక్రాంతం విశ్వాసాత్ప్రణయేనవా పశ్యస్యక్షమితవ్యంమే నకశ్చిన్నాపరాధ్యతి’ (విశ్వాసవశమునంగాని స్నేహావశమునంగానియతిక్రమించి ప్రవర్తించినట్లయిన, నేను నీభృత్యుండనుగాన క్షమించునది. లోకమునతప్పుచేయనివాడెవ్వండు?) ఇత్యాదితావులం జెప్పియున్నట్టి న్యాయము

నుష్ఠానముణ్డాకైయాలుమ్, పరమాత్మనిష్ఠనుక్కు ఆకృత్యక రణ కృత్యాకరణఙ్గళాల్ పాపం పిఱవాదెన్ఱివార్యం స్తుతిపరమ్. ఉత్తరాఘాశ్లేష వచనముమ్ ప్రమాదికవిషయమాక భాష్యాదికళిలే స్థాపిక్కైయాలుమ్ "అనన్యసాధ్యే స్వాభీష్టే మహావిశ్వాసపూర్వకమ్ । తదేకోపాయతాయాచ్ఞా ప్రపత్తిశ్శరణాగతిః" ఇత్యాది ప్రపత్తిలక్షణ వాక్యానుగుణమాక బుద్ధిపూర్వాపచారఙ్గళ్ పుకున్దదాకిలుమ్, అవఱ్ఱుక్కు ప్రతిపక్త ప్రాయశ్చిత్తయోగ్యతై యిల్లాదపోదుమ్ ప్రపన్ననుక్కు "యద్యేన కామకామేన నసాధ్యం సాధనాన్తరైః । ముముక్షుణా యత్సాంఖ్యేన యోగేన నచభక్తితః । ప్రాప్యతే పరమం ధామ యతోనావర్తతేయతిః । తేన తేనాప్యతే తత్తన్న్యాసేనైవ మహామునే ॥ పరమాత్మాచతేనైవ సాధ్యతే పురుషోత్తమః" ఎన్ఱుమ్ "సాహి సర్వత్ర సర్వేషాం సర్వకామఫలప్రదా" ఎన్ఱుమ్ ప్రతిపాదితమాన ప్రభావత్తై యుడై

నుబట్టియును, ఇట్లొనర్చిననే సత్సంప్రదాయానుష్ఠానముండి
యుండుటం జేసియును, పరమాత్మనిష్ఠునికి అకృత్యకరణకృత్యా
కరణాదులవలన పాపము రావని చెప్పుట అట్టివానిని స్తుతించు
టకుగాను మాత్రమేయని యెఱుంగునది. అగామి పాపకర్మ
ములు బ్రహ్మవేత్తతో సంబంధింపవని చెప్పియుండుట ప్రా
మాదికములుగా నొనర్చినట్టి వాటిని గుఱించినది యని శ్రీభాష్యా
దులయందు స్థాపించియుండుటం జేసియును, 'అనన్యసాధ్యే స్వా
భీష్టే మహావిశ్వాసపూర్వకం తదేకోపాయతాయాచ్ఞా ప్రప
త్తిశ్శరణాగతిః' (వేఱొక్కదానిమూలముగ సాధింపఁజాలని స్వా
భీష్టమును సాధించుకొను విషయమున మహావిశ్వాసపూర్వ
కమగు యాచనము చేయఁబడునదియే యందులకుగానగు ఉపాయ
ము. ఇది ప్రపత్తియనియును శరణాగతియనియును వ్యవ
హరింపఁబడును) ఇత్యాది ప్రపత్తిలక్షణ వాక్యంబుల కనుగుణ
ముగ బుద్ధిపూర్వకాపచారంబులు తటస్థించినను, వాటికిగాను
శాస్త్రమునందు ప్రాయశ్చిత్తము చెప్పఁబడక పోయినను,
ప్రపన్నునికి 'యద్వైనకామకామేన నసాధ్యం సాధనాంతరైః
ముముక్షుణాయత్సాంఖ్యేన యోగేనచ భక్తితః ప్రాప్యతేప
రమంధామ యతోనావర్తతేయతిః। తేన తేనాప్యతేతత్తన్న్యా
సేనైవమహామునే పరమాత్మాచతేనైవసాధ్యతే పురుషోత్తమః'
(ముముక్షువుచే పునరావృత్తి రహితంబగు నేపరమపదము
సాంఖ్యయోగ భక్తియోగాది సాధనాంతరములచే సాధించుట
కశక్యమో, అది శరణాగతిచే సాధింపవచ్చును. భగవంతునిన్ని
దీనిచే వశపఱచుకొనును) అనియు, 'సాహిసర్వత్రసర్వేషాంసర్వ
కామఫలప్రదా' (శరణాగతి యందఱికిని యన్నికావులనున్ను

త్తాన [illegible] తన్నైయే పిణ్ణుమ్ ప్రయోగిక్కుమ్, అదువే స్వాధికారానుగుణ ప్రాయశ్చిత్తమాగ క్కడవదెన్ఱపడి.

౧౭. ఇప్పడి ప్రాయశ్చిత్తత్తిలే మూట్టుకిఱదుమ్ కఠినపరిక్రియకళుక్కు కైకాట్టువారైప్పోలే అవఱ్ఱణ్ణం శిక్షైకళుమెల్లామ్ శరణ్యప్రసాదఫలమ్ ఎన్గిఱదు.

'యంహి రక్షితుమిచ్ఛన్తిబుద్ధ్యా సంయోజయన్తిత' మెన్గిఱ సామాన్యన్యాయత్తాలుమ్ 'రక్షతే భగవాన్విష్ణు ర్భక్తా నాత్మశరీరవత్' ఎన్గిఱ విశేషవచనత్తాలుమ్ ఆశ్రిత విషయత్తిల్ శిక్షై శెయ్యు మవైయెల్లామ్ ప్రసాద ఫలమాగ వేణ్ణుకైయాలే హితైషికళాన పిత్రాదికళైప్పోలే అనుతాపాదికళై ప్పిఱప్పిత్తు శాస్త్రముఖత్తాలే ప్రాయశ్చిత్తవిశేషత్తై యఱివిప్పిత్తు ప్రాయశ్చిత్తత్తిలే మూట్టుకిఱదుమ్ అవినీతరల్లాద పుత్రాదికళై కశాదికళాలే భయ మ్పిఱప్పిక్కు మాప్పోలే ఉపక్లేశఙ్గళై ప్పిఱప్పిత్తు ఉపరతియై యుణ్డాక్కుమదువుమ్, సర్వభూతనిసర్గ సుహృత్తాన సర్వలోక శరణ్యనుడైయ ఇరక్క మడియాగ వరుకిఱదెన్ఱు కృతజ్ఞరాగ ప్రాప్తమెన్ఱపడి.

అన్ని ఫలములనున్ను సాధింపఁగలదు) అనియును ప్రతిపాదింపఁబడినట్టి ప్రభావముగల ప్రపత్తినే మరలనునుష్ఠింపఁదగును. అట్టి ప్రపత్తియే యీతని యధికారమునకుఁదగినట్టి ప్రాయశ్చిత్తము కాఁగల దనుట.

౧౭. ఇవ్విధముగ ప్రాయశ్చిత్తములోఁ బ్రవేశింపఁబెట్టుటయును దుష్టులను, కొట్టెదనని కర్రయెత్తి చూపించి భయపెట్టునట్టి వారివలెనే, వాఁడొనర్చునట్టి శిక్షలన్నియును వానియనుగ్రహఫలములే. దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

“యంహిరక్షితు మిచ్ఛంతి బుద్ధ్యా సంయోజయన్తితం” (ఎవనిని రక్షింపఁ దలంచుదురో వానికి జ్ఞానముఁ గలుగఁజేయుదురు) అను సామాన్యన్యాయమును బట్టియును, “రక్షతే భగవాన్ విష్ణుః భక్తానాత్మశరీరవత్” (శ్రీమన్నారాయణుండు తనభక్తులను తన శరీరమును వలెనే కాపాడుచున్నాడు) అను విశేషవచనమును బట్టియును ఆశ్రితుల విషయమున భగవంతుండొనర్చునవి యన్నియును వాని యనుగ్రహఫలముగా నుండ వలయును గాన, హితపరులగు తల్లిదండ్రాదుల వలెనే అనుతాపాదులఁ గలుగఁజేసి, శాస్త్రముద్వారా ప్రాయశ్చిత్తముఁ దెలియఁజేసి, యట్టి ప్రాయశ్చిత్తములోఁ బ్రవేశపెట్టుటయును, విధేయులు కానట్టి పుత్రాదులను చేతిలో బెత్తము నుంచుకొని కొడతాను సుమీ! అని భయపెట్టునట్లు, కొన్ని స్వల్పకష్టములఁ గలుగఁజేసి, యందులకు శాంతిఁ గలుగఁజేయుటయును ఇదియంతయును స్వభావసిద్ధముగ సమస్తజీవరాశులకును సుహృత్తగు సర్వలోక శరణ్యుని (భగవంతుని) యొక్క కృపాఫలంబనుకొని కృతజ్ఞులై యుండుట యావశ్యకము.

౧౮. ఇజ్జీరున్ద కాలం ధర్మానుబన్ధియాన భోగత్తిలుమ్ భోగబుద్ధియాలే ప్రావణ్యమిల్లాదాకిల్ ఇదుతన్నధికారానురూపమాన కైంకర్యామృతరసత్తిఱ్కుత్తెణ్ణీర్తురుమ్బెన్నదు.

‘రాగాద్యపేతం హృదయం వాగదుష్టా ఽనృతాదినా హింసాదిరహితః కాయః కేశవారాధనం త్రయమ్॥ అసక్తిరనభిష్వంగః పుత్రదారగృహాదిషు’ ఇత్యాదికళిల్పడియే ఆత్మగుణయుక్తనాయిరుప్పానొరువనాకిలుమ్ గృహస్థానస్థైయిలే ధర్మావిరుద్ధభోగఙ్గళ్ శాస్త్రబలత్తాల్ వరవేణ్డి అత్తాల్ ముముక్షువాన వివనుక్కు ‘శరీరం వ్రణవత్పశ్యే దన్నన్తు వ్రణలేపనమ్। వ్రణసేచనవత్పానం వస్త్రంతు వ్రణపట్టవత్’ ఇత్యాదికళిల్పడియే వైరాగ్యజ్ఞానభక్త్యాదికళుక్కు అనుకూలమాన ఔషధాదిక్రమత్తాలే బుద్ధిపణ్ణ ప్రాప్తమాయిరుక్కు అనాదిదుర్వాసనాపరిపాక విశేషత్తాలే ప్రయోజనాంతర పరనుడైయ విలక్షడి, ఇవనుడైయ బుద్ధియిలే వరుమదాకిల్ ఇత్తాల్ వరు

౧౮. ఈలోకమునందున్నప్పుడు శాస్త్రసమ్మతమగు భోగమునందైనను, అది భోగ్యంబనెడి తలంపుచే దానియందు ప్రీతిగలిగినట్లయిన, నట్టి ప్రీతి తనయధికారంబునకనుగుణంబైనట్టి కైంకర్యామృతరసమునకు పానకములో పుల్లవంటిది.

దీనియభిప్రాయ మేమనఁగా—

'రాగాదపేతం హృదయం వాగదుష్టా నృతాదినా హింసాదిరహితః కాయః కేశవారాధనత్రయం। అసక్తిర నభిష్వంగః పుత్రదారాగృహాదిషు' (రాగాది రహితంబగు హృదయమును, అసత్యమాడుట మొదలగు వాటిచే దూషితంబుకానట్టి వాక్కును, హింసాదులనొనర్పని శరీరమును ఈమూఁడును కేశవారాధన మనిపించుకొనుచున్నవి. దారాపుత్ర గృహక్షేత్రాదుల విషయము నాసక్తిలేకుండునది) ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు యాత్మగుణములు గలవాఁడైనను, గృహస్థావస్థయందు ధర్మావిరుద్ధంబులగుభోగంబులు శాస్త్రబలముచే సంప్రాప్తింపఁ గలవు. కావున వాటిని ముముక్షువగు ఈతండు 'శరీరం వ్రణవత్పశ్యే దన్నంతు వ్రణలేపనం వ్రణపేచనవత్పానం వస్త్రంతు వ్రణపట్టవత్' (శరీరమును వ్రణమునుగాను, అన్నమును వ్రణమునకు పూయునట్టి యౌషధమును గాను, పానీయంబును వ్రణమును కడుగుట కుదకమునుగానును వస్త్రమును వ్రణమునకు కట్టునట్టి గుడ్డనుగానును దలంచునది) ఇత్యాదితావులఁ జెప్పియున్నట్లు; వైరాగ్యజ్ఞాన భక్త్యాదులకు అనుకూలంబులగు ఔషధాదులనుగాఁ దలంపవలసియుండ, యనాదిదుర్వాసనాపరిపాకవిశేషముచే వాటివిషయమై, ప్రయోజనాంతరపరునికిఁగలచెడు తలంపుయీతనికిఁగలిగినట్లయిన, నంచుమూలముగ

వదారుప్రధానఫల ప్రతిబన్ధకమిల్లైయే యాకిలుమ్ ఇప్పోదజ్జిరు
న్దు అనుభవిక్కుఱ కైంకర్య రసత్తుక్కు సంకోచాది హేతు
వాకైయాలే ‹యన్ముహూర్తం క్షణంవాపి వాసుదేవో న చిం
త్యతే। సాహాని స్తన్మహచ్ఛిద్రం స భ్రాంతి స్సాచ విక్రియా॥
‹అవిత్తిక్కైక్కు ప్పైవర్ కణ్మైక్కుమ్ శిఱ్ఱిస్బమ్, పావియేనైప్ప
ల నీకాట్టిప్పడుప్పాయో' ఎన్నుమ్ భీతనాక ప్రాప్తమోన్నపడి.
‹పృథివీం రత్నసమ్పూర్ణాం యః కృష్ణాయ ప్రయచ్ఛతి। తస్యా
ప్యన్యమనస్కస్య సులభో న జనార్దనః॥ పరాఙ్ముఖానాం గోవిం
దే విషయాక్రాన్తచేతసామ్ । తేషాం తత్పరమం బ్రహ్మ దూ
రాద్దూరతరే స్థితమ్' ఇత్యాదికళిల్ వర్జనీయ భోగజ్జళన్ని క్కే
మోక్షరుచియై విలక్షుణ్ణమ్పడియాన ప్రయోజనాన్తరజ్గళిల్
పారివణ్యత్తైయుడై యారుక్కున ర్వేశ్వరన్ దుర్లభనెన్గిఱదు, ‹అథో

ప్రధానఫలంబునకు (మోక్షమునకు) ప్రతిబంధకం బెద్దియును లేకున్నను ప్రస్తుతము ఈలోకమందుండి యనుభవించునట్టి కైంకర్య రసమునకు సంకోచాదులఁ గలుగఁజేయునది యగుటం జేసి, ‘యన్ముహూర్తం క్షణంవాపి వాసుదేవో న చింత్యతే సాహాని స్తన్మహాచ్ఛిద్రం సాభ్రాంతిస్సాచ విక్రియా’ (ఒక క్షణకాలమైనను భగవంతుని చింతింపకున్నట్లయిన, నదియే హానియు, గొప్ప యాపత్తును, భ్రాంతియును, మనోవికారమున్ను) అనియు ‘అవితృప్తో విషయేష్వాయుర్యాతమాత్రైక దిగ్భ్రాన్తిః పాపియేనై వ్వంలనీకాట్టి ప్పదుప్పాయో’ (మనస్సు అల్లాడునట్లును పంచేంద్రియములు బాధించునట్లును అనేకములగు స్వల్పసుఖములనుచూపించి పాపిష్ఠుండగు నన్ను బాధించెదవా?) అనియును పాడించినట్లు భయమునతో ప్రవర్తింపవలసియున్నది యనుట. ‘పృధివీంరత్నసంపూర్ణాం యఃకృష్ణాయప్రయచ్ఛతి। తస్యాప్యన్యమనస్కస్యసులభో నజనార్దనః॥ పరాఙ్ముఖానాంగోవిందేవిషయాక్రాంతచేతసాం। తేషాంతత్పరమంబ్రహ్మ దూరాద్దూరతరేస్థితం’ (రత్నపరిపూర్ణంబగు ఈపృధివినంతయును శ్రీకృష్ణునికి సమర్పించినట్టివాడైనను, విషయాంతరాసక్తంబైనట్టి మనస్సుగలవాఁడైనట్లయిన, నట్టివాఁడు భగవంతుని బొందుట యశక్యము. భగవంతునివిషయమున పరాఙ్ముఖుండై విషయాంతరాసక్తంబైనట్టి మనస్సుగలవానికి పరబ్రహ్మమున్ను ఎక్కువదుష్ప్రాప్యముగా నుండగలదు) ఇత్యాదులయందు త్యాజ్యంబులగు భోగంబుల విషయమునసే కాకుండ, మోక్షరుచికిప్రతిబంధకంబులగు ప్రయోజనాంతరములయెడలప్రీతిగలవారికిన్ని సర్వేశ్వరుండుదుర్లభుండని తెలుపఁబడినది. ‘అథోపాయ ప్రవన్తోపి భ

పాయప్రసక్తోపి భుక్త్వా భోగా ననామయాన్ । అన్తేవిరక్తిమా
సాద్య విశత్తే వైష్ణవంపదమ్ ॥ ఎన్ఱదు మోక్ష రుచియుమ్
స్వర్గాదిరుచియుమ్ నడప్పార్కు విశ్వాసం వరుమెన్గిఱదు, ‹అ
ప్రాప్తితః పరిహార స్సర్వై స్స్వరతూమ్' ఎన్గిఱ నిక్షేపరక్షై
యిల్ శ్లోకత్తైయుమిజ్గే యనుసన్ధిప్పదు.

౧౯. ఇప్పడి నిషిద్ధభోగప్రావణ్యమ్ కైంకర్యామృతరస
త్తుక్కువిరుద్ధమాకైయాలే విషమెన్బాలే। దూరపరిహారణీయమ్
ఎన్ఱదు.

సత్త్వనిష్ఠనాయ్ స్వామిక్కనభిమతత్తిల్ విముఖనాక
ప్రాప్తనాయిరుక్క సర్వరుక్కుమ స్వప్నాద్యవస్థకళిలే నిషిద్ధ
ప్రవృత్తికళ్ వరుమాపోలవుమ్, అవహితరాన ఋషికళుక్కు
బ్కూడా ఓరళవుకళిలే దేవాదికళినాలే మోహితరా యకప్ప
డుమాపోలవుమ్, ముముక్షువుక్కు నిషిద్ధభోగప్రావణ్యం
వరుమాకిల్ ‹ అపాయా ద్విరతశ్చైవ న్మాంచైవ శరణంగతః ।
తనూకృత్యాఖిలంపాపం మామాపోన్తి నరశ్శనైః' ఇత్యాదిక

క్త్వాభోగా ననామయాన్' అంతేవిరక్తిమాసాద్య విశతే వైష్ణవంపదం' (స్వర్గాదిభోగ సాధనానుష్ఠానము నందాసక్తిగలవాడైనను, అట్టిస్వర్గాదిభోగంబుల ననుభవించినపిదప వైరాగ్యముగలవాఁడై భగవంతుని పొందుచున్నాఁడు) అని చెప్పినదాని యభిప్రాయ మేమనఁగా—ఒకప్రక్కన మోక్షరుచియును, ఒకప్రక్కన స్వర్గాదిభోగానుభవ రుచియును ఈరెండును గలవారికి మోక్షము గలుగుటలో నాలస్యము గలుగఁగలదనుట. 'అప్రాప్తితః పరిహారన్ స్వపరైస్స్వరక్షాం' అను నిక్షేపరక్షయను గ్రంధమందలి శ్లోకములనున్న ఈసందర్భమున ననుసంధించుకొనునది.

౧౯. ఇట్లు నిషిద్ధభోగంబుల యెడలఁగల ప్రీతి కైంకర్యామృతరసముకు విరుద్ధంబగుటంజేసి, వాటిని విషమునుగాఁ దలంచి దూరముగ విడనాడవలసినది.

దీని యభిప్రాయ మేమనఁగా—

సర్వేశ్వరుఁడు, స్వామికి యిష్టంబులైన వాటివిషయమున విముఖుండై ప్రవర్తింపవలసి యుండ, సామాన్యముగ అందఱికిని స్వప్నాద్యవస్థలయందు నిషిద్ధాచరణములు సంప్రాప్తంబులగునట్లును, జితేంద్రియులగు మహాత్ములకు సయితము ఒకానొకప్పుడు దేవాదులచే మోహితులుగాఁజేయఁబడి వారివలలో చిక్కుపడుట తటస్థించునట్లును, ముముక్షువుకున్న నిషిద్ధభోగంబులవిషయమున ప్రావణ్యము గల్గినట్లయిన, 'అపాయాద్విరతిశ్శశ్వ న్మాంచైవ శరణంగతః తనూకృత్యాఖిలం పాపం మామాప్నోతి నరశ్శనైః' (మోక్షప్రతిబంధకంబులగు నిషిద్ధభోగముల యెడల వైరాగ్యముగలవాఁడై నన్ను శరణు

ళిఱ్పడియే ఇజ్జు ప్రాయశ్చిత్తం దణ్డవిశేషఙ్గళ్ వరుమద
మేలే అసత్కల్పనాన తనక్కు ఉజ్జీవనముమాయ్ భోగము
కైయాలే' అమృతకల్పమాన కైంకర్యానుభవత్తుక్కు (
కారాదికళై పణ్ణుకైయాలే ‘విషస్య విషయాణాంచ
మత్యంతమంతరమ్ । ఉపభుక్తం విషం హన్తి విషయాస్
ణాదపి' ఇత్యాదికళై యనుసన్ధిత్తు సన్నిధిపరిత్యాగం పణ్
ణ్ణాద పాపత్తి లకప్పడాదపడి నిపుణనిరూపణమ్పణ్ణి సర్వ
ళిల్లాద దేశంగళిలే వర్తిక్కుమాప్పోలే నిషిద్ధభోగ సంభా
యిల్లాద దేశఙ్గళిలే వర్తిక్కవుమ్, ‘పాపం ప్రజ్ఞాం నాశ
క్రియమాణం పునఃపునః। నష్టప్రజ్ఞః పాపమేవ పునరార
నరః' ఇత్యాదికళిల్ శొన్న పాపారంభక పాపత్తు
ప్రాయశ్చిత్తమాక యేఱ్కవే ప్రపత్తి పణ్ణి
ప్రాప్తమెన్నపడి, ఇప్పడి వర్తిక్కుమవర్ ‘అహేరివ ఋ
ద్భీత స్సన్మానా న్మరణాదివ । కుణపాదివచ స్త్రీభ్యస్త
వా బ్రాహ్మణంవిదుః' ఇత్యాదికళిల్పడియే దేవర్కళుక్కు

జొచ్చినట్లయిన పాపంబుల నన్నింటిని క్షీణింపజేసికొని క్రమే
ణ నన్ను పొందగలడు) ఇత్యాదితావులఁ జెప్పియున్నట్లు, ఈ
విషయమున ప్రాయశ్చిత్తముగ ఆయాదండనలు సంభవించుట
కుపైగా నసత్కల్పుండగు తనకు ఉజ్జీవనమున్ను భోగమున్ను
అగుటంజేసి అమృతానుభవప్రాయంబగు కైంకర్యానుభవ
మునకు అనధికారాదులను గలుగఁజేయుటచే 'విషస్య విషయా
ణాంచ దూరమత్యంత మంతరం ఉపభుక్తం విషంహన్తి విష
యాస్స్మరణాదపి' (విషమునకును శబ్దాదివిషయంబులకును ఎ
క్కువభేదముగలదు, విషము తనను తినుటచే జంపుచున్నది.
శబ్దాదివిషయంబులన్ననో తమను స్మరించుకొని నంతమాత్ర
ముచేతనే యట్టివానిని నశింపఁజేయుచున్నవి) ఇత్యాది వాక్య
ముల ననుసంధించుకొని విషనాడవలయున వానిని విడనాడు
టకు వీలులేకుండ చేయునట్టి పాపంబులలోఁ జిక్కుపడకుండ,
నైపుణ్యముతోఁ బరిశీలించి సర్పాదులు లేనట్టి ప్రదేశమునం
దు సంచరించునట్లు నిషిద్ధభోగంబు లెంతమాత్రము మనస్సుకు
రానట్టి ప్రదేశంబులయందు వసించుటయును, 'పాపం ప్రజ్ఞాం
నాశయతి క్రియమాణం పునఃపునః నష్టప్రజ్ఞః పాపమేవ పున
రారభతేనరః' (పాపము ప్రజ్ఞను నశింపఁజేయుచున్నది పాపం
బుల మూలముగ ప్రజ్ఞ నశించినట్టివాఁడు మరల పాపంబుల
నే యొనర్చుచుండును) ఇత్యాదితావులఁ జెప్పియున్నట్లు వేఱొ
క్క పాపంబునకు హేతుభూతంబులగు పాపంబులకై ప్రాయశ్చి
త్తముగాను ముందుగనే ప్రవృత్తి నొనర్చియుండుట ఆవశ్యకంబ
నుట. ఇవ్విధముగ ప్రవర్తించునట్టివాఁడు 'అహేరివగణాద్భీతః
సన్మానాన్మరణాదివ। కుణపాదివచస్త్రీభ్యస్తం దేవా బ్రాహ్మణం

బహుమానవిషయమాన్, ‘పరరంధ్రేషు జాత్యంధాః పరదారేష్వపుంసకాః। పరీవాదేషు యే మూకా స్తేతీవ దయితా మమ॥ తస్మయత్వేన గోవిందే యే నరా స్త్యక్తజీవితాః। విషయత్యాగిన స్తేషాం విజ్ఞేయంచ తద స్తికే॥ క్షణేపి తే యద్విరహాోఽక్షమా’ ఎన్నపడి సర్వేశ్వరనుక్కు నిరతిశయ ప్రీతి హేతువామ్.

౭౦. కైంకర్యమావతు స్వామియుకన్దయేవర్ శ్రీ ఫలే శెయ్కైయాలే ఇదు యథాశాస్త్రం జ్ఞానా లుకప్పామ్. ఎన్నదు.

నిత్యముక్తరుమ్ భగవత్ప్రీతి హేతుక్కళైకొణ్డు నిరపేక్షసర్వ:విషయజ్ఞానత్తాలే సాక్షాత్కరిత్తు కైంకర్యమ్పణ్ణమాప్పోలే యన్నిక్కే బద్ధదశైయిల్ కరణసాపేక్షరై యుజ్ఞా

విదుః' (పామునుండివలెనే ఋణమునుండి భయపడువాఁడును, మరణమునుండి వలెనే సన్మానము నుండి భయపడువాఁడును, పీనుగనుండవలెనే స్త్రీలనుండి భయపడువాఁడును నగువానిని దేవతలు బ్రహ్మవేత్తనుగా భావింతురు) ఇత్యాది ప్రమాణం జెప్పియున్నట్లు దేవతలచేతనున్న గౌరవనీయుండు కాఁగలఁడు. మరియు నట్టివాఁడు 'పరరంధ్రేషుజాత్యంధాః । పరదారేష్వపుంసకాః। పరివాదేషుయేమూకాః తేతీవదయితామమ॥ తన్మయత్వేనగోవిందే యేనరా న్యస్తజీవితాః । విషయత్యాగిన స్తేషాం విజ్ఞేయుంచతదంతికే । క్షణేపి తేయద్విరహోతిదుస్సహః (ఎన్నఁడు నెవ్వరు పరులదోషములను గన్పెట్టరో, ఎన్నటికిని పరదారా సాంగత్యముఁ జేయరో ఎన్నడును ఇతరులను దూషింపరో అట్టివారు నాకెక్కువ ప్రియులు. భగవంతునిపై నిరంతరము మనస్సునుంచి జీవితమును విడనాడినట్టివారు విషయత్యాగులు. అట్టివారి సన్నిధియందే తెలిసికొనునది. అట్టివారినిక్షణకాలమైనను విడనాడియుండుట దుర్లభము) అన్నట్లు సర్వేశ్వరుని కెక్కువ ప్రియుండు కాఁగలఁడు.

౨౦. కైంకర్యంబనఁగా స్వామి చెప్పినదానిఁ జేయుటయే కాన, దానిని ((శ్రుతిస్మృతిర్మమైవాజ్ఞా అన్నట్లు) శాస్త్రప్రకార మొనర్చినచో, నది భగవత్ప్రీతికి హేతువగును.

దీని యభిప్రాయ మేమనఁగా—

నిత్యులును ముక్తులును భగవత్ప్రీతికి హేతువులైనట్టి వాటిఁగొని, వేఱొక్క దాని సహాయముపై యాధారపడనట్టి సర్వవిషయ జ్ఞానముచే సాక్షాత్కరించి కైంకర్య మొనర్చునట్లు కాకుండ, బద్ధావస్థయందు ఇంద్రియ సహా

వైకెయాలుమ్ ప్రత్యక్షాదికళుక్కు నిలమిల్లాద విషయత్తిల్ । పితృదేవమనుష్యాణాం వేద శ్చక్షుస్సనాతనః॥ మాసం ప్రదీప మివ కారుణికో దదాతి' ఇత్యాదికళిల్పడియే శాస్త్రమొన్ఱియ కణ్ణుమ్ కైవిళక్కు మిల్లామెయాలుమ్ 'యశ్శాస్త్రవిధిము త్సృజ్య వర్తతే కామకారతః । నససిద్ధి మవాప్నోతి నసుఖం నపరాంగతిమ్॥ అశాస్త్ర మాసురం కృత్స్నం' మెన్ఱరుళిచ్చె య్దదు ఇజ్ఞత్తై స్వయంప్రయోజన కైంకర్యత్తిలుమ్ సామాన్య న్యాయమాకైయాలు 'మఱివిలేనుక్కరుళాయ్, అఱియాద పిళ్ళైకళోడు' ఎన్ఱునిఱ్కు ప్రాప్తమాన వవస్థైయిలే స్వాభిమ తమాత్రత్తాలే ఒన్ఱై కైంకర్యమెన్ఱు శెయ్దాల్ ఇదుస్వామి క్కభిమత మెన్నిల నియమమిల్లామెయాలుమ్ 'లోకే ప్రియత మా న్యాత్మన శ్చేష్టాని శాస్త్రవిరుద్ధాని' ఎన్నిల నిత్యత్తిలే శ్రీ భాష్యకార రరుళిచ్చెయ్ కైయాలుమ్ 'స్వయన్తు రుచిరేదేశే క్రియతామితి మాంవద' ఎన్నిల కట్టళైయిలే 'కింకరోమి' ఎన్ఱు

యమవసర మగుటం జేసియును, ప్రత్యక్షాదులకు గోచరము గానిదాని(భగవంతుని) విషయమున, 'పితృదేవమనుష్యాణాం వేదశ్చక్షుస్సనాతనః। మానం ప్రదీపమివ కారుణికో దదాతి' (సనాతనుండగు భగవంతుండు పితృదేవ మనుష్యులకు వేదశాస్త్రంబను నేత్రమును దీపమును వలె నొసంగియున్నాఁడు) ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు, శాస్త్రముఁ దప్పితే నేత్రములున్న దీపమున్న లేకపోవుటం జేసియును, 'యశ్శాస్త్రవిధిముత్సృజ్య వర్తతే కామకారతః। నససిద్ధిమవాప్నోతి న సుఖం న పరాంగతిం। అశాస్త్రమాసురంకృత్స్నం' (ఎవ్వండు శాస్త్రమును త్యజించి స్వేచ్ఛగ సంచరించునో అట్టివానికి, సిద్ధిగాని, సుఖముగాని, మోక్షముగాని లేదు. శాస్త్రసిద్ధము కానిదంతయును రాక్షసకృత్యము) అనిచెప్పినది ఈలోకమున స్వయంప్రయోజనముగా నొనర్పంబడునట్టి కైంకర్యము విషయమునను సామాన్యముగ వర్తించుటం జేసియును, 'అఱివిలేను క్కరుళాయ్- అఱియాద పిళ్లైకళోడు' (బుద్ధితెలియని పిల్లలవలె జ్ఞానహీనుండగు నన్ను కృపతో చూడుము) అన్నట్టిస్థితిలో నుండవలసి యున్నప్పుడు, తనకిష్టమైనదియైనందున నెద్దియైన నొకదానిని కైంకర్యంబని యొనర్చినట్లయిన, అదిస్వామికెన్ని యిష్టంబై యుండున నెడనియమంబెద్దియును లేనందునను, 'లోకేప్రియతమాన్యాత్మనశ్చేష్టాని శాస్త్రావిరుద్ధాని' (లోకమునందు తనకిష్టంబైనట్టి కార్యములు శాస్త్రవిరుద్ధంబులు కానివై యుండవలయును) అని శ్రీభాష్యకారులవారు ఆహ్నికగ్రంథమునందు సాయించియున్నందునను, 'స్వయంతు రుచిరే దేశే క్రియతామితి మాం వద' (స్వామీ! దేవరవారే స్వయముగ తమకిష్టమైనట్టి తావున పర్ణశాలను

దాపర నిఱ్ఱ స్వామిశొల్ల చ్చెయ్యు మదువుమ్ కైంకర్యమా
క వేణ్డుకైయాలుమ్ శెయ్దవేళ్ వియనావ ప్రపన్ననుక్కుమ్
యావచ్ఛరీరపాతం యథాధికారం యథాశాస్త్రం నడన్దా
లిదువుమ్ ‘పరిహరియిష్యామి’ ఎన్గిఱ పరిధానఫలపర్యంతమా
మెన్ఱపడి.

౨౧. భగవత్కైంకర్యముమ్ భాగవతకైంకర్యము
మ్ శేరవనుష్ఠిక్కవరిదానపోదు పరమపురుషార్థ కాత్తైయాన
భాగవతకైంకర్యమే ఉపాదేయతనుమ్ ఎన్ఱదు,

ప్రణవత్తిల్ శిక్షితస్వరూపనాకైయాలే భాగవతకైంక
ర్యం ఇవనుక్కు ప్రాప్తమాయిరుందదు, ఇప్పడియానా లిరణ్డు
మ్ శేరవనుష్ఠిక్కవరుమ్పోదు శేరవనుష్ఠిక్కవుమ్, ఇరణ్డిల్
త్తై విడవేణ్డుమ్పడియాన వాపత్తశైయిలే,

శ్లో॥ తస్మాద్విష్ణుప్రసాదాయ వైష్ణవాన్ పరితోషయేత్।
ప్రసాదసుముఖో విష్ణు స్తేనైవస్యాన్న సంశయః॥

శ్లో॥ మమ మద్భక్తభక్తేషు ప్రీతిరభ్యధికా భవేత్।
తస్మాన్మద్భక్తభక్తాశ్చ పూజనీయా విశేషతః॥

నిర్మించుటకై (ఆజ్ఞాపింపుము) అని శ్రీలక్ష్మణస్వామివారు ప్రార్థించినప్రకారము ఏమిచేయుదును? అని దానుండు నీవు వంగా, స్వామి నియమించినదాని జేయుటయున్నకైంకర్యము కావలసియున్నందునను, ఆత్మసమర్పణయాగము నొనర్చియున్నట్టి ప్రపన్నునికిన్ని, యావజ్జీవము తన యధికారము కనుగుణముగ శాస్త్రప్రకారము ప్రవర్తించు ట్లయిన, నిదియును ప్రహ్లాదయిస్వామి' అన్నట్లు భగవంతుని సంతోషపెట్టుట యాచేసి ప్రధాన ఫలములో నత్యుత్కృష్టము కాగల దనుట.

౨౭. భగవత్కైంకర్యమును భాగవతకైంకర్యమునున్ను రెండింటి నొనర్చుట యశక్యంబైనప్పుడు, పరమపురుషార్థకాష్ఠయగు భాగవతకైంకర్యమునే యనుష్ఠించునది.

దీని యభిప్రాయ మేమనగా—

ప్రణవమునుండి స్వరూపజ్ఞానము కలిగినదగుటం జేసి భాగవతకైంకర్యం బీశేషిస్వరూపానుపూ... యున్నది. అందుచే భగవద్భాగవతకైంకర్యములను రెంటినిన్ని కూడ యనుష్ఠింపవలసి వచ్చినప్పుడు రెంటినిన్ని చేర్చి యనుష్ఠింపవచ్చును. ఈ రెంటిలో నొక్కదానిని విడనాడవలసినంతటి కష్టస్థితి తటస్థించినప్పుడు,

తా॥ విష్ణువుని సంతోషపెట్టుటకై విష్ణుభక్తులను సంతోషపెట్టునది. అందుచే భగవంతుండు నిస్సంశయముగ సంతోషపడును.

తా॥ నాభక్తుల భక్తులయెడల నాకెక్కువ ప్రీతి. కావున నట్టివారు విశేషముగ ఆదరింపవలసినవారు,

14

శ్లో॥ఆరాధనానాంసర్వేషాం విష్ణోరారాధనంపరమ్।
తస్మాత్పరతరంప్రోక్తం తదీయారాధనంపరమ్॥

శ్లో॥అనాదృతసుతంగేహీ పురుషం నాభినందతి।
తథాఽనర్చితసద్భక్తం భగవా న్నాభినందతి॥

శ్లో॥స్వారాధనంవిహాయాపి స్వభక్తానర్చయ న్తియే।
తేభ్యః ప్రసన్నో భగవాన్ సిద్ధి మిష్టాంప్రయచ్ఛతి'

ఇత్యాది ప్రమాణ విశేషఙ్గళాలుమ్ 'ఏఱ్ఱియిరుప్పారై వెల్లుమే మఱ్ఱవరైచ్చాఱ్ఱి యిరుప్పార్ తవమ్' ఎన్గిఱ న్యాయం స్వయం ప్రయోజనకైంకర్యత్తిలుమ్ సమానమాకైయాలుమ్, భాగవతకైంకర్యం తన్నిలే భగవత్కైంకర్యత్తై క్కొండు కృతార్థనాయిరుక్కై ప్రాప్తమెన్ఱపడి.

౨౨. ఇవైయిరండిలుమ్ ప్రధాన మాచార్యకైంకర్యమ్ ఎన్ఱదు.

భగవాన్ పక్కలిల్ పోలే ఆచార్యన్ పక్కలిలుమ్ అనువర్తిప్పనెన్ఱు అతిదేశిత్తపనస్ఫిక్కై,

శ్లో॥ గురోర్గురుతరంనాస్తి గురోరన్యం నభావయేత్।
గురోర్వార్తాం కథాంచైవ గురోర్నామసదాజపేత్॥

తా॥ అందఱిని ఆరాధించుట కంటెను విష్ణువు నారాధించుట మేలు. వాని నారాధించుట కంటెనున్ను వాని భక్తుల నారాధించుట మేలు.

తా॥ తనపుత్రుని తిరస్కరించినట్టి వానిని తండ్రి యాదరించునా? అట్లే తన భక్తుల నాదరింపనివారిని భగవంతుండు ప్రేమింపడు.

తా॥ భగవదారాధనమును విడనాడియైనను, భగవద్భక్తుల నారాధించునది. అందుమూలముగ సంతోషించినట్టివాఁడై భగవంతుండు ఇష్టసిద్ధిని గలుగఁజేయఁగలడు.

ఇత్యాది ... వాక్యములఁబట్టియును (ఎన్ ... ఇయిరుప్పారై వె... నరై ... త్తియిరుప్పార్ తవమ్' భాగవతులకు కైంకర్యముసేయుట భగవస్తోత్రమును మించినది) అను న్యాయము స్వప్రయోజనంబగు కైంకర్యము విషయమునను వర్తించుటం జేసియును భాగవతకైంకర్యంబొనర్చుటచేతనే భగవత్కైంకర్యమునున్ను సిద్ధించునట్టి దానినిగాఁ జూచి కృతార్థుండగుట యావశ్యకం బనుట.

౨౨. ఈరెంటిలో ప్రధాన మాచార్య కైంకర్యము.

దీని యభిప్రాయ మేమనఁగా—

భగవంతుని విషయమునవలెనే దానితోఁబాటు ఆచార్యుని విషయమునను వర్తించునదియని యింతమాత్రమే చెప్పకుండ,

తా॥ ఆచార్యునికంటెను గొప్పవాడులేడు. ఆచార్యుని సమాచారంబులను జెప్పుచు, తన్నామస్మరణమును సదా యొనర్చునది.

శ్లో॥గురు రేవ పరం బ్రహ్మ గురు రేవ పరాగతిః
గురు రేవ పరా విద్యా గురు రేవ పరం ధనమ్॥ ।
శ్లో॥గురు రేవ పరః కామో గురు రేవ పరాయణః'

ఇత్యాదికళిలే ఆచార్యకైంకర్య ప్రాధాన్యం ప్రమితమాకైయాలుమ్, భగవద్భాగవత కైంకర్యఙ్గళుమ్ ఆచార్యస్వాక్షైయాల్ నడక్క వేణ్డుకైయాలే ఆచార్యకైంకర్యత్తై నిరూపిత్తుప్పార్క్కిల్ ఇదు భగవదాజ్ఞా సిద్ధమాకైయాలే భగవత్కైంకర్యము మాచార్యనుడైయ భాగవతత్వసామాన్యత్తాలే ఇదుతానే భాగవతకైంకర్యమాయ్ నిఱ్కైయాలే,

శ్లో॥చతుర్గమ్యం గురుం త్యక్త్వా
శాస్త్రగమ్యన్తు యస్స్మరేత్ ।
హస్తస్థముదకం త్యక్త్వా
ఘనస్థ మభివాంఛతి॥

శ్లో॥సులభం తుగురుం త్యక్త్వా దుర్లభం య ఉపాసతే।
లబ్ధం త్యక్త్వా ధనం మూఢో గుప్తమన్వేషతే క్షితౌ'

ఇత్యాదికళిల్పడియే ఆచార్యకైంకర్యత్తైవిట్టు భగవత్కైంకర్యాదికళిలే యిళియక్కడవనల్లన్. కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తాம்బిన్పడియే ఆచార్యకైంకర్య ప్రధానరాయ్ నిన్ఱు తిరితన్దాకిలు

తా॥ ఆచార్యుండే పరబ్రహ్మము. ఆచార్యుండే యాధారము. ఆచార్యుండే బ్రహ్మవిద్య ఆచార్యుండే గొప్పధనము

తా॥ ఆచార్యుండే పురుషార్థము ఆచార్యుండే పరమాశ్రయము.

ఇత్యాదితావులయందు ఆచార్యకైంకర్యము ప్రధానంబైనదిగాఁ దెలుపఁబడినందునను, భగవద్భాగవత కైంకర్యంబులు సయితము ఆచార్యానుజ్ఞచే జరింపవలసినవి యైనందునను, ఆచార్య కైంకర్యమును పరిశీలించి విచారించితిమేని యిది భగవదాజ్ఞా సిద్ధంబగుటం జేసి యిదియును భగవత్కైంకర్యంబగును. మరియు ఆచార్యుండును భాగవతులలో నొకఁడుగాన నట్టి యాచార్య కైంకర్యము భాగవతకైంకర్యమున్ను కాఁగలదు. ఈ హేతువులను బట్టి.

తా॥ చక్షురింద్రియ గోచరుండగు గురువునువదలి శాస్త్రవేద్యుండగు గురువును (భగవంతుని) ఎవ్వఁడు స్మరించుకొనునో, అట్టివాఁడు చేతిలోనుండు యుదకమును వదలుకొని మేఘములలో నుండునట్టి యుదకముకై యాశపడునట్టి వానివంటివాఁడు.

తా॥ సులభుండగు గురువును వదిదుర్లభుండగు గురువును (భగవంతుని) యెవ్వఁడు ఉపాసించునో, వాఁడు చేజిక్కిన ధనమును పోగొట్టుకొని భూమిలో నెచ్చటనో గూఢముగా పాతిపెట్టియున్నట్టి ధనమునకై వెదకునట్టి వానివంటివాఁడు.

ఇత్యాదితావులఁ జెప్పియున్నట్లు ఆచార్య కైంకర్యమును విడనాడి భగవత్కైంకర్యాదుల నవలంబింపఁగదు. శ్రీక ణ్ణినుణ్ శిరుత్తాంబను గ్రంథమునఁ జెప్పియున్నట్లు, ఆచార్య

స్తైపిగానుడై, కృటియకోల తిరువనుకాణ్పినాళ్, పెరియ వణ్ కురుకూర్ నకర్ నమ్బికాళ్ ఉరియనా యడియేన్ పె
న్ఱ్ నన్నలమే' ఇత్యాదికళిల్పడియే ఆచార్యాభిమతమెన్ఱు యథాకాలం భగవద్భాగవతకైంకర్యజ్ఞళై యనుభవిక్క ప్రా
ప్తమెన్ఱపడి.

౨౩ ఇక్కైంకర్యపరనుక్కు పరమైకాన్తికళుక్కవిడమే ఉచితస్థానమెన్ఱు.

కర్మశీలరా యిప్పార్క్కు వాసస్థానమాక శాస్త్రార్థ జ్ఞల్ వకుత్త పుణ్యదేశజ్ఞళ్ కలికాలాది దోషజ్ఞళాలే మ్లేచ్ఛా
ది పరిగృహీతజ్ఞళాయ్ 'నాధర్మజనభూయిష్ఠ' మిత్యాదికళిల్ప డియే పరిత్యాజ్యజ్ఞళాకైయాలుమ్, పుణ్యదేశజ్ఞళుక్కు చ్చొ
ల్లుమ్ శిల లక్షణజ్ఞళుక్కు అవ్యాప్త్యతివ్యాప్తికళుణ్డాకైయా లే, ఇవై ప్రాయికజ్ఞళాకైయాలుమ్ ''ఆత్మనస్తుష్టి రేవచ''
ఇత్యాదికళై ప్పార్త్తు తన్నభిమతమాత్రత్తాలే ఒరుదేశత్తై యఱుదియిట్టుకొళ్ళ ప్పార్త్తాల్ అదుతప్పవుమ్ కూడుకైయా
లుమ్ ''ఏకః కార్యం ననిర్ణయేత్'' ఎన్ఱదు శాస్త్రనిషిద్ధమా

కైంకర్య ప్రధానులై యుండి, 'తిరుతణ్ణాకిలుమ్ దేవపిరానుడై
కణ్డియక్కోల తిరుపవళ్ళార్ పెరియవణ్ కురుకూర్ న
గర్ నమ్బిక్కాళ్ ఉరియనాయడియేన్ పెఱ్ఱనన్మైయే' (తిరు
నగరికి నిర్వాహకులగు శ్రీనమ్మాళ్వారులే ప్రాప్యప్రాపకంబులని
నమ్మియుండునట్టి నేను అట్టి శ్రీనమ్మాళ్వారులు ప్రేమించినది
యగుటన బట్టి భగవద్దివ్య మంగళవిగ్రహమును సేవించెదను)
ఇత్యాదిగాథలఁ జెప్పియున్నట్లు ఆచార్యాభిమతంబులనెడి తలం
పుతో కాలపరిస్థితులనుబట్టి భగవద్భాగవత కైంకర్యంబులనను
భవించుట యావశ్యకంబనుట.

౯౩. ఇట్లు కైంకర్యపరుండైనట్టివానికి పరమైకాంతులు
వేంచేసియున్నట్టి స్థానమే యుచితమైనట్టి వాసస్థానము.

దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

కర్మిష్ఠులుగానుండునట్టి వారికి వాసస్థానముగాను శా
స్త్రార్థము లొప్పుకొనినట్టి ప్రదేశంబులు కలికాలదోషం
బులవలన మ్లేచ్ఛాదులచే నాక్రమింపఁబడినవై, 'నాకర్మజ భూ
యిష్ఠం' (కర్మనిష్ఠులుకాని వారుండునట్టి ప్రదేశమున వసింప
కూడదు) అన్నట్లు పరిత్యాజ్యంబు లగుటంజేసియును, పుణ్య
దేశంబుల విషయమగు కొన్ని లక్షణంబులకు అతివ్యాప్త్యవ్యా
ప్తిదోషంబు లుండుటంజేసి యవి సామాన్యంబులైనందునను.
'ఆత్మనస్తుష్టిరేవచ' (తనకు సంతోషముగా నున్నట్టి తావుల
వసించునది) ఇత్యాది ప్రమాణములఁబట్టి తనకిష్టంబైనది య
గుటనుబట్టి మాత్రమే యేదొక ప్రదేశమును వాసస్థానముగా
నేర్పఱచుకొనినట్లైయిన, అదితప్పియునుపోఁదగియుండుటంజేసి
యును 'ఏకః కార్యంననిర్ణయేత్' (ఒక్కండుగా దేనినిన్ని నిర్ణ

క్కై యాలుమ్ రాజసతామసపురుషబుద్ధియోడే కూడిక్కొళ్ళ ప్పార్గళ్ «యయాధర్మ మధర్మంచ కార్యంచా కార్యమేవచ। అయథావ త్ప్రజానాతి బుద్ధి స్సాపార్థ రాజసీ" ఇత్యాదికళి ల్పడియే అవర్కళుడైయ కలక్కత్తై యిట్టు తనక్కుళ్ళ తెళివై యుమ్ కలక్కుమ్పడియాయ్ శాస్త్రక్కైయాలుమ్ సమ్యక్ జ్ఞానహే తువాన సత్త్వగుణోన్మేషత్తాలే అనన్యార్హ శేషత్వ జ్ఞానవా న్గళుమ్ అనన్యోపాయరుమాయ్ అనన్య ప్రయోజనరుమాన ప్రతిబుద్ధాధికారికళ్ ఇఙ్గళుక్కు స్వరూపప్రాప్త స్వామికైం కర్యత్తుక్కు నిలమిదు వెన్ఱు విసంవాదయాయ్ నిర్ణయిత్తు ఆద రిత్తుడనే వర్త్తిక్కుమ్ క్షేత్ర మాహాత్మ్యవర్ణాదికళిన్ఱిక్కే యుక్తి న్దాలుమ్, అవర్గళుక్కు అవ్విడయాళ్గళ్ కణ్ణాఱ్ఱైయే యాకి లుమ్,

శ్లో॥ «నిగృహీతేంద్రియగ్రామో యత్రయత్ర వసేన్నరః।
తత్రతత్ర కురుక్షేత్రం నైమిశం పుష్కరంతథా॥

శ్లో॥ తులసీకాననం యత్ర యత్రపద్మవనానిచ॥
వసన్తి వైష్ణవాయత్ర తత్ర సన్నిహితో హరిః॥

శ్లో॥ యత్ర భాగవతాస్స్నానం కుర్వంతి విమలాశయాః।
తత్తీర్థ మధికం విద్ధి సర్వపాపప్రణాశనమ్॥

యుంపఁ గూడదు' అని చెప్పి యాస్కందున నది శాస్త్ర నిషిద్ధం బగుటం జేసియును, రాజసతామస బుద్ధి గల వారితోఁ జేరి యాలోచించితే (యయాధర్మ మధర్మంచ కార్యంచా కార్యమేవచ అయథావత్ప్రజానాతి బుద్ధిస్సా పార్థరాజసీ' (దేనిమూలముగ ధర్మాధర్మంబులను యథార్థరీతిని తెలిసికొనఁజాలడో, అట్టిబుద్ధి రాజసమనఁ బడుచున్నది) ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు, అట్టివారి యజ్ఞానము మూలముగ తనకున్నట్టి జ్ఞానమున్ను పోవుటకు సిద్ధంబగుటం జేసియును, యథార్థజ్ఞానముకు హేతుభూతంబగునట్టి సత్వగుణము అతిశయించుటచే అనన్యార్హ శేషత్వ జ్ఞానముగలవారును, అనన్యోపాయులును, అనన్య ప్రయోజనులును నగు ప్రతిబుద్ధాధికారులు తమకు స్వరూపంబగు భగవత్కైంకర్యం బొనర్చుటకు అనుకూలంబగు ప్రదేశంబిద్దియని విచారించి నిర్ణయించి ప్రీతితో వసించునట్టి క్షేత్రము ఆర్యావర్తాదులు కాకపోయినను, అట్టిప్రదేశంబున నట్టి లక్షణములు కానఁబడక పోయినను,

తా॥ ఇంద్రియ జయము గలవాఁ డెచ్చట వసించునో, అదియే కురుక్షేత్రము. నైమిశమును, పుష్కరమును నదియే.

తా॥ ఏప్రదేశమున తులసీవనంబు లుండునో, ఏప్రదేశమున, పద్మములుండునో, ఏప్రదేశమున శ్రీవైష్ణవులు వసించుదురో, ఆప్రదేశమున భగవంతుండు సిద్ధముగా నుండును.

తా॥ ఏ తీర్థమునందు నిర్మలమనస్కులగు భగవద్భక్తులు స్నానము చేయుదురో, అట్టి తీర్థము సర్వపాపములను నశింపఁజేయునట్టి దానినిగా నెఱుంగునది.

శ్లో॥ నిమిషం నిమిషార్ధంవా యత్ర తిష్ఠన్తి వైష్ణవాః ।
తద్దేశం మంగళం పుణ్యం తత్తీర్థం తత్తపోవనమ్ ॥

శ్లో॥ యత్రాష్టాక్షరసంసిద్ధో మహాభాగో మహీయతే ।
నతత్ర సంచరిష్యన్తి వ్యాధిదుర్భిక్షతస్కరాః॥

ఇత్యాదికళిల్పడియే సర్వాధికమాన పుణ్యక్షేత్రమా
యిరుక్కైయాలే స్వయం ప్రయోజన త్రివిధకైంకర్య పరనుక్కు
అశేష శేషవృత్తికళుక్కుమ్ ఇదువే విష్ణునివాసాది హేతు
వాన ఉచితస్థానమెన్నపడి. ఇవర్కళుక్కు పరమైకాన్తిత్వ
మావదు? పరతత్వ పంహిత పరమపురుషార్థజ్ఞలిల్ ప్రమాణా
నుగుణమాన వనన్యత్వాధ్యవసాయ విశేషమ్. ఇదువే భాగవత
వైష్ణవ శబ్దజ్ఞళుక్కుమ్ ప్రధానవిషయమ్॥

౨౪. ఇప్పడి తుల్యశీలరైక్కుడైయాదుపోను విపరీత
సంసర్గ మేకాన్తవాస పరిహార్యమ్ ఎన్నదు.

శ్లో॥ "దుర్జనః పరిహర్తవ్యో విద్యయాఽలంకృతోపిసన్ ।
మణినా భూషిత స్సర్పః కిమసౌ నభయంకరః ॥

శ్లో॥ త్యజదుర్జనసంసర్గం భజ సాధుసమాగమమ్ ।
కురు పుణ్యమహోరాత్రం స్మర నిత్య మనిత్యతామ్॥
నానద్భిః కించిదాచరేత్ ॥

తా॥ ఒక నిముషముగాని, అర్థనిముషముగాని యేప్రదేశమున శ్రీవైష్ణవులు నివసించుచుందురో, అట్టి ప్రదేశము మంగళకరమును, పుణ్యకరమును, పుణ్యతీర్థమును, తపోవనమును.

తా॥ అష్టాక్షరమంత్ర సిద్ధిగల మహానుభావుం డెచ్చట వసించునో, అచట వ్యాధులు, దుర్భిక్షము, దొంగలు నుండరు.

ఇత్యాదివాక్యములఁ జెప్పియున్నట్టిది సర్వాధికంబగు పుణ్యక్షేత్రం బగుటంజేసి, స్వయంప్రయోజన త్రివిధ (భగవద్భాగవతాచార్య) కైంకర్యపరులకు సమస్త కైంకర్యంబులకును ఇదియే విఘ్ననివారణాది హేతువగు ఉచిత ప్రదేశం బని యెఱుంగునది. వీరికి పరమైకాంతులనఁగా — పరతత్త్వ, పరహిత, పరమ పురుషార్థంబుల విషయమున ప్రమాణానుగుణంబగు అనన్యత్వాధ్యవసాయము. ఇదియే భాగవతుం డన్నను వైష్ణవుండన్నను ప్రధానంబైనట్టి యర్థము.

౫౨. ఇట్లు తననంటు యనుష్ఠానపరులతో సహవాసము తటస్థింపనప్పుడు, విరుద్ధానుష్ఠానపరులతోఁ జేరక తాను ఏకాంతముగానుండి యట్టివారిని త్యజించుట యుచితము.

దీని యభిప్రాయ మేమనఁగా —

తా॥ దుర్జనుండు విద్యావంతుండైనప్పటికిన్ని వానితో సహవాసము చేయగూడదు. మణితో నలంకరింపఁబడినప్పటికిన్ని, సర్పము భయంకరంబైనది కాదా ?

తా॥ దుర్జన సాంగత్యమును విడనాడునది. సజ్జనసాంగత్యముఁ జేయునది. దివారాత్రములు పుణ్యకార్యముల నొనర్చునది. సంసారమనిత్యంబని నిత్యము స్మరించుకొనునది, సత్పురుషులు కానివారితో నెట్టి సాంగత్యముఁ జేయకూడదు.

శ్లో॥ ఏకాన్తశీలస్యదృఢవ్రతస్యపంచేంద్రియప్రీతినివర్తకస్య।(స్య
అధ్యాత్మయోగేధృతమానసస్యమోక్షోధ్రువోనిత్యమహింసక

ఇత్యాదికళిల్ సాత్వగ్యత్తై యుటైన్ద యావరున్తై యుల్లై యెన్ఱు యథా శక్తి “ పణమాడర వణ్ణైప్పఱ్ఱిలకాలముమ్ వళ్ళిశాళ్ మణవాళర్ మైన్దైత్త పరిశితు” ఎన్ఱు పరసంకల్ప పారవశ్యత్తైయై యనుసన్ధిత్తు “ తామరైకక్కణ్ణావోతనియే తపియాళావో, తామరైకణ్ణయావో వున్నైయెన్ఱుశొల్ శేర్ పదువే” ఎన్ఱుమ్, ఉయిర్ తున్నైయాన వెమ్పెరుమానోడే యుఱుక్క అద్దై ఎణ్ణికొణ్డిరుక్క ప్రాప్తమెన్ఱపడి॥ ౨౮॥

౨౯. ఇవనుక్కు గతిచిన్తనాదికళ్ చిత్తతోషహేతువాన కాలయాపనమ్ ఎన్ఱదు.

ప్రవృత్తిక్కు గతిచింతనాదికళ్ ఉరికర విశేషమాక వేణుమెన్ఱోరు విశేషమున్టిక్కేయుమిక్క విద్యాన్తర సామాన్యత్తాలే ఉత్తరపూర్వాఘాశ్లేషవినాశఙ్గళ్, ఉత్క్రమణవిశే

తా॥ ఏకాంతశీలుండును, దృఢాధ్యవసాయము గల వాఁడును, శబ్దాదీంద్రియ విషయములయెడల వైరాగ్యముగల వాఁడును, భగవద్ధ్యానముచే మనస్సును వశపఱచుకొని నట్టి వాఁడును, దేనినిన్ని హింసింపనివాఁడునగు వానికి మోక్షము గలుగుట నిశ్చయము.

ఇత్యాది వాక్యముల ముఖ్యోద్దేశముఁ దెలిసికొని, యెవ్వరును మనకు సహాయకులు లేకుండుట యనునది యాశేష శాయియగు శ్రీరంగనాథుని సంకల్పంబే యనుకొని భగవత్సంకల్పంబునకు పరవశుండై యుండవలసినదాని ననుసంధించుకొని, ,,తామరైక్కణ్ణావో, తనియేన్ తనియాళావో తామరైక్కైయావో వున్నై యెన్ఱుకొల్ శేర్వధువే'' (ఓ పుండరీకాక్షుఁడా? ఓ యద్వితీయుఁడా! ఓ పద్మమువలె చల్లని హస్తముగలవాఁడా! వొంటరిగా నుండునట్టి నన్ను ఎప్పటికి నీతోఁ జేర్చుకొనెదవు?) అని పాయించినట్లు మనయాత్మకు సహాయ భూతుండగు భగవంతుని చేరుట యెప్పటికో యని యందులకై నిరీక్షించుచుండుట యావశ్యకం బనుట.

౨౫. ఇట్టి వానికి అర్చిరాదిమార్గమును పదేపదే చింతించుకొనుచుండుట మొదలగునవియే మనస్సంతోషకరంబగు కాలక్షేపము.

దీనియభిప్రాయ మేమనఁగా—ప్రపత్తికి అంగములుగాను అర్చిరాదిమార్గ చింతనము మొదలగునవి యావశ్యకంబులనెడి నియమం బెద్దియును లేకున్నను, తక్కిన యుపాసనా

షమ్, హానోపాయనప్రకారమ్, అర్చిరాదిమార్గమ్, అపవర్గ
దశావిశేషమెన్ఱివఱ్ఱిల్ నుడైయ చిన్తనం ప్రపత్తికంగమాక
కొళ్ళవేణుమోవెన్ఱు ఊహిత్తవర్గళ్ కండోక్తమాన వర్ధనం
చకత్రైయుమ్ తత్త్వవిత్తుక్కు ముముక్షుత్వ ప్రాప్తమాన స్వత
న్త్రకర్తృత్వాది బుద్ధివిశేషత్యాగత్రైయుమ్ ఒళిన్దవఱ్ఱిల్
“ప్రపత్తేః క్వచిదప్యేవం పరాపేక్షా నవిద్యతే” ఎన్ఱదుక్కు
సంకోచకరిల్లామైయాలుమ్ “మాకన్దైకున్దం శరణ్పదక్కన్న
వఱ్, ఏకమెన్ణుమిగాప్పకలిన్ఱనే” ఇత్యాదికళ్ ఉపాయాన
తారికళ్నెన్ఱు ఉపేక్షిక్క ప్రార్త్తాలుమ్ విలక్కవొణ్ణాదపడి
మనస్సుక్కన్వత ప్రాప్తవిషయత్తిల్ పిఱన్ద ప్రావణ్యాతిశయత్తై
కొల్లుకిఱదాకైయాలుమ్, ఇప్పడియిరుక్కిఱ గతిచిన్తనాదికళ్
“ద్వయమర్థానుసన్ధానేనసహ సదైవం వక్తా యావచ్ఛరీర
పాత మత్రైవ శ్రీరంగే సుఖమాస్వ । అరాధయహారిం భ

ద్వ్యపాయంబులతోఁ బాటు దీనిఁ గొనుటచే [1]పూర్వోత్తరాఘాశ్లేషవినాశములును, ఉత్క్రాంతిమార్గ విశేషములును, హార్దోపాయన ప్రకారమును, అర్చిరాదిమార్గము, అపవర్గదశా విశేషమును వీటినియను సంధించు కొనుచుండుటను ప్రపత్తి కంగంబుగాఁ గొనవలయునని యూహించి చూచినట్లయిన, కంఠోక్తంబైనట్టియర్థపంచకమును, తత్త్వవేత్తకు ముముక్షుత్వమును బట్టియుండునట్టి స్వాతంత్ర్య కర్తృత్వాది బుద్ధి విశేష త్యాగమును తప్ప "ప్రపత్తేః క్వచిదప్యేవం పరాపేక్షా న విద్యతే" (ప్రపత్తి వేఱొకదానిసహాయము నపేక్షింపనిది) అని చెప్పిన రీతి సౌలభ్యమును లేకుండుటం జేసియును, "మాక వైకున్దమ్ కాణ్బదర్కెన్మనం ఏకమెణ్ణు మిరాప్పకలిన్ఱియే" (రాత్రి పగలన్నమాట లేకుండ ఎల్లప్పుడును నామనస్సు శ్రీవైకుంఠము నెప్పుడు సేవింతునా యని చింతించుచుండును) ఇత్యాదులు ఉపాయములకు (ప్రపత్తికి) ఉపకారకంబులు కావని యుపేక్షింపదలంచినను, తప్పించుకొనుటకు వీలులేనట్లు మనస్సునకు స్వతః ప్రాప్తంబగు విషయమునఁ గల్గిన ప్రావణ్యముఁ దెలుపునవి యగుటం జేసియును, ఇట్టివిగా నుండునట్టి గతిచింతనాదులు "ద్వయమర్థానుసంధానేన సహ సదైవం వక్తా యావచ్ఛరీరపాతమత్రైవ శ్రీరంగే సుఖమాస్వ । అరా

---

(1) బ్రహ్మవేత్తయొక్క సంచిత పాపకర్మములు బ్రహ్మవిద్యామాహాత్మ్యముచే నశించుననియు అందుచేతనే యాగామి పాపకర్మంబు లీతనితో సంబంధింపవనియును వేదాంతశాస్త్రము తెలుపుచున్నది. దీనిని బ్రహ్మవేత్త సర్వదాయును సంధించుకొనవలయు ననెడి నియమము కద్దు,

త్తాఙ్ గమయిష్యామి వానరాః । శీఘ్రలన్ద శ్లోకనినైన్దు పో

క్కు కేళ్ శూర్పణియైయినాళ్ త్తుయిరై ఎన్నినైన్దు పోక్కు పరి

ప్పాను'' ఇత్యర్థికళిల్పడియే విరహిణీవృత్తాంతన్యాయత్తాలే

చిత్తసంశ్లేష హేతుక్కళుమాయ్ ఉచితమాన పోదుపోక్కు

ఱుమక్కు మెన్ఱపడి.

శ్లో॥ సమీహం రాజసింహస్య రామస్యవిదితాత్మనః।

సంకల్పహయసంయుక్తై ర్యాస్తీమివ మనోరథైః॥

శ్లో॥ నైషా పశ్యతి రాక్షస్యో నేమాన్ పుష్పఫలద్రుమాన్।

ఏకస్థ హృదయానూనం రామమేవాను పశ్యతి॥

ఇత్యాదికళై యిఙ్గే యనుసన్ధిప్పదు॥

౨౯. చాతకవృత్తియాన వివనుక్కు అన్తిమ ప్రత్య

యం స్వయత్నసాధ్యమన్ఱు ఎన్ఱదు.

అన్తిమప్రత్యయ విశేషానుగుణమాక ఫలవిశేష సిద్ధి

యెన్ఱు అష్టమాధ్యాయత్తిల్ అరుళిచ్చెయ్ద ప్రకారత్తై నినై

ధయుః హరింభక్త్యా గమయిష్యామి వాసరాన్ ॥ శీర్
కలంద శొల్ నిఱైన్దపోక్కా రెల్ శూళ్ వినైయై నాళ్ తొఱుమ్
నైయె ఎన్నన్దపోక్కు వరిప్పోదు'' (అరాను సంధా ...లో
సర్వదా ద్వయానుసంధానముఁ జేసికొనుచు యావజ్జీవము
శ్రీరంగక్షేత్రమునందు సుఖముగా వసింపుము) (భక్తితో భగ
వంతుని యారాధించుచు కాలముగడిపెదను.) (కల్యాణగుణము
లతోఁ గూడియుండునట్టి భగవన్నామములను అనుసంధించు
కొనుటచే పాపంబులను పోగొట్టుకొనకపోతే మరల వానిని
ట్లు పోగొట్టుకొనుట?) ఇత్యాదులయందు చెప్పియున్నట్లు విర
హిణీ వృత్తాంత ప్రకారము మనస్సంతోషకారణంబులైన
సత్కాలక్షేపములుగానున్న యుండగలవని యెఱుంగవలెను.''

తా॥ సీతాపిరాట్టి సంకల్పరూపంబులగు గుఱ్ఱములై
ఈడ్చునట్టి మనోరథంబులతో సుపస్థుండగు శ్రీరామచం
ద్రుని సన్నిధికి పోవుచున్నట్లున్నది.

తా॥ ఈమె మనస్సు ప్రక్కనుండు రాక్షసస్త్రీలపై
గాని, పుష్పవృక్షములపై గాని పోనందున, ఈమె వారిఁజూడక,
సర్వదా శ్రీరామచంద్రుని యందే మనస్సు గలదైనందున
ఆయననే చూచుచున్నది.

ఈ పైవాటినిన్ని ఈసందర్భమున ననుసంధించుకొనేది.

౨౬. చాతకవృత్తియగు ఈతనికి అంతిమస్మృతి
స్వప్రయత్నముచే సాధించుకొనవలసినది కాదు.

దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

అంతిమప్రత్యయము (మరణకాలమునందు చేతనికిఁ గల
యనుసంధానము) అనుగుణముగ ఫలము సిద్ధింపఁగలదని

త్తునముక్కుమ్ ప్రాప్యవిషయత్తిల్ అంతిమప్రత్యయత్తై నామే సాధిక్కవేణుమెన్ఱు నినైత్తిరుక్కవేణ్డామ్,

శ్లో॥ స్థితే మనసి సుస్వస్థే శరీరేసతి యోనరః ।
ధాతుసామ్యే స్థితే స్మర్తా విశ్వరూపంచ మామజమ్ ॥

శ్లో॥ తతస్తం మ్రియమాణన్తు కాష్ఠపాషాణసన్నిభమ్ ।
అహంస్మరామి మద్భక్తం నయామి పరమాంగతిమ్ ॥

శ్లో॥ జ్ఞానసమకాలముక్తాః కైవల్యం యాతి గతశోకః ।
తీర్థే శ్వపచగృహే వానష్టస్మృతిరపిపరిత్యజన్ దేహమ్॥

చూ॥ శరీరపాతసమయేతు కేవలంమదీయయైవదయయా ।
అతిప్రబుద్ధోమామేవావలోకయన్ అప్రచ్యుతపూర్వ సంస్కారమనోరథః ॥

పా॥ ఎయ్ప్పెనైవన్దు నలియుమ్బోదఙ్గేదు నానునై ఉనైక్కమాట్టేన్ అప్పోదైక్కిప్పోదే శొల్లివైత్తేన్”

ఇత్యాదికళిల్పడియే భగవత్కృపైయాలే అదువున్దానే వన్దాకిల్ కాణ్గిరోమెన్ఱు పరమఫలత్తిలుళ్ళె అన్తిమప్రత్యయత్తిలుమ్ నిర్భరనాయ్ “యం యోగినః ప్రాణవియోగకాలే యత్నేన చిత్తే వినివేశయన్తి” ఎన్గిఱ శ్లోకత్తై విట్టు చాతకవృ

శ్రీభగవద్గీతలయొక్క యెనిమిదవ యధ్యాయమునఁ దెలిపియు న్నట్టిదానిఁ దలంచుకొని, మనకున్ను ప్రాప్యవస్తువు (భగవం తుని) విషయమున నంతిమ ప్రత్యయమును మనమే సాధించుకొనవలయునని తలంచి యుండవద్దు.

తా॥ మనస్సు స్థిరముగానుండి, శరీరము స్వస్థముగా నుండి యెవ్విధమైన జాడ్యమున్ను లేకుండయున్నప్పుడు, ఎవ్వం డు నావిశ్వరూపమును స్మరించుకొనుచున్నాఁడో, అటుపిమ్మట అట్టి నాభక్తుండు మృతినొంది కట్టెవలె బడియుండునప్పుడు వా నిని నేనే స్మరించుకొని వానికి సద్గతిని గలుగఁజేయఁగలను.

తా॥ నాభక్తుండైనవాఁడు పుణ్యక్షేత్రమునఁ గాని ఛండాల గృహమునఁగాని స్మృతితప్పియైనను మరణించి నట్లయిన మోక్షమును బొందగలడు

తా॥ మరణకాలమున నాయొక్క దయచేతను మాత్ర మే జ్ఞానాధిక్యము గలవాఁడై నన్నే సాక్షాత్కరించుచు పూర్వసంస్కారమునున్ను మనోరధమునున్ను బోగొట్టుకొనక నన్ను పొందును.

తా॥ స్వామీ ! మరణబాధతో శ్రమపడుచు స్మృతి తప్పియున్నప్పుడు నిన్ను స్మరింపజాలను. కావున నప్పటికిగాను యిప్పుడే ప్రార్థించుచున్నాడను,

ఇత్యాదివాక్యములఁ జెప్పియున్నట్లు, భగవత్కృపచే నది తనంతనే గలిగినట్లయిన, చూచుకొందమనుకొని భగవత్ప్రా ప్తివిషయము నందువలెనే యంతిమ ప్రత్యయము విషయము నను్న నిశ్చింతుండై, ‹‹యం యోగినః ప్రాణవియోగకాలే యత్నేనచిత్తే వినివేశయన్తి” (ఏపరబ్రహమును యోగులు

త్రియాయ్ కృష్ణమే ఘత్రిసుడైయ కృపారసత్తై ప్పాక్త్తిగుక్కు ఉచితమెన్నపడి. "నత్వస్థా న్నిభృతో భజస్వైనం యాచారాం వ్యవస్థాపయ" ఎన్గిఱ శ్లోకత్తిల్ తాత్పర్యత్తైయుమ్ ఇఙ్గే యనుసన్ధిప్పదు.

౨౭. ఇప్పడి కృష్ణకృత్యమాన ఆత్మసమర్పణ యాగత్తిఱ్కు భగవత్సంకల్పసాధ్యమాన దేహనాన మవభృథమెన్నదు

న్యాసవిద్యై యిల్ విధిక్కప్పట్ట వాత్మసమర్పణయాగం సాఙ్గమాక సకృత్కర్తవ్య మెన్ఱు ప్రమాణసిద్ధమాకై యాలుమ్ "ఏవం శరణ మభ్యేత్య భగవన్తం సుదర్శనం । అనుష్ఠిత క్రతుశతో భవత్యేవ నసంశయః" ఇత్యాదికళిఱ్పడియే ఉత్తరానువాకం పూర్వోక్త ప్రపత్తిఫలత్తైప్పఱ్ఱ కర్తవ్య శేషమిల్లై యెన్ఱు తోఱ్ఱుకైక్కాక సర్వకర్తవ్యఙ్గళు మివనుక్కత్తానే సమ్పన్నఙ్గళెన్ఱు తానే ప్రశంసిక్కిఱదాకై యాలుమ్ ఇవనుక్కు మరణత్తై అవభృథమెన్ఱు శొన్నదుక్కు ఇన్ద యాగత్తు

ప్రయత్నముతో మరణకాలమున తమ మనస్సునం దుంచు కొందుగో) అనుతావున జెప్పియున్నట్టి స్వప్రయత్నమును విడనాఁ, చాతకవృత్తి గలవాఁడై శ్రీకృష్ణుండనెడి మేఘము యొక్క కృపారసంబుకై నిరీక్షించుచుండునది యనుట. ,,సత్వస్థాన్నిభృతో భజస్వ సమయాచారాన్ వ్యవస్థాపయ'' అను శ్లోకముయొక్క తాత్పర్యమునున్ను యీసందర్భమున ననుసంధించుకొనునది.

౨౦. ఇట్లు క్షణమాత్రకాలములో నొనర్పంబడునట్టి యాత్మసమర్పణ రూపంబగు యాగముకు భగవత్సంకల్పసాధ్యంబగు దేహావసానమే (మరణమే) అవబృథ స్నానము.

దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

న్యాసవిద్యయందు (ప్రపత్తి శాస్త్రమునందు) విధింపఁబడినట్టి యాత్మసమర్పణయాగము సాంగముగ నొక్కతూరిమాత్రము చేయవలసినది యనెడి విషయము ప్రమాణసిద్ధంబగుటఁ జేసియును, ,,ఏవంశరణ మభ్యేత్య భగవంతం సుదర్శనం అనుష్ఠితక్రతు శ్శోభవత్యేవ నసంశయః'' (ఇవ్విధముగ భగవంతుని శరణుజొచ్చినట్టివాఁడు నూర్లకొలది యాగంగంబుల నొనర్చినట్టివాఁడు కాఁగలఁడు సంశయము లేదు) ఇత్యాదివాక్యములయందుఁ జెప్పియున్నట్లు, ఉత్తరానువాకముపూర్వానువాకమునఁ జెప్పఁబడినట్టి ప్రపత్తియొక్క ఫలమును గుఱించి మరలచేయవలసిన దేదియును లేదని తెలుపుటకుగాను సమస్తకర్తవ్యంబులును తమంతనే యాతనికవి యొనగూడుచున్నవని తానే స్వయముగ కొనియాడి యుండుటం జేసియును, ఈతనికిఁ గలుగఁబోవునట్టి మరణంబు అవబృథంబని చె

కు వేఱొరు అవభృథమిల్లై ,,శరణమాకు న్దనతా ళదైన్దా
ర్కెల్లామ్, మరణమానాల్ వైకున్దం కుడుక్కు మ్బిరాణ్"
ఎన్గిఅపడియే దేహపాతానన్తరం దివ్యలోకప్రాప్తియుణ్డామెన్గి
అత్తిలే తాత్పర్యమ్.

అల్లదిననుక్కు స్వయమనుష్ఠేయమన్ఱిక్కే భగవత్సం
కల్ప మాత్రత్తాలే ఒరుకాలత్తిలే ,,కృతకృత్యాః ప్రతీక్షంతే
మృత్యుం ప్రియమివాతిథిమ్," ఎన్ఱు కణ్డిరుక్క క్కడవ మర
ణత్తై ఇవనుక్కొరు కర్తవ్యమాక విధిప్పికత్తల్ కానేవరు కిఱ
మరణత్తిలే అవభృథదృష్టి పణ్ణ విధిప్పిత్తత్ శెయ్కిఱదన్ఱెన
వది.

౨౮. సదాచార్యపరిగ్రహాత్తుక్కు మున్బుళ్ళ వనా
టికాలమెల్లామ్ ఒరు కాళరాత్రి ఎన్ఱదు.

శ్లో॥ అచేతనాపరార్థాచ నిత్యా సతతవిక్రియా ।
త్రిగుణా కర్మిణాం క్షేత్రం ప్రకృతే రూపముచ్యతే ॥

ప్పినదాని కభిప్రాయం బేమనఁగా నీయాగముకుగాను వేఱొక్క యవభృథ స్నానంబనునది లేదు. అయితే ,,శరణమాకుంత న తాళ్‌దైన్దార్క్కెల్లామ్ । మరణమానాల్ వైకుందం కొడుక్కుమ్ పిరాన్'' (భగవతుండు తన శ్రీపాదముల నాశ్రయించినట్టి వారందఱికిన్ని మోక్షోపాయంబై శరీరావసానమున మోక్షము నొసంగఁగల యుపకారకుండు) అన్నట్లు దేహము విడిచిపోయినప్పుడు దివ్యలోక (శ్రీవైకుంఠ) ప్రాప్తి గలుగఁగల దనుట.

అథవా ఈతనిచే స్వయముగ అనుష్ఠింప వలసినది కాకుండ, భగవత్సంకల్ప మాత్రముచే నేదొక కాలమున, ,,కృతకృత్యాః ప్రతీక్షన్తే మృత్యుం ప్రియమివాతిథం' ,,(ప్రపన్నులు మృత్యువును ప్రియమైనట్టి యతిథినిగాఁదలంచి నిరీక్షించుచుందురు) అన్నట్లు నిరీక్షించియుండవలసినట్టి మరణమును ఈతనిచే నొనర్పవలసినట్టి దానినిగా విధించుట గాని, అట్టిమరణమును అవభృథస్నానమునుగాఁదలంచి యుండవలయునని విధించుటగాని యీసందర్భమునఁ జెప్పఁబడలేదని యెఱుంగునది.

౨౮. సదాచార్యునిచే నంగీకరింపఁ బడుటకు పూర్వము గడచిన యనాది కాలమంతయు నొకప్రళయ కాలరాత్రివంటిది.

దీని యభిప్రాయ మేమనఁగా—

ఇ॥ అచేతనమును, యితరులకుగానే యేర్పడియుండునట్టిదియును, నిత్యమును, పదేపదే మార్పు నొందునదియును, సత్వరజస్తమోగుణాస్పదం బైనదియును, కర్మానుభవము నొనర్చుటకు స్థానభూతంబైనదిగాను నుండుట ప్రకృతియొక్క లక్షణము.

శ్లో॥ దారుణ్యగ్నిర్యథా తైలన్తిలే తద్వత్పుమానపి।
ప్రధానేవస్థితే వ్యాపీ చేతనాత్మాత్మవేదనః॥

బ్ర॥ సూ॥ దేహయోగాద్వా సోపి॥

బ్ర॥ సూ॥ తదన్తర ప్రతిపత్తౌ రంహతి సంపరిష్వక్తః।
ప్రశ్నినిరూపణాభ్యామ్॥

ఇత్యాది కళిల్పడియే అనాదికాల మాయాయా
త్కర్మమూల త్రిగుణద్రవ్యరూప తిరస్కరణీ సంవృతనాయ్
బీజాంకురన్యాయత్తాలే శజ్గిలిత్తువక్కాయ్ పోరుకిఱ వపచార
ప్రవాహత్తిలే ఇరుళ్ తరు మాఞాలత్తుళ్ళే యిరున్దు మెట్టుమి
రణ్డుమాన ఇక్కట్టళై యఱియాదే స్వయంప్రకాశనాన తన్ను
డైయ వాకారజ్గళైయుమ్ కాణమాట్టాదే ఎజ్గాన్ఱు మెజ్గు
మొళివఱ నిఱైన్దు నిత్యాసన్నమాన సిరపాయ మహానిధియై
యుమ్ కాణప్పెరాదే ప్రకాశవృత్తి శూన్యతైయాలే కాళ
రాత్రికల్పమాన అనాదికాలమెల్లామ్ అనాదిమాయైయాలే
సుప్తనాయ్ క్కిడక్కిఱ వాత్మావుక్కు ఇవ్వవస్థైకళిల్ పకల్
శాస్త్రైకార్క ఆచార్యపరిగ్రహం అరుణోదయం మోప్పాలే తోన్ఱు
కిఱదాకైయాలే.

శ్లో॥ గుశబ్దస్త్వంధకారస్స్యాద్రుశబ్దస్తన్నిరోధకః।
అంధకారనిరోధిత్వాద్గురు రిత్యభిధీయతే॥

తా॥ దారువునందు అగ్నివలెను, తిలలయందు తైలలమువలెనున్ను ప్రకృతియం దీపురుషుండు వ్యాపించియున్నట్టి వాఁడును, చేతనుండును, స్వవిషయజ్ఞానము గలవాఁడును.

తా॥ దేహసంబంధముచేగాని, సూక్ష్మాచిత్సంబంధముచే గాని జీవుని స్వాభావికస్వరూపము తిరోహితమగుచున్నది.

తా॥ జీవుండు భూతసూక్ష్మములతోఁగూడి దేహాంతరమును బొందునట్లు పంచాగ్ని విద్యయందలిప్రశ్నోత్తరములవలనఁ దెలియుచున్నది.

ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు, అనాదికాలముగ మోక్షము గలుగువరకును, కర్మమూలముగ సత్వరజస్తమోగుణమయంబగు వస్తువనెడి తెరచే మూయఁబడినవాఁడై (అజ్ఞానావృతుండై బీజాంకురన్యాయముచే సంశ్లిష్టబంధముగా నుండునట్టి యుపచారప్రవాహమునందు అజ్ఞానాంధకారములోఁ బడియుండి, దశవిధకష్టంబుల నెఱుంగక, స్వయంప్రకాశుండగు తనయొక్కయాకారంబును తెలిసికొనక, కొంచమైనను వ్యవధానములేక యంతటను వ్యాపించినదియును, నిత్యాసన్నంబును నిరపాయంబునగు మహానిధినిన్ని (భగవంతునినిన్ని) సాక్షాత్కరింప లభింపక, జ్ఞానప్రకాశము ప్రసరించుటయైనను లేనందున ప్రళయకాలరాత్రిఁ బోలియుండునట్టి యనాది కాలముగ, యనాదిమాయచే మైమరచి యుండునట్టి యాత్మకు యీయవస్థయందు పగలు (జ్ఞానప్రకాశము) దెలియవచ్చుటకుగాను, ఆచార్య పరిగ్రహము అరుణోదయమువంటిదిగాఁ దెలియుటంజేసి,

తా॥ గురువనఁగా గుశబ్దమున కంధకారమని యర్థము. రుశబ్దముకట్టి యంధకారముఁ బోగొట్టునదని యర్థము

శ్లో॥ ఆచినోతిహి శాస్త్రార్థా నాచారే స్థాపయత్యపి।
స్వయ మాచరతేయస్మా త్తస్మా దాచార్యఉచ్యతే॥

ఇత్యాదికళిల్పడియే ఇప్పొరుళై సిఱ్కవల్లయ్యానచ్చుడర్ విళక్కైత్తన్ను నల్వళికాట్టిన పరమోపకారకన్ తిఱత్తిల్ "బ్రహ్మవిద్యాప్రదానస్య దేవైరపి నశక్యతే। ప్రతిప్రదాన మథవా దద్యాచ్ఛక్తిత ఆదరాత్" ఎన్గిఱపడి నిత్యఋణి యాయ్ "ఎన్నైత్తీమనంకెడుత్తా యునక్కెన్ శెయ్ కేన్" ఎన్ఱు నిన్నైవురులైయాడే "అముత్ర పరత్రచాపి నిత్యం యదీయచరణౌ శరణం మదీయమ్" ఎన్ఱిరుక్క ప్రాప్త మెన్ఱపడి.

౨౯. పిన్బు దేహావసానత్తళవుమ్ నల్విడివు ఎన్ఱదు.

ఇప్పడి ఫలమూలమాన వాచార్య పరిగ్రహం పిఱన్దదాకిల్ అత్తాల్ అస్థిస్థూణాదిలక్షణశరీరకారాగ్రహం విడుమళవుమ్ ప్రారబ్ధకర్మవిశేషత్తాలే అజ్ఞానాంధకార లేశమిళై

అజ్ఞానాంధకారమును పోఁగొట్టునట్టి వాఁడగుటంజేసి గురువనఁబడుచున్నాఁడు.

తా॥ శాస్త్రమునఁ దెలుపఁబడినట్టి సద్విషయములఁ దెలిసికొని వాటిని శిష్యులకుఁ దెలిపి వాటిప్రకారము తానున్ను ప్రవర్తించునట్టివాఁడు ఆచార్యుం డనఁబడును.

ఇత్యాదితావులం జెప్పియున్నట్లు, ఈ యజ్ఞానాంధకారమును పోఁగొట్టఁగల జ్ఞానంబగు దీపము నొసంగి, మంచిమార్గమునుజూపించినట్టి పరమోపకారుని విషయమున ««బ్రహ్మవిద్యాప్రదానస్య దేవైరపిన శక్యతే। ప్రతిప్రదాన మథవాదద్యాచ్ఛక్తిత ఆదరాత్'' (బ్రహ్మవిద్య నొసంగినదానికి గాను ప్రతి యిచ్చుట యిద్దియని దేవతలకున్ను తెలియదు. అథవా ఆదరించి శక్తికొలది యిచ్చునది) అని చెప్పియున్నట్లు నిశ్చయుణియై ««ఎన్నెఞ్జత్తీ మనంకెడుత్తాయ్ ఉనక్కు శెయ్ వేన్'' (నాయొక్క దుష్టమైనట్టి మనస్సును పోఁగొట్టినావు నీకేమిచేయఁగలను ?) అని కృతజ్ఞుండై, ««అముత్రపరత్రచాపి నిత్యంయదీయ చరణౌ శరణంమదీయం'' (ఈలోకమునఁగాని, పరలోకమునఁగాని, నీశ్రీపాదంబులే నాకు రక్షకంబులు) అనెడి నిశ్చయముతో నుండుట యావశ్యకమనుట.

౨౯. అటుపిమ్మట దేహావసానమువరకును మధ్యనుండుకాలము సుప్రభాతము వంటిది.

దీని యభిప్రాయమేమనఁగా—

ఇట్లు ఫలమూలంబగు ఆచార్యాంగీకారము గల్గినట్లయిన, దానివలన అస్థిమాంసాది పూర్ణంబగు శరీరంబనెడి కారాగృహమునుండి విడదల యగువరకును, ప్రారబ్ధకర్మ విశే

నాయ్ నడన్దాలుమ్ సదాచార్యప్రసాదత్తాలే జ్ఞానవైరాగ్య భక్తికళ్ వూర్ణాప్పాలే వికసిక్కుంపడియుమ్ ఇత్తాలే తనక్కు వరుకిఱ ఆమోదత్తైయుమ్ అనుభవిత్తుక్కొణ్డు ప్రబుద్ధనాయ్ (౧) పలశిర్ ఐఙ్గళుక్కుట్టి ప్పగుక్కుఱ వడుక్కైయున్ మొళ్ళున్ది రున్దు "నిస్సంశయస్సుఖమాస్వ" ఎన్గిఱపడియే ప్రతిష్ఠితబుద్ధి యాయిరున్దు,

శ్లో॥ అనయాహంవశీభూతః కాలమేతన్నబుద్ధవాన్ ।
ఉచ్చమధ్యమనీచాం తాం తామహం కథమావసే ॥

శ్లో॥ అపేత్యాహమిమాంహిత్వాసంశ్రయిష్యేనిరామయమ్
అనేన సామ్యం యాస్యామి నానయాహామచేతసా॥

క్షమం మమసహానేన నైకత్వమనయాసహ।

ఇత్యాదికళిఱ్పడియే మేల్ వరుకిఱ సర్వానిష్టనివృత్తి యైయుమ్ నిరతిశయ మహానందేష్టప్రాప్తియైయు మ్నారత్తు ఇవ్రైయుళ్ళలోడుక్కు ఇరుక్క ప్రాప్తమెన్నపడి.

౩౨. మేల్ ముముక్షుక్కు స్వచ్ఛన్దకైంకర్యం మహోత్సవ దివసమ్ ఎన్నమ,

ముముక్షువాయ్ కృతకృత్యనాన వాత్మావై ఒరువా

షంబులచే కొంచముగ అజ్ఞానాంధకారముతో ప్రవర్తించు చున్నను, సదాచార్యానుగ్రహముచే జ్ఞాన, వైరాగ్య, భక్తులు పుష్పమువలె వికసితంబు లగుటయును, ఇందు మూలముగ తనకుఁగలుగునట్టి యానందమును అనుభవించుచు మేల్కాంచిన(జ్ఞానముగల)వాఁడై, నానావిధంబులగు క్షుద్రఫలములననుభవించుట యనెడి పడకనుండి లేచివచ్చి, ‹‹నిస్సంశయ స్సుఖమాస్వ'' (నిస్సంశయుండవై సుఖముగా నుండుము') అన్నట్లు స్థిరమైనట్టి యధ్యవసాయము గలవాఁడై,

తా॥ ప్రకృతివశమున నుండి గడిచిన కాలము నెంత మాత్రము గమనింపకపోతిని. విషమావస్థలుగల ప్రకృతితో నేనెట్లు వసింపఁగలను?

తా॥ నేను యీప్రకృతిని విడనాడి యానందమయుండగు భగవంతుని యాశ్రయించెదను. అందువలన నేను భగవంతునితో సామ్యమును బొందగలవాడను గాని, అచేతనంబగు ప్రకృతో సామ్యముఁ బొందుట నాకుఁదగదు కదా!

ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు, రాబోవు సర్వానిష్టనివృత్తినిన్ని, నిరతిశయ మహానందంబగు ఇష్టప్రాప్తినిన్ని చూచి సర్వేశ్వరుని విషయమున నమ్రుఁడై యుండుట యావశ్యకం బగుట.

౩౦. దేహావసానముకుపిమ్మట ఎల్లప్పుడును పరమపదమున స్వేచ్ఛగ కైంకర్యమొనర్చునట్టికాలము మహోత్సవ దివసము.

దీని యభిప్రాయ మేమనఁగా—

ముముక్షువై కృతకృత్యుండగు (ఆత్మసమర్పణము నొ

కారత్తినిన్రుమ్ పెర్ఱ మహారత్నత్తై మణ్పత్తై కట్టికు

మాపోలే స్థూలసూక్ష్మప్రకృతిసమ్బంధత్తై కళైత్తు సర్వతో

ముఖమాన ప్రకాశత్తైయుడైయ శ్రీ కౌస్తుభత్తైప్పోలే హృద్య

నాకువదాకవడియిలే మిళావక్కైక్కలమ్ కొణ్డరుళిన శ్రియః

పతి తిరువడికళిలే అవన్తన్నైప్పోలే దేశకాలాది పరిచ్ఛేద

మన్రిక్కే ఇరుప్పదాయ్ ''సాయుజ్యం ప్రతిపన్నా యే తీవ్ర

భక్తా స్తపస్వినః। కింకరా మమ తే నిత్యం భవన్తి నిరుప

ద్రవాః॥ భవంతమేవానుచరన్నిరన్తరం'' ఇత్యాది ప్రమాణ

ప్రసిద్ధమాయ సిద్ధజళాన కైంకర్యమహోత్సవత్తుక్కు ''మా

ముపేత్యతు కౌన్తేయ పునర్జన్మ నవిద్యతే। మాముపేత్య పు

నర్జన్మదుఃఖాలయ మశాశ్వతమ్। నాప్నువంతి మహాత్మాన

స్సంసిద్ధిం పరమాంగతాః'' ఇత్యాదికళిప్పడియే అపరస్థిమ

ల్లాదపడి ఒరుకాల్ విడిన్దదివసమాయ్ యథావస్థితాత్మస్వ

రూపావిర్భవత్తుక్కు మూలమాయుదయాస్తమయజ్ఞభుమ్ ఉ

పరాగముమన్రిక్కే అనపాయ ప్రభాన్వితనాన వపరిచ్ఛిన్నా

నర్చినట్టివాఁడగు ఆత్మకుఁగల, స్థూలసూక్ష్మ ప్రకృతి సంబంధమును ఒకగనిలోనుండి వెదకి తీసినట్టి మహారత్నముకుఁ జుట్టుకొని యుండునట్టి మట్టిని కడిగితీసి వేయునట్లు, తీసివేసి, సర్వతోముఖంబగునట్టి ప్రకాశముఁ గలుగఁజేసి, శ్రీకౌస్తుభమణివలెనే మనోహరంబగుటనుబట్టి యీతనిని ముందుగానే దాసునిగానధీనపఱచుకొనినట్టి శ్రియఃపతియొక్క శ్రీపాదసన్నిధియందు, వానివలెనే దేశకాలాది పరిచ్ఛేదంబులు లేనిదై యుండినదై, "సాయుజ్యం ప్రతిపన్నా యే తీవ్రభక్తాస్తపస్వినః। కింకరామమతే నిత్యంభవంతి నిరుపద్రవాః। భవస్తమేవానుచరన్నిరంతరం" (తీవ్రమైనట్టి భక్తిగలవారును, తపోవంతులును, నాతోసాయుజ్యమును బొందినట్టి వారు ఉపద్రవరహితులై యెల్లకాలము నాకింకరులై యుందురు.) (ఓ స్వామీ నిన్నే యనుసరించి యుందుము) ఇత్యాది ప్రమాణంబులను బట్టియును సంప్రదాయమును బట్టియును నిరూపితంబైనట్టి కైంకర్య మహోత్సవమును "మాముపేత్యతు కౌంతేయ పునర్జన్మనవిద్యతే మాముపేత్యపునర్జన్మ దుఃఖాలయ మశాశ్వతం' నాప్నువంతి మహాత్మానః సంసిద్ధిం పరమాంగతాః (ఓ యర్జునా! నన్ను పొందినవారికి పునర్జన్మము లేదు. నన్ను పొందుటచే పరమంబగు సిద్ధిని పొందినట్టివారికి నశ్వరమును దుఃఖకరమునగు పునర్జన్మము రాఁజాలదు) అనియును ఈ మొదలగు తావులయందుఁ జెప్పియున్నట్లు, ప్రొద్దుగూకుటలేకుండ, ఒక్కతడవగానే తెల్లవారినట్టిదివసంబై యథావస్థితాత్మస్వరూపావిర్భావమునకు మూలభూతంబై ఉదయాస్తమయంబులుగాని ఉపరాగము (గ్రహణబాధ) గాని లేకుండ అనపాయ

దిత్య నెన్ఱనుసన్ధిత్తవనుడైయ నిత్యోదయమే తనక్కు నితా భ్యుదయమాక నిరూపిత్తు క్కొణ్డిరుక్క ప్రాప్తమెన్ఱపడి.

ఈశ్వరనుక్కు ఆత్మప్రాప్తియుమ్ ఆత్మావుక్కు ఈశ్వరప్రాప్తియిల్లై, ఎన్ఱుమ్ పేఱుమిఴవుమిరణ్డు మవనతెన్ఱు మిదిఱ్పరికారత్తిల్ శొల్లుమ్ వార్త్తైకళుక్కెల్లామ్ పరశేష త్తైకరసనాన తనక్కు అపవర్గదశైయిల్ వరుమతిశయముమ్ సర్వశేషిక్కు పుష్పాఙ్గరాగ పరిమళాదివ ద్భోగ్య మెన్ఱను సన్ధిక్క ప్రాప్తమెన్ఱు తాత్పర్యమ్.

౩౧, ఇదు సాత్త్వికహృదయఙ్గమైయాన రహస్యరత్నా వలీ' ఎన్ఱదు,

ముదలక్కువితుడఙ్గి మువ్వదువాక్యఙ్గళినాలే ప్రతిపాది త్తవర్థఙ్గళైయెల్లామ్ మోక్షశాస్త్ర సారభూత మూలమన్త్రా దికళిల్ సంగృహీతఙ్గళాన పరతత్త్వపరమహిత పరమపురుషా ర్థఙ్గళైప్పఱ్ఱిన సమ్యగర్థఙ్గళాకైయాలే మరతక త్తైకాచమెన్ఱు ఉపేక్షిక్కుమ్ మందమతికళై ప్పోలన్ఱిక్కే ఇవై త్తినుడైయ ప్రాశస్త్య భోగ్యత్వ మహత్వ మంగళత్వ సంగ్రహత్వాదికళై యఱియవల్ల సత్త్వనిష్ఠరుక్కు రహస్యరత్నావలి యెప్పోదుమ్ హృదయత్తిలే ధ్వాణుమదెన్ఱపడి.

పరిభాషితుండును, అపరిచ్ఛిన్నుండునగు ఆదిత్యుండని యను సంధించుకొనని, వానియొక్క నిత్యోదయమే తనకు నిత్యాభ్యుదయంబని నిశ్చయించుకొనియుండుట యావశ్యకంబనుట.

ఈశ్వరునికి ఆత్మప్రాప్తి గలదు. ఆత్మకు ఈశ్వరప్రాప్తిలేదు అనియు, సుఖముగా నుంచుటగాని, కష్టంబులలో నుంచుటగానియంతయును వానిదేయనియును, ఈవిషయమును గుఱించి తెలుపునట్టి వార్తలనన్నింటిచే పరశేషతైకరసుండగు తనకు మోక్షావస్థయందుఁగలుగఁగల యతిశయంబున్ను సర్వశేషికి (సర్వేశ్వరునికి) పుష్పంగరాగ పరిమళాదులవలెనే భోగ్యంబైనది యని యనుసంధించుకొనుట యావశ్యకంబనుట.

౩౧. ఇది సాత్త్వికుల మనస్సును రంజింపఁ జేయునట్టి రహస్య రత్నావళి.

దీని యభిప్రాయమేమనఁగా — మొట్టమొదటి పాశురము మొదలుకొని ముప్పది వాక్యంబులచేతనున్న ప్రతిపాదింపఁబడినట్టి యర్థంబులన్నియును, మోక్షశాస్త్రసారభూతంబులగు మూలమంత్రాదులయందు సంగ్రహింపఁబడినట్టి పరతత్త్వ, పరమహిత, పరమపురుషార్థంబుల విషయములగు మంచి యర్థంబులగుటం జేసి, మరకతమణిని గాజుపెంకనుకొని యుపేక్షించునట్టి మందమతులవలెఁ గాకుండ, వీటికిఁ గల ప్రాశస్త్యము, భోగ్యత్వము, మహత్త్వము, మంగళత్వము, సంగ్రహత్వాదులఁ దెలిసికొనఁగల సత్త్వనిష్ఠులకు యీరహస్యరత్నావళి యెల్లకాలము హృదయమునందు ధరింపవలసినది యనుట.

శ్లో॥ త్రైగుణ్యవిషయా వేదాః నిస్త్రైగుణ్యో భవార్జున ।
నిర్ద్వంద్వో నిత్యసత్త్వస్థో నిర్యోగక్షేమ ఆత్మవాన్॥

శ్లో॥ యావానర్థ ఉదపానే సర్వత స్సంప్లుతోదకే।
తావా న్సర్వేషు వేదేషు బ్రాహ్మణస్య విజానతః॥

శ్లో॥ బహుభ్యశ్చ మహద్భ్యశ్చ
శాస్త్రేభ్యో మతిమా న్నరః ।
సర్వత స్సారమాదద్యా
త్పుష్పేభ్య ఇవ షట్పదః॥

శ్లో॥ అనంతపారం బహు వేదితవ్యం
అల్పశ్చ కాలో బహవశ్చ విఘ్నాః ।
యత్సారభూతం తదుపాదదీత
హంసోయథా క్షీరమివాంబుమిశ్రమ్॥

శ్లో॥ త్రయో వేదా షడంగాని ఛందాంసి వివిధాస్స్వరాః।
సర్వ మష్టాక్షరాంతస్థం యచ్చాన్యదపివాఙ్మయమ్॥

తా॥ ఓయర్జునా! వేదములు సత్త్వరజస్తమోగుణపరవశులైనట్టి వారికిగాను యేర్పడినవి. కావున నీవు త్రిగుణాతీతుండవును, శీతోష్ణసుఖదుఃఖాది ద్వంద్వములచే బాధనొందని వాఁడవును, నిత్యము సత్త్వగుణనిష్ఠుండవును, నీయొక్క యోగక్షేమములను గుఱించిన యాదుర్దాలేనివాఁడవును, నిశ్చింతుండవు నగుము.

తా॥ నది వెల్లువై యంతటను ప్రవహించియున్నను, దాహముగొనినవాఁడు తనకు కావలసిన మాత్రమే త్రాగునట్లు, బుద్ధిమంతుండగు బ్రహ్మవేత్తకు వేదములనుండియును అంతే యుపయోగము.

తా॥ తేనెటీగ నానావిధపుష్పములనుండి మకరందముఁగొనివచ్చి యొకతావునఁ జేర్చునట్లు, బుద్ధిమంతుండగు మనుష్యుండును నానావిధంబులగు శాస్త్రములనుండి సారముఁగొనునది.

తా॥ తెలిసికొనవలసినదాని కంతము లేదు, జీవితకాలమన్ననో, బహుస్వల్పము. హంస నీళ్లనువదలి పాలను త్రాగునట్లు, వివేకవంతుండును శాస్త్రములనుండి సారభూతంబైనట్టి దానిఁగొనునది.

తా॥ మూఁడు వేదంబులును, ఆఱు అంగంబులును, నానావిధంబులగు ఛందస్సులును, స్వరములును, ఇంతియొకాక, తక్కినవన్నియును శ్రీమదష్టాక్షరమంత్రమునం దంతర్భూతంబులై యున్నవి.

శ్లో॥ కిం తస్య బహుభి ర్మన్త్రైః
కింతస్య బహుభి ర్వ్రతైః।
నమోనారాయణాయేతి
మంత్రస్సర్వార్థసాధకః॥

శ్లో॥ తత్త్వ జిజ్ఞాసమానానాం హేతుభి స్సర్వతో ముఖైః।
తత్త్వమేకో మహాయోగీ హరిర్నారాయణఃపరః॥

శ్లో॥తత్కర్మ యన్నబంధాయ సా విద్యా యా విముక్తయే।
ఆయాసాయాపరంకర్మ విద్యాఽన్యా శిల్పనైపుణమ్॥

శ్లో॥ సంజ్ఞాయతే యేన తదస్తదోషం
శుద్ధంపరం నిర్మల మేకరూపం।
సందృశ్యతే వాప్యధిగమ్యతేవా
తజ్జ్ఞాన మజ్ఞాన మతోఽన్యదుక్తమ్॥

శ్లో॥ సర్వేషామేవ ధర్మాణా ముత్తమో వైష్ణవోవిధిః।
నవిష్ణ్వారాధనాత్పుణ్యం విద్యతే కర్మవైదికమ్॥

శ్లో॥ ఇతిసంసారదుఃఖార్తతాపతాపితచేతసామ్।
విముక్తిపాదపచ్ఛాయా మృతే కుత్ర సుఖంనృణామ్॥

తా॥ అనేకంబులగు మంత్రంబులతో నేమి కావలసినది? అనేకంబులగు వ్రతంబులతో నేమి కావలసినది? "నమో నారాయణాయ" అను మంత్రము సర్వార్థసాధకము.

తా॥ తర్కించుటచే తత్వము నెఱుంగఁగోరునట్టి వారికి మహాయోగియగు నారాయణుం డొక్కండే పరతత్వంబని యెఱుంగఁదగును.

తా॥ సంసారబంధ రాహిత్యము కుపయోగపడనిది కర్మకాదు. మోక్షము కుపయోగపడనిది విద్య (ఉపాసనము) కాదు. తక్కినకర్మల నొనర్చుట వృథాయాసము, తక్కిన విద్యల నభ్యసించుట శిల్పనైపుణ్యము. (చాకచక్యము)

తా॥ ఏజ్ఞానము మూలముగ దోషరహితమును, పరిశుద్ధమును, పరతత్వమును, నిర్మలమును, ఏకరూపమునగు బ్రహ్మము తెలియఁబడుచున్నదో, సాక్షాత్కరింపఁబడుచున్నదో, అధగమింపఁబడుచున్నదో, ఆజ్ఞానమే జ్ఞానము. తక్కిన జ్ఞానమంతయు నజ్ఞానము. కాఁబట్టి యట్టి జ్ఞానము తెలుపఁబడినది.

తా॥ సమస్తధర్మములలోనును వైష్ణవధర్మము ప్రధానంబైనది. విష్ణువు నారాధించుటకంటెనున్నూ వైదికంబగు పుణ్యకర్మం బెద్దియును లేదు.

తా॥ సంసారదుఃఖముచే పరితపించి పోవునట్టి వారికి మోక్షరూపంబగు వృక్షముయొక్కనీడను నిలువఁబడుటకంటెను సుఖంబైనది యేమున్నది?

శ్లో॥ తదస్య త్రివిధస్యాపి దుఃఖజాతస్యపంక్తిభిః।
గర్భజన్మజరాద్యేషుస్థానేషు ప్రభవిష్యతః॥
నిరస్తాతిశయాహ్లాద సుఖభావైకలక్షణమ్।
భేషజం భగవత్ప్రాప్తి రేకాన్తాత్యంతికీమతా॥

పా॥ తిరుమాల్ త్తాళ్ యల్లదు తెయ్వమెన్ఱేత్తేన్
తిరునారణన్ తాళ్ కాలమ్బెఱచ్చిన్దిత్తుయ్ మినో।
శోల త్తిరుమామకళోడు సేర్న్ద
ఇత్యాదికళై యిఱ్గే యనుసన్ధిప్పదు।

(రహస్యరత్నావళి యంతిమ పాశురము.)

పా॥ *శిరుపయనిల్ప్పడియాద తకవోరేమ్మై చ్చేర్క్క వన్దేక్క లజ్ఞ్కేఙ్గ తిరుమాల్ తానే, మఱుపిఱప్పు యఱుత్తప్రియావా నిల్ వైక్కుమన మేనిమకిమ్రాదే యిరుప్పతెన్కొల్, ఉరువదున క్కుణ్ఱైత్తే నిఱ్గిరున్దకాలమోరు పిళ్ళియు మ్పుకుతాతిపుణర్త్తి వేండి, ప్పెరువదెల్లామిఱ్గేనామ్బెఱ్ఱవాళ్ పెరడిమైయాలే తెన్గికరళుమే.

మేట్క్కవి—ఇప్పడి ప్రతిష్ఠితబుద్ధియాన ప్రపన్నునికి స్వయంప్రయోజనమాన ఉపకారకతమమాయ్ అన్తరంగమాన మనస్సైప్పత్తి ఉపదేశిక్కిఱాప్పోలే పరివృత్తమాన వ్యాజనిశేషత్తాలే కాట్టుకిఱదు.

---

* ఈ పాశురముయొక్క తెనుగు టీకా తాత్పర్యములను రహస్యరత్నావళియందిచ్చియున్నాము అచట చూచుకొనునది.

తా॥ గర్భవాసము, జన్మము, ముసలితనము, మొదలగువాటిలో కష్టపడునట్టి జీవాత్మకు ఈ కష్టంబులెవ్వియును లేకుండ ఆనందరూపంబై యమోఘంబగు ఔషధముగాను భగవత్ప్రాప్తి చెప్పంబడి యున్నది.

తా॥ లక్ష్మీపతిఁ తప్ప వేఱొక్కనిని దైవముగా నంగీకరింపను, లక్ష్మీపతియొక్క శ్రీపాదంబులను దివారాత్రములు ధ్యానించునది, స్వామీ! పిరాట్టితోఁ జేరియుండునట్టి నిన్నెప్పుడు చేరుదును?

ఈ మొదలగు వాక్యములనున్ను ఈసందర్భమున ననుసంధించుకొనునది.

(రహస్యరత్నావళి యంతిమ పాశురము.)

పా॥ * శిరుపయనిల్పడియాద తకవోరెమ్మైచ్చేర్క వడైక్కలజ్కొణ్డ తిరుమాల్ తానే, మఱుపిఱవి యారుత్తఱియావానిల్ వైక్కుమన మేనీమకిఱాదే యిరుప్పతెన్కొల్, ఉరువదున కుర్రైత్తే నిజ్గిరుందకాలమోరు పిఱయు మ్మునుఱాతపుణర్తి వేండి, ప్పెరువదెల్లామిజ్గేనామ్పెఱ్ఱవా ప్పేఱడిమైయాలేతెన్దికఴ్ఱనీయే.

ఇవ్విధముగ దృఢాధ్యవసాయముగల ప్రపన్నునికి స్వయంప్రయోజనంబగు ఈవిషయమును మిక్కిలి యుపకారకంబై, అంతరంగంబగు మనస్సునకు ఉపదేశించునట్టి విధమును రహస్యరత్నావళి యంతిమ పాశురము తెలుపుచున్నది. దీనిలో,

ఇదిల్ (శిరుపయనిల్ పడియాదతకవోర్) ఎన్నదు ,,గతాగతం కామకామా లభంతే॥ అంతవత్తు ఫలం తేషాం తద్భవ త్యల్పమేధసామ్'' ఎన్నుమ్ ,,యేతు శిష్టా స్త్రయో భక్తాః ఫలకామా హితే మతాః । సర్వే చ్యవనధర్మాణః' ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱ క్షుద్రప్రయోజనఙ్గళై యాశైప్పడాదే ప్రారబ్ధకర్మవశత్తాలే వన్దవర్గళిలుమ్ ,,అనంతం బత మే విత్తం యస్య మే నాస్తి కించన । మిథిలాయాం ప్రదీప్తాయాం న మే కించిత్ప్రదహ్యతే', ఎన్నుమ్పడి తువక్కఱ్ఱు. ,,ప్రతిబుద్ధస్తు మోక్షభాక్' ఎన్నుమ్ ,,జాయమానంహి పురుషం యం పశ్యేన్మధుసూదనః । సాత్త్వికస్సతు విజ్ఞేయ స్సవై మోక్షార్థచింతకః । ,కణ్డుకేట్టుఱ్ఱు'' ఎన్గిఱపాట్టిలుమ్ ఊనేఱు శెల్వత్తిలుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ద్వయత్తిలు త్తరఖండత్తిల్ ఊత్తముడైయవర్కళెన్నపడి.

,,శిరుపయనిల్ పడియాదతకవోర్'' అనఁగా ,,గతాగతం కామకామాలభంతే'' (లౌకికఫలముఁగోరువారు క్షణభంగురంబులగు ఫలంబులను పొందుచున్నారు) అనియు, ,,అంతవత్తుఫలం తేషాం తద్భవత్యల్పమేధసాం'' (అల్పజ్ఞులగు వారికిఁగలుగునట్టి ఫలము నాశవంతంబైనది) అనియు, ,,యేతు శిష్టాస్త్రయోభక్తాః ఫలకామాహి తేమతాః సర్వేచ్యవనధర్మాణః'' (ఫలకాములగు తక్కిన శిష్టులగు ముగ్గురు భక్తులును నశ్వరంబైనట్టి కర్మగలవారు) అనియును చెప్పియున్నట్టి క్షుద్రఫలంబులకై యాశపడక (ప్రారబ్ధకర్మవశమున సంప్రాప్తంబులయినట్టి వాటివిషయమున ,అనంతం బతమే విత్తం యస్యమే నాస్తికించన మిథిలాయాం ప్రదీప్తాయాం నమే కించిత్ప్రదహ్యతే'' (ఇది నాది యనెడి యభిమానము లేనట్టి వాడనగు నాయొక్క ధనము మితిలేనిది, మిథిలా పట్టణమంతయును దహించి పోయినను నాదేద్దియును దహింపఁబడలేదు) అన్నట్లు వాటితో సంబంధము లేనివాఁడై ,, పరిత్యబుద్ధస్తు మోక్షభాక్'' ,జ్ఞానవైరాగ్యంబులు పూర్తిగాఁ గలవాఁడు మోక్షమును పొందునట్టివాఁడు) అనియు ,,జాయమానంహి పురుషం యంపశ్యే న్మధుసూదనః । సాత్వికస్సతు విజ్ఞేయః సవైమోక్షార్థ చింతకః'' (పురుషుండు జన్మింపఁబోవునప్పుడు పరమాత్మ యెవ్వనిని కటాక్షించునో, అట్టివాఁడు సాత్వికుండును, మోక్షచింత గలవాఁడును కాఁగలడు) అనియు ,కండు కేట్టు' ,,ఊనేరు శెల్వం'' అను పాశురములందును చెప్పియున్నట్లు ద్వయముయొక్క యుత్తరఖండమునందు యొక్కవ యభినివేశము గలవారనుట.

(తకవో) రెన్నదు "పరీక్ష్యవివిధోపాయైః కృపయా నిస్పృహో వదేత్" ఇత్యాదికళిల్పడియే సుపరీక్షితరానసచ్ఛిష్యర్కళై ప్పెఱ్ఱాల్ ఖ్యాతిలాభపూజాదిప్రయోజనాన్తర నిరపేక్షమాక చ్చొల్లియల్లదు ధరిక్కమాట్టాదపడియాన పరదుఃఖనిరాకరణేచ్ఛైయుడైయవర్కళెన్నపడి.

(ఎమ్మైచ్చేర్కళ) వెన్నదు "నధర్మనిష్ఠోస్మి" ఎన్గిఱ శ్లోకత్తిలుమ్, "నోఱ్ఱనోన్పిలేన్" ఇత్యాది కళిలుమ్ శొల్లుకిఱ వాకించన్యపూర్త్తియుడైయ నమ్మై. కెడుమాక్కలత్తై యొరు అనుకూల సదాగతి క్కైచ్చేళుక్కుమాపోలే "శోకమోహగ్రహగ్రస్తో విచర న్భవసాగరే । ఇహాద్య విధినా ప్రాప్తస్తవ పాదాబ్జపత్తనమ్" ఎన్నుమ్పడి "విణ్ణోర్ పిరానార్ మలరడిక్కీళ్ ఎమ్మైచ్చేర్కళ" వెన్నపడి.

(అడైక్కలఙ్గొణ్డ తిరుమాల్) ఎన్నదు, ఇవ్వడి నానుమ్ పిఱరుమ్ ఉనక్కుత్తజ్జము మాకాదపడి నిఱ్కిఱ నమ్మై అస్యాన్యరత్యేన సమర్పిక్క అలంఘనీయపురుషకార గుణ

"తకవోర్" అనఁగా "పరీక్ష్యవివిధోపాయైః కృపయా నిస్పృహోవదేత్?' (నానావిధములుగ పరీక్షించి, కృపతో ఫలాపేక్ష లేనివాఁడై శిష్యులకు బోధించునది.) ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు మంచిగ పరీక్షింపఁబడినట్టి శిష్యులను సంభించినట్లయిన, ఖ్యాతి, లాభ, గౌరవాది ప్రయోజనాంతరములకై యాశపడక, వారికి సద్విషయములను భోధించితేకాని ప్రాణములను ధరించియుండనంత పరదుఃఖ నిరాకరణేచ్ఛ గలవారనుట.

"ఎమ్మైచ్చేర్క" అనఁగా— "నధర్మనిష్ఠోస్మి" అను శ్లోకమునందును, 'నోర్రై నోమ్బిలేన్' అనుపాశురమునందును ఈ మొదలగు తావుల సాయించియున్నట్టి యాకించన్యము సంపూర్తిగానుండి యున్నట్టి మమ్ములను దారితప్పినట్టి ఓడను ఒక యనుకూలంబగు వాయువు యొక్క యొడ్డుకు గొనివచ్చినట్లు, "శోకమోహ గ్రహాగ్రస్తో విచరన్ భవసాగరే ఇహాద్యవిధినా ప్రాప్తస్తవ పాదాబ్జపత్తనం" (శోకమోహాది రూపంబులగు మొసళ్ళతో నిండియున్నట్టి సంసారసముద్రమున సంచరించుచున్నట్టి నేను అదృష్టవశమున మీ శ్రీపాదంబు లనెడి పట్టణమునుచేరితిని) అనిచెప్పియున్నట్లు నిత్యసూరి నిర్వాహకుని శ్రీపాదపద్మముల సన్నిధియందుఁ జేర్పఁగాఁ ననుట.

"అడైక్కలంకొండ తిరుమాల్' అనఁగా ఇవ్విధముగ నేనున్ను యితరులున్ను నీకు రక్షకులము గాకుండ యుండునట్టి స్థితియందు మనము వేఱొక్క రక్షకుండు లేడనుచు మనలను వాని యధీనము చేయఁగా, నిరాకరింప కూడనిదియు

విశేషజ్ఞళాలే ప్రేరితనాయ్ క్కొణ్డు భరస్వీకారం పణ్ణిన శ్రియఃపతి యెన్ఱపడి.

(తానే మఱుపిఱవి యఱుత్తు) ఎన్ఱదు, అడియిలే కరణ కళేబరప్రదానాది పూర్వకమాక వివర్ కృపిపణ్ణిన సర్వవిధ బంధువాన తానే దేహాంతర పరిగ్రహ హేతువాన పుణ్యపాప సంచిత పాపవర్గత్తై యెల్లా జ్ఞక్షిత్తైన్ఱపడి.

(అళియావాన్ వైకుణ్ఠమ్) ఎన్ఱదు "దివ్యం స్థానమజరంచాప్రమేయం బుద్ధిజ్ఞేయం చాగమైర్గమ్య మాద్యమ్ ॥ ఏతేవై నిరయాః స్తాత స్థానస్య పరమాత్మనః" ఇత్యాదికళిల్ శొన్న కలక్కాప్పెరునకరత్తిలే నిత్యసూరికళోడు నిర్విశేషమాక మేఱ్ఱ్ కాలమెల్లామ్, పుణైకొడుక్కిలుమ్ పోకవొట్టాదే వైకుణ్ఠమెన్ఱపడి.

(మనమే నీ మకిళ్ఱాదే యిరుప్పదెన్కొల్) నిశ్శేషానిష్టనివృత్తియైయుమ్ నిరతిశయపురుషార్థముమ్ పెఱుకైక్కు, నిస్సమాభ్యధికనాన సత్యసంకల్పన్ "మోక్షయిష్యామి మాశుచః" ఎన్ఱు నిన్నైప్పిట్టరుళిన పిన్బు హర్షస్థానత్తిలే శోకిక్కైక్కు ఒరుపడియాలుమ్ ప్రాప్తియిల్లై ఎన్ఱపడి.

ను, పురుషకార భూతురాలునగు పిరాట్టియొక్క గుణములచే బ్రేరేపింపఁ బడినవాఁడై మన రక్షణభారము నంతయును తన పై బెట్టుకొనినట్టి శ్రియఃపతి యనుట,

"తానే మఱుపిఱవియఱుత్తు" అనఁగా ఇంతకు ముందు దేహేంద్రియాదుల నొసంగుటచే కృషి యొనర్చియున్నట్టి సర్వవిధ బంధువగు తానే దేహాంతర ప్రాప్తికి హేతుభూతంబును పుణ్యపాప రూపంబునగు సంచిత పాపరాశినంతయును పోగొట్టగాననుట.

'అఖ్రియూవానిల్ వైకుణ్ఠమ్' అనఁగా "దివ్యంస్థాన మజరం చాప్రమేయం బుద్ధిజ్ఞేయం చాగమైర్గమ్యమాద్యం" (పరమపదము దివ్యమును, బుద్ధిచేఁ దెలియవలసి నదియును, శాస్త్రగమ్యమును) అనియు, "ఏతేవై నిరయాస్తాత స్థానస్య పరమాత్మనః" (ఇవి యన్నియును పరమపదముతోఁ బోల్చి చూచినట్లయిన, నరకములవంటివి) ఇత్యాదివాక్యములఁ జెప్పియున్నట్టి శ్రీవైకుంఠమునందు నిత్యసూరులతోఁ బాటు భేదము లేకుండ, రాబోవు కాలంబంతయును, మరల నెన్నటికిని యేహేతువువల్ల నైనను సంసారములోఁ బడనీయ కుండుననుట.

'మనమేనీమకిఖ్రాతే యిరుప్పదెన్నోల్' అనఁగా—సమస్తంబులగు అనిష్టంబులను నివర్తింపఁజేయు విషయమునను, నిరతిశయ పురుషార్థమును చేకూర్చువిషయమునను్ను నిస్సమాభ్యధికుండగు సత్యసంకల్పుండు "మోక్షయిష్యామి మా శుచః" (విముక్తునిగాఁ జేసెదను దుఃఖింపకుము) అని మనస్సుపట్టినపిమ్మట, ఓమనస్సా! నీవు సంతోషింపవలసి యుండఁగా, దుఃఖించుట కెవ్విధమైనట్టి హేతువున్ను లేదనుట.

(ఉఱువ దునక్కు౯ైశ్కేనిగ్గిరున్ద కాలమ్) ఎన్దదు ‘‘అస్థిస్థూణం స్నాయుబద్ధం మాంసశోణితలేపనమ్ । చర్మావనద్ధం దుర్గంధి పాత్రం మూత్రపురీషయోః ॥ జరాశోకసమావిష్టం రోగాయతనమాతురమ్ । రజస్వలమనిత్యంచ భూతావాసమిమం త్యజేత్ ॥ ఇన్ద్రియాణి ప్రమాథీని హరన్తి ప్రసభం మనః । అసంశయం మహాబాహో మనో దుర్నిగ్రహం చలమ్ ॥ ఊను౯డైచ్చువరొవై త్తెన్బుదూణ్‌నాట్టి యురోమమేయ్‌న్దొన్బదువాశల్ తాను౯డైకురమ్బై, పొల్లావాక్కైయిఱ్ పుణర్విన్నైయఱుక్కలత్తా, వఱ్ పరజ్గళోడుత్తైవరో తిశైతిశై వలిత్తెత్తుక్కిన్ఱనర్, నిన్ఱువానిల్లా నెంజిన్నైయుడైయేన్’’

“ఉరువ దునక్కై రెక్కై నింగిరున్ద కాలం’ అనఁగా ‘అస్థిస్థూణం స్నాయుబద్ధం మాంసశోణితలేపనం చర్మావరుద్ధం దుర్గంధంపాత్రం మూత్రపురీషయో:॥ జరాశోక సమావిష్టంరోగాయతన మాతురం రజస్వలమ నిత్యంచ భూతావాసమిమంత్యజేత్’ (అస్థిస్థూణ స్నాయువులచేఁ గట్టబడినదియును, రక్తమాంసములచేఁ బూయఁబడినదియును, చర్మముచేఁ గప్పబడినదియును, దుర్గంధమును, మూత్రపురీషంబులకు స్థానంబైనదియును, ముసలితనము దుఃఖము వీటితోఁగూడుకొనినదియును, రోగస్థానమును, ఆతురమును, రజస్సుతోఁగూడియుండునదియును, అనిత్యంబును, పంచభూతమయంబగు శరీరమును త్యజించునది.) అనియు “ఇంద్రియాణి ప్రమాథీని హరంతి ప్రసంభమన:। అసంశయం మహాబాహో మనోదుర్నిగ్రహంచలం’ (ఇంద్రియంబులు మనస్సును తమవైపుకు ఆకర్షించునవి. కావున మనస్సు చంచలంబైన దైనందునదానిని వశపఱచుకొనుట దుర్లభము) అనియు, ‘ఊనుడై చ్చువర్నై త్తెప్పుతూణాట్టి యురోమమేయ్న్దొంబదువాశల్ తానుడైకురంబై’ (మాంసము గోడలుగాఁగలదియు, ఎముకలు స్తంభములుగాఁగలదియు, రోమములు పైకప్పుగాఁగలదియును యీయాత్మయుండునట్టి శరీరరూపంబగు కుటీరము) ‘పొల్లావాక్కైయిల్ పుణల్విస్సై యరుక్కులణా’ (క్రూరంబైనట్టి శరీరముయొక్క సంబంధమును ఛేదింపఁదలచినను, తెగకున్నది) ‘వల్ పరగొండు త్తైవర్తిశై తిశ్శైవలిత్తీర్ ఱుక్కిన్ఱవర్’ (క్రూరములైనవిషయములనెడి భారమును మోయించిపంచేంద్రియంబులును ప్రతిదిక్కుకునుయీడ్చి బాధించుచున్నవి) ‘నిన్తవానిల్లా నెంజ

ఇత్యాదికళిల్ శొన్న దుర్నివార దుస్త్యజదోష బహుళ దే హేన్ద్రియఙ్గళోడేకూడ "అతిమానం సదాహాసం వాక్ప్రలాపం పరత్థనమ్। అనాత్మన్యాత్మమననమాత్మ నిందాప్రశంసనే" ఇత్యాదికళిల్శొన్న రాజసతామస వికారఙ్గళుక్కు విళైనిలమాన కొంబుకళిల్ త్తిలే ఒరుమరులాలే యిరుక్కవేణ్డియ కాలత్తిళవుమ్ ఎన్నపిఱ్ఱైవరుమిఱదెన్ఱు మిప్పోదు నిరపాయప్రధాన కైంకర్యత్తై ఉగన్దు నిఱ్కుమ్బోదుమెన్ఱుమ్, పరిత్రపిక్కప్పార్త్తాయాకిల్ సాధ్యోపాయ విశేషవశీకృతమాన సిద్ధోపాయవిశేషత్తాలే సాధ్యప్రాప్తి విశేషలక్షణభూత (మాన) సిద్ధప్రాప్య విశేషప్రాప్తియిల్ సంశయమఱ్ఱు ఉనక్కు మికవుమ్ పరితాపం శమిక్కుమ్పడి నిన్ఱనిలైక్కు ఉఱ్ఱదు శొల్లుకిఱోమెన్ఱపడి.

(ఒరుపిఱ్ఱైయుమ్ పుకురాద వుణర్త్తివేణ్డి)ఎన్ఱదు భగవదపచారాదికళ్ ఎల్లాత్తుక్కుమ్ నిదానం తత్త్వజ్ఞానాది వైకల్యమాకైయాలే "తత్త్వాదభక్తిజ్ఞానాభ్యాం ఫలమన్యత్కదాచన। నయాచేత్పురుషో విష్ణుం యాచనాన్నశ్యతి ధ్రువమ్" ఇత్యాదికళిఱ్పడియే అనన్యప్రయోజనరాకొణ్డు తత్త్వజ్ఞానాది వృద్ధియై యపేక్షిత్తైన్ఱపడి.

నైయుడయేన్’(చంచలంబైనట్టిమనస్సుఁగలవాఁడను) అనియును ఈ మొదలగు తావులయందు జెప్పియున్నట్లు, దుర్నివార్యమును, దుస్త్యజంబును నగు, దోషబాహుళ్యముతోఁ గూడియున్నట్టి దేహేంద్రియంబులతోఁ గూడ, "అతిమానం సదా హాసం వాక్ప్రలాపం వికత్థనం అనాత్మన్యాత్మ మననమాత్మనిందా ప్రశంసనం (గర్వపడుట, పరిహాసించుట, వదరుట అనాత్మన్యాత్మబుద్ధి, స్వనింద, స్వప్రశంస) ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్టి రాజసతామస మనోవికారంబులకాకరంబై క్రూరమైనట్టి లోకమునందున యేదో యొకవిధముగ అజ్ఞానములోఁ బడియుండవలసినట్టి కాలములో ఏ యపరాధము సంభవించునో ? ప్రస్తుతము నిరపాయంబుగ జరుగుచున్నట్టి ప్రధానకైంకర్యము విషయమునను న్ను, భయపడుచున్నామే! యనుకొని పరితపింపఁ దలంచితివేని, సాధ్యోపాయముచే (ప్రపత్తిచే) వశపఱచుకొనఁబడునట్టి సిద్ధోపాయముచే (భగవంతునిచే) సాధ్యమును, స్వరూపప్రాప్తమునగు సిద్ధప్రాప్యప్రాప్తి (పరమపదమున నొనర్పఁబడు కైంకర్యము) విషయమున సంశయములేనట్టి నీయొక్క పరితాపము శమించునట్లు, ప్రస్తుతస్థితికిఁ దగినట్లు ఉపదేశించెదననుట,

(ఓ సుపిం. ఘయుమ్ పుకురాదవుణ్ణ్రి వేండి) అనఁగా, భగవదపచారాదులకన్నింటికిని మూలభూతంబైనది తత్త్వజ్ఞానాదిలోపంబగుటం జేసి, "తత్త్వాదభక్తిజ్ఞానాభ్యాం ఫలమన్యత్కదాచన నయాచేత్పురుషో విష్ణుం యాచనాన్నశ్యతి ధ్రువం" (ఈపురుషుండు భగవద్భక్తిజ్ఞానంబులకంటెనున్ను వేఱొక్క ఫలంబునకై భగవంతుని యాచింపఁగూడదు. అట్లు యాచించినందున నిశ్చయముగ చెడిపోవును) అన్నట్లు అనన్యప్రయోజనులై

(పెఱువదెల్లామిఙ్గే నామ్పెఱుమ్ వాఱు) ఎన్నదు పరమపదత్తిలే శేషశేషాశనాదిసమానమాక వే పెఱక్కడవ శేషవృత్తికళైయెల్లామ్ ఇఙ్గళ్ తిలే తామరై పూప్పోలవుమ్ మరుభూమియిలే మహాతటాకత్తైప్పోలవుమ్ ‘‘ఈశ్వరోహమహంభోగీ,’ ఇత్యాదికళిల్పడియే ఎదిరమ్బుతోడుత్తు నిఱ్కుమ్ దేశత్తిలే అత్యదాస్యత్తై యుణర్న్దు అకిఞ్చనరాయ్ అనన్యప్రయోజనరాయ్ స్వస్థభరరాయ్ నిర్భరరాన నామ్ నిరపాయమాక ప్పెఱ్ఱు సంతుష్టరాక వెన్నపడి.

(పేరమృమైయా లే తెన్నికళేల్) ఎన్నదు, సర్వశక్తియాన పరమకారుణికన్ పక్కలిలే భరన్యాస మ్పణ్ణినోమే యాకిల్ పణ్ణప్పోకిఱ కైంకర్యం మోక్షోపాయమన్ఱాకిల్ ఇదెన్న ప్రయాసమెన్ఱు స్వరూపానుగుణవృత్తియాన కైంకర్యత్తై యుపేక్షియాదే కొళ్ళెన్నపడి.

(నీయే) ఎన్నదు మేలుమ్ మోక్షోపాయమల్లాద కైంకర్యత్తైయన్ఱో నీ పరమపురుషార్థమాక క్కోలినదు, అనాలిన్ద మదు సమానమన్నో యన్ఱుణర్న్దుకొళ్ళెన్నపడి.

శ్లో॥ రత్యం త్వనన్యరత్యాం లక్ష్మీయసీమపి గరీయసీం సంతః।
రక్ష్మనహాయహృద్యాం రహస్యరత్నావళీం రమ్యామ్ ॥

మేలార్ప్పయిల్ ‘‘విద్యాచోరో గురుద్రోహీ వేదేశ్వరవిదూషకః। త ఏతే బహుపాపాన్మ స్సద్యోదండ్యా ఇతి

ట్టివారిఁగొనివారినుండి తత్త్వజ్ఞానాదివృద్ధినపేక్షించియనుట.

'పెఱువదెల్లామింగేనామ్ పెఱ్ఱువాఴ్' అనఁగా, పరమపదముకుఁబోయి ఆదిశేషువు గరుడాళ్వారులు మొదలగు వారితో సమానముగ లభింపఁగల కైంకర్యంబులనన్నింటిని, కుంపటిలో తామరపూసినట్లును, మరుభూమియందు తటాకంబున్నట్లును, 'ఈశ్వరోహమహంభోగీ' (నేనే యీశ్వరుండను నేనేభోగిని) ఇత్యాది తావులఁజెప్పియున్నట్లు, యెదిరించి నిలువబడునట్టి దేశమునందు(లీలావిభూతియందు) ఆత్మకుఁగల దాస్యమును పరిశీలనతోఁదెలిసికొని, అకించనులమై, అనన్య ప్రయోజనులమై, మనరక్షణభారమునంతయును భగవంతునిపై యుంచినట్టివారమై, అందుచేని శ్చింతులమగు మనము నిరపాయముగాలభించి సంతుష్టులము కాఁగా యనుట.

"పేఱుడమైయా తేత్తై కళైల్" అనఁగా, సర్వశక్తియును, పరమకారుణికుండునగు సర్వేశ్వరునకి మనరక్షణభారమునంతయు నొప్పచెప్పినవారమైనట్లయిన, మనము చేయఁబోవునట్టి కైంకర్యము మోక్షహేతువుకానిచో, ఈప్రయాసయెందుకనుకొని స్వరూపానురూపంబగు వృత్తిని యుపేక్షింపకుమా!

(నీవే) అనఁగా — పరమపదముకుఁబోయిన పిమ్మట నున్ను మోక్షోపాయముకానట్టి కైంకర్యమే కదా!నీవుకోరునది?అది ప్రకృతముననున్ను సమానమే యోచింపుకో?

అటుపిమ్మట అర్యావృత్తపుశ్లోకమునందు "విద్యాచోరో గురుద్రోహీ వేదేశ్వరవిదూషకః । త ఏతే బహుపాప్మానః సద్యోదండ్యా ఇతి శ్రుతిః" (విద్యాచోరుండును, గురుద్రోహియును, వేదంబులనున్ను భగవంతునిన్ని దూషిం

శ్రుతిః” ఇత్యాదికళిల్ చొన్న విపరీతర్ క్కై యిలకప్పడాదపడి రక్షిక్కవిధిక్కుఅదు.

(రక్షంతు) ఎన్ఱదు, ఇదినుడైయ శీర్మై యతిన్ఱు ,,యో గోపయ త్యయోగ్యానాం యోగ్యానాం సంప్రయచ్ఛతి। ఇమ మర్థం స మానోమే స్వస్తివోస్తు ప్రజామ్యహం। విద్యయైవ సమంకామం మర్తవ్యం బ్రహ్మవాదినా। ఆపద్యపి హి ఘోరాయాం న త్వేనా మిరణే వపేత్ ” ఇత్యాదికళిన్పడియే శిందామల్ కొళ్ళుమెన్ఱపడి.

(అనన్యరక్ష్యాం) ఎన్ఱదు ,,నాపృష్టః కస్యచి ద్బ్రూయా న్నచాన్యాయేన పృచ్ఛతః। పృష్టోపినవదేదర్థం గుహ్యం సిద్ధాంతమేవచ ” ఎన్ఱుశొల్లుకిఱ నియమంగళై నిరూపిత్తు, అపాత్ర ప్రయుంవణ్ణ రుచియిల్లాద వనన్య ప్రయోజనరాలే రక్షిక్కప్పడు మెన్ఱపడి. అంగనన్ఱిక్కే ,,ఊషరే నివపే ద్బీజం షండే కన్యాం ప్రయోజయేత్ । నృతేద్వా వానరే మాలాం నాషా తే శాస్త్రి ముత్సృజేత్” ఎన్గిఱపడియే అ

చునట్టివాఁడును, వీరు గొప్పపాపాత్ములు, కావుననిట్టివారిని వెంటనే శిక్షించునదని శ్రుతులు తెలుపుచున్నవి) ఇత్యాది తావులఁ జేర్కొనఁబడినట్టి విపరీతప్రవర్తనగలవారిచేఁ జిక్కకుండ రక్షించుకొనవలెనని విధించుచున్నది.

(రక్షింతు) అనఁగా దీనియొక్క ప్రతిభావము నెఱింగి "యో గోపయత్యయోగ్యానాం యోగ్యానాంసంప్రయచ్ఛతి। ఇమమర్థంసమానో మేస్వస్తివోస్తు ప్రజామ్యహం। విద్యయైవ సమంకామం మర్తవ్యంబ్రహ్మవాదినా। ఆపద్యపి హి ఘోరాయాం న త్వేనామిరణే వపేత్" (ఎవ్వండుయీవిద్యను అయోగ్యులకు తెలుపక, యోగ్యులకు మాత్రము తెలుపునో, అట్టివాడు నాతో సమానుండు. మీకు శుభము గలుగుగాక నేను పోయెదను. బ్రహ్మవేత్తయైనవాఁడు విద్యకై ప్రాణములనైనను గోల్పోవవచ్చును గాని, భయంకరంబైనట్టి యాపత్తునందైనను దీనిని అయోగ్యునికిఁ దెలుపఁగూడదు) ఇత్యాది తావులఁ జెప్పియున్నట్లు ఇంచుకైనను విడువకుండ అనుర్తించునది.

(అనన్యరక్ష్యత్వం) అనఁగా "నాపృష్టఃకస్యచిద్బ్రూయాత్ నచాన్యాయేన పృచ్ఛతః పృష్టోపినవదేదర్థం గుహ్యం సిద్ధాంతిమేవచ" (తనను అడుగకుండ నొక్కయర్థమునున్ను చెప్పకూడదు. అడిగినను, ధర్మవిరుద్ధముగా నడిగినట్లయిన, అట్టివానికి రహస్యంబులగు సిద్ధాంతార్థములఁ దెలుపఁగూడదు) అన్నట్టి నియమంబులను నిరూపించి అపాత్రులైనట్టివారికి వినియోగ పఱచనట్టి యనన్య ప్రయోజనులగు వారిచే రక్షింపఁబడి యనుట. అథవా "ఊషరే నివపేద్బీజం షండే కన్యాం ప్రయోజయేత్ న శేద్వావానరే మాలాం నాపాత్రే

పాత్ర త్తిలే సమర్పిత్తాల్ మాణిక్కజ్జోక్కణ్ణు కురజ్జేటివి త్తదుపో

లిదు రక్షైయుండాకాదెన్నపడి.

(లఘీయసీ మపి గరీయసీం) ఎన్నదు, పరిమాణాదిక

ళాలే శిఱియదాయ్ ప్రభాదికళాలే పెఱియదాయిరుక్క

మాపోలే అల్పగ్రన్థమాయిరున్దదేయాకిలుమ్ అశేషసారార్థ

సంగ్రహమాకైయాలే ఇదు గౌరవాతిశయత్తైయుడైత్తానదె

న్నపడి.

(సంతః) ఎన్నదు "సారాసారవివేకజ్ఞా గరీయాంసో

విమత్సరాః, ప్రమాణతంత్రాస్సంతీతి కృతో వేదార్థ సంగ్ర

హః" ఎన్ను శ్రీభాష్యకారరరుళిచ్చెయ్ద గుణవిశేషంగళుడై

యవరెన్నపడి.

(లక్ష్మీసహాయహృద్యామ్) ఎన్నదు, తిరుమకళ్ శేర్మా

ర్బనుక్కు కోలమామణియారముమ్ ముత్తుత్తామముమ్పోలే

ఇదువుమ్ హృదయత్తుక్కు ఏఱ్ఱుమ్తిరువాభరణమెన్నపడి,

(రహస్యరత్నావళీమ్) ఎన్నదు, రత్నావళిపోలే ప్రకా

శాది బహుళమాయ్ శేర్త్తియుడైత్తామ్పడి కోర్పుణ్డదెన్నపడి.

శాస్త్రముత్సృజేత్'' (చవిటిభూమియందు విత్తనములఁజల్లుటయెట్లో, నపుంసకునికి కన్యాదానముఁజేయుటయెట్లో, వానరము మెడలో పుష్పమాలను వేయుట యెట్లో, అట్లే యపాత్రునికి శాస్త్రప్రదానముఁజేయుటగాన నట్టివానికి శాస్త్రవిషయములఁదెలుపఁగూడదు) అన్నట్లు అపాత్రునికి శాస్త్రముఁదెలిపినట్లయిన, మాణిక్యమును కోతిచేతికిచ్చినట్లు నురక్షితంబు కాదనుట.

''లఘీయసీమపి గరీయసీం'' అనఁగా పరిమాణాదులనుబట్టిచూస్తే చిన్నదైనను, ప్రభావాదులనుబట్టిచూస్తే చాల గొప్పవిగానుండునట్టి వాటివలెనే, యిది (రహస్యరత్నావళి) బహుచిన్నగ్రంథంబైనను సమస్తసారార్థసంగ్రహంబగుటంజేసి, యిది గౌరవింపఁదగినది యనుట.

''సంతః'' అనఁగా ''సారాసార వివేకజ్ఞా గరీయాంసో విమత్సరాః ప్రమాణతంత్రాస్సంతీతికృతో వేదార్థసంగ్రహః'' సారాసారవివేకముగలవారును బహుశ్రుతులును, మాత్సర్యరహితులును, ప్రమాణపరతంత్రులును కలరని వారికిగాను వేదార్థసంగ్రహము రచియింపఁబడినది, అని శ్రీభాష్యకారులవారు సాయించినట్టి గుణవిశేషంబులు గలవారనుట.

''లక్ష్మీసహాయ హృద్యాం'' అనఁగా, వక్షస్థలమున లక్ష్మీదేవిగలవానికి (భగవంతునికి) మణిహారమువలెను ముత్యాలహారమువలెనున్ను యీ రహస్యరత్నావళియును హృదయమునందు ధరింపఁదగినట్టి యాభరణంబనుట.

''రహస్యరత్నావళీం'' అనఁగా రత్నహారమువలెనే పరీశాదిబాహుళ్యముగలదియై, చక్కగ నొక్కదానితో నొక్కటి చేరియుండునట్లు కూర్పఁబడినది యనుట.

(రమ్యామ్) ఎన్ఱదు, స్వభావసౌభాగ్యత్తాలుమ్ ప్రమాణచ్చేర్త్తియాలుమ్ తన్నిల్ త్తాక్చేర్త్తియాలుమ్ ఆబాలపండిత మనవరతసేవ్యమాయిరుక్కుమెన్ఱపడి.

ఇప్పడి యుం ఒరు [illegible]ద్వైయ ప్రథమమధ్యమోత్తరదశైకళై ప్రకాశిప్పిక్కిఱ రహస్యరత్నావళిక్కు సూత్రస్థానీయమాన ముదఱ్కువియిల్ ఆచార్యముఖత్తాలే సమర్పితభరనాయ్ సర్వేశ్వరనాలే స్వీకృతభరనాన వనుడైయ నిర్భరత్వానుసన్ధానం కాట్టుకిఱదు.

"ఒరు జీవనుక్కొరుజీవన్ తంజమల్ల" ఎన్ఱదుతొడజ్గి ఇరుపత్తునాలు వాక్యంగళిల్, శరణ్య విశేషనిర్ధారణముమ్ ఘటక విశేషకృత్యముమ్ ఘటకాపేక్షా నిదానముమ్ శరణ్య విశేష వశీకరణ విశేషముమ్ అదినుడైయ సౌకర్యాది విశేషముమ్ కృతకృత్యనుడైయ ఉత్తరకృత్య విశేషముమ్ అపరాధపరిహార ప్రయోజన విశేషము అపరాధపరిహార ప్రయోజన విశేషముమ్ ప్రపత్తిప్రభావ విశేషముమ్ ప్రపన్ననుక్కు ప్రతికూలానుకూలానుభయంగళ్ వందాల్ పణ్ణక్కడవ ప్రతిపత్తి (ప్రాయశ్చిత్త)విశేషముమ్ శాస్త్రాతిలంఘన ప్రసక్తిపరిహారముమ్ ఉచితంగళాన కైంకర్యజ్గళిల్ శరణ్యాభిమత తారతమ్యముమ్ కైంకర్యస్థాన విశేషముమ్ శొల్లుకిఱదు. మేల్ మూన్ఱువాక్యజ్గళాలే అజ్గవిశేష

"రమ్యామ్" అనఁగా స్వభావ సౌభాగ్యముచేతనున్ను ప్రమాణములచేరికచేతనున్ను, తనలోఁ దనకుఁగల చేరికచేతనున్ను, పండితులు మొదలుకొని పామరులవరకును అనఁగా ఆబాలగోపాలము అందఱిచేతనున్ను సేవింపఁబడునదియనుట

ఇవ్విధముగ నొకముముక్షువుయొక్క ప్రథమ,మధ్యమ ఉత్తరస్థితులఁ దెలుపునట్టిదియగు రహస్యరత్నావళికి సూత్రస్థానముననుండు (అర్థములను సంగ్రహముగాఁ దెలుపునట్టిదియగు) మొదటి పాశురము ఆచార్యునిద్వారా భరసమర్పణము నొనర్చినవాఁడై సర్వేశ్వరునిచే తనభారమునంతయు నంగీకరింపఁబడినట్టి వానియొక్క నిశ్చింతుండుగానుండునట్టి స్థితిని తెలుపుచున్నది.

"ఒక్క జీవునికి వేఱొక్క జీవుండు రక్షకుండుకాఁడు" అని యారంభించి యిరువదినాల్గు వాక్యములయందు శరణ్య విశేషనిర్ధారణమును, ఘటః విశేష (పురుషకార) కృత్యమును, పురుషకారము కావలసియుండుటకో హేతువున్ను, శరణ్యవిశేష.వశీకరణవిశేషమును, దానియొక్క సౌకర్యాదులును, కృతకృత్యుని (ప్రపన్నుని) ఉత్తరకృత్యమును, అపరాధపరిహారప్రయోజనమును, ప్రపత్తి ప్రభావమును, ప్రపన్ననికి ప్రతికూలంబులును, అనుకూలంబులును అనుభయంబులునైనవి సంప్రాప్తించినట్లయిన, అతండొనర్చుకొనవలసినట్టి (పునః ప్రపత్తిరూపంబగు) ప్రాయశ్చిత్తమును, శాస్త్రాతిక్రమణప్రసక్తిపరిహారమును, ఉచితంబులగు కైంకర్యంబులలో భగవంతుని కభిమతంబులైనట్టి వాటికిఁగలవైలక్షణ్యమును, కైంకర్యస్థానమున్ను దెలుపఁబడినవి. పైమూఁ

శంకా పరిహారము మ్పణ్ణుకిఱదు. అనన్తరమ్ మూన్ఱు వా
క్యంగళాలే సంసార మోక్షాంతరాళస్థితనుక్కు సన్తోషాతిశ
యార్థమాక ముముక్షుక్కళల్లాదవర్గళై ముక్తిమార్గత్తిలే
మూట్టుకైక్కాకవుమ్ కాలత్రయ వైషమ్య ప్రదర్శనం పణ్ణు
కిఱదు, నిగమన వాక్యత్తాలే శేర్న్దనుభవిక్కలామ్పడి శిఱి
యదాన ప్రబంధత్తినుడైయ శీర్మైయై శొల్లుకిఱదు. మేల్
శవియాలే ఆచార్య వైభవత్తైయుమ్ శరణ్య గుణంగళైయు
మ్పార్త్తు మోక్షలాభత్తిల్ నిస్సంశయనానవనుడైయ ము
క్తకైంకర్య తుల్యయాన ఉత్తరకృత్యత్తై [illegible]కప్ప శొల్లుకిఱదు
మేలిలార్యైయాలే ప్రబన్ధ వైలక్షణ్యత్తై యఱిన్దు పాత్రాపా
త్ర వివేకమ్పణ్ణి ప్రవర్త్తిప్పిక్క చ్చొల్లుకిఱదు.

మువాక్యములచే అంగములను గుఱించిన యాక్షేపంబులకు సమాధానము తెలుపఁబడినది. అటుపైని మూఁడువాక్యముల యందు సంసారమోక్షములకు మధ్యకాలమున నుండువారికి సంతోషాతిశయార్థముగాను, ముముక్షువులుకానివారిని ముక్తి మార్గమునఁ గొనివచ్చుటకుగానును కాలత్రయవైషమ్యము తెలుపఁబడినది. నిగమనవాక్యమునందు మోక్షముగ అను భవింపఁదగినట్లు చిన్నదియగు రహస్యరత్నావళీ గ్రంథము యొక్క ప్రభావము తెలుపఁబడినది. అంతిమపాశురమునందు ఆచార్యవైభవమునున్ను శరణ్య (భగవంతుని) గుణంబుల నున్ను తలంచుకొని మోక్షము విషయమున సంశయరహి తుండగువానియొక్క ముక్తకైంకర్యతుల్యంబగు ఉత్తరకృత్య మునఁగల సంతోషాతిశయము తెలుపఁబడినది. పై ఆర్యా వృత్తపు శ్లోకమునందు ప్రబంధవైలక్షణ్యముఁ దెలిసికొని పాత్రాపాత్రములనువివేచనతోఁబరిశీలించి ప్రవర్తింపఁజేయవల మునని తెలుపఁబడినది.

రహస్యరత్నావళీహృదయము ముగిసెను.

అనుసంధానశ్లోకములు—పాశురములు.

శ్లో॥ రహస్యసఖపరిష్క్రియా మితి రహస్యరత్నావళీం।
స్వయం వివృతవా న్యథాప్రమితి వేంకటేశకవిః॥
కదర్థ్యరుచిరద్బరవ్యసనకత్థనప్రక్రియా।
నిరర్గళవినిర్గళద్గ్రహిళ ఘోషభీతార్థితః॥

శ్లో॥ సంక్షిప్తంవి స్తృతంవాసరళసముచితంసావధానంప్రియం
ప్రాధాన్యేన ప్రణీతంపరఫణితిపరిష్కారవృత్త్యా స్థితంవా
శిక్షాసౌకర్యతుష్టి ప్రచిత గురుజనా నుగ్రహేద్ధం సుధీభి
శ్శ్రద్ధేయంనాథజుష్టశ్రుతియువతిశిరోభూషణంభాషణంనః

శాక్కియర్ శైవర్కళ్ శార్వాకర్ శాంక్కియర్ మఱ్ఱువ్
తాక్కియ నూల్కళ్ శిదైయత్తనిమఱైయిన్ కరుత్తై
వాక్కియ ముప్పదినాల్వకై శైయ్దు పయాకరిత్తోమ్
తేక్కిమనత్తుళితన్నై త్తిణియిరుణీజ్గుమినే॥

పా॥ తళ్ళత్తుణియినుళ్ళాయ్ పోలిరంగు న్నని త్తకవాల్
ఉళ్ళత్తుఱైకిన్ఱ ఉత్తమ న్నన్మొయుణర్న్దురైత్తోమ్
ముళ్ళోత్త వాదియర్ మున్నేవరి నెఱిళ్ ముక్కియర్పాల్
వెళ్ళత్తిడై యిల్ నరిపోల్ విఱుకిన్ఱ వీణర్కళే॥ ౨౧॥
శయ్యోల్ మఱమెన్ఱు తేశికన్ తాఙైయవనురైత్త
మెయ్యోయరుళ్పొరుళ్ శూడియ వెణ్మదికాదలియామ్
పొయ్యోపక్కప్పలన్నై యిరండొన్ఱు పోసంగరువి
కైయ్యేరుశక్కరక్కావల న్నావలడైన్దవర్కే॥

ఇతి కవితార్కికసింహ శ్రీమ ద్వేదాంతాచార్యస్య
రహస్యరత్నావళీహృదయం సూప్తమ్.

